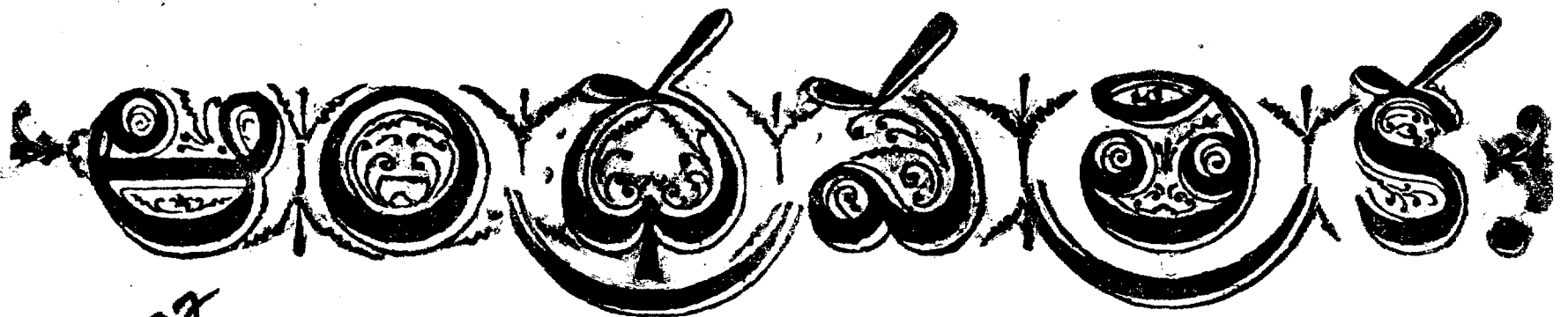

Register No. M. 1118.

Post Box No. 212.

విడివత్రిక 1-3 0-1-6
Telephone No. 544.

310977

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 11
నంపుటము ౧౧

చెన్నపట్టణము 1924 వ సం॥ సెప్టెంబరునెల 27-వ తేది శనివారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, భాద్రపదమాస బహుళ చతుర్దశి ౧౪.

No. 15
నందికొండగిరి

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

నొప్పు గొప్పవారిచే వేలవ వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. సంవత్సర చిటి మూచి కొనిన మోసముగలుగదు.

అమృతాంజనము న కలవిద

తలనొప్పుల మాన్పును, వాయువుపోట్ల తావును,
పొట్టనొప్పుల తొలగించును, పొట్టగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును పావుల రూపుమాపును.
వర్షము తగ్గించును దురదను తొలగించును.

నొప్పులకు నంజీవివంటిది

ఈమందును రుద్దగానే చెమట పట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి యహమున
కారోగ్యము గలిగించును. నొప్పులు తీసివేయును.
విజేతములలో కూడా వాడుచున్నారు.

వక్కానిడబ్బీతో నహా సీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 0-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది.

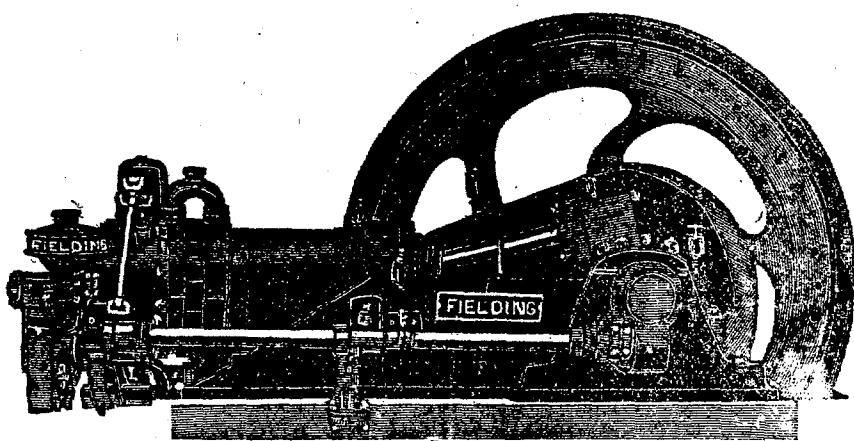
అమృతాంజనం డిపో. 6, 7 తంబుకెట్టివీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

“ఫీల్డింగ్”

ప్రసిద్ధి కెక్కిన క్విక్ స్టార్టింగు

వేటెంటు శమిడిశల్ క్రూడు ఆయిలు యింజను

STARTS IN TWO MINUTES FROM COLD

యీ యింజను సుమారు రెండే నిమిషములలో వేవరై జరు చుల్లని సితిలో నుండగనే ప్రార్థ కాగలదు.

యెటువంటి క్రూడు ఆయిలుతో నైనను అతి సంతృప్తికరముగా పనిచేయును. క్రూడు ఆయిలు ఖర్చు బహు స్వల్పము. యీ యింజనును నడిపించుటకు యెక్కువ సామర్థ్యమును, యెక్కువ అనుభవమును అవసరములేదు.

సోల్ యేజెంట్లు:—

కెలెఫోన్

నెం 690 రు.

డి. యల్. శాస్త్రి అందుకో.,

12, తంబుకెట్టివీధి, మదరాసు.

పోస్టుబాక్సు

నెం 203 రు.

ఇలో ఫౌంటెన్ కలము
బంగారు నేస్టికలము

అది మేల్లెసరకము 14 కారెట్టు బంగారుపాళి కలము. పొలిపైవయుండు ఇరిడియము, చాలాదృఢపరిగామందును. ఈ కలమును యేవిధముగానైనను వాడవచ్చును. సిరా బాగుగా ప్రవహించును. ఈదినములలో ఫౌంటెన్ కలము ప్రత్యయోగకరి కిని మిక్కిలి ఉపయోగకరమైనది గాన ఒక మేల్లెసర ఫౌంటెన్ కలము చవుకలో అందమైనదిగా, తయారుచేయుట యవసర మయినది.

ఈగుణములన్నియు నీ ఇలో ఫౌంటెన్ కలమునందు గల వు. ఈకలమువల 7-0-0 మాత్రము పోస్టేజిఖర్చులుగాక.

Sole Importers,
Giri Bros., Triplicane Madras.

మానసోల్లాసినీ మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (వది అణాలు)

తెలుగులభము! (పోస్టుఖర్చులు ప్రత్యేకము) గుణవర్ధకము!
శరీరములో ఉష్ణాధిక్యముచే కలిగిడి వైత్యకాల కీమాత్రలు దివ్యావృతము. అజీర్ణము, అరుచి, ఆపులంతలు, అగ్ని మాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, స్వాంతముల యందు బలమయము, పిక్కలు, పార్శ్వములు, శరన్ను, వ్రేళ్లు, అనులు, మొదలగువానియందు గలిగిడి నొప్పులను బోగొట్టి దేహమును మంచి యారోగ్యమునకు దెచ్చును.

ఈ మాత్రలు మేనావాత నొప్పులను వెంటనే మాన్పును. యిందు అనేకవివరములు చేరినవి. అనుభవము గల ఔషధమగుటచేతను పరమహంసక్రియ యని చెప్ప వచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.

చిరునామా:—

(1078)

అయిర్వేద వైద్యనిలయం,

పోస్టు నిడుమొలు, ఎలమర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

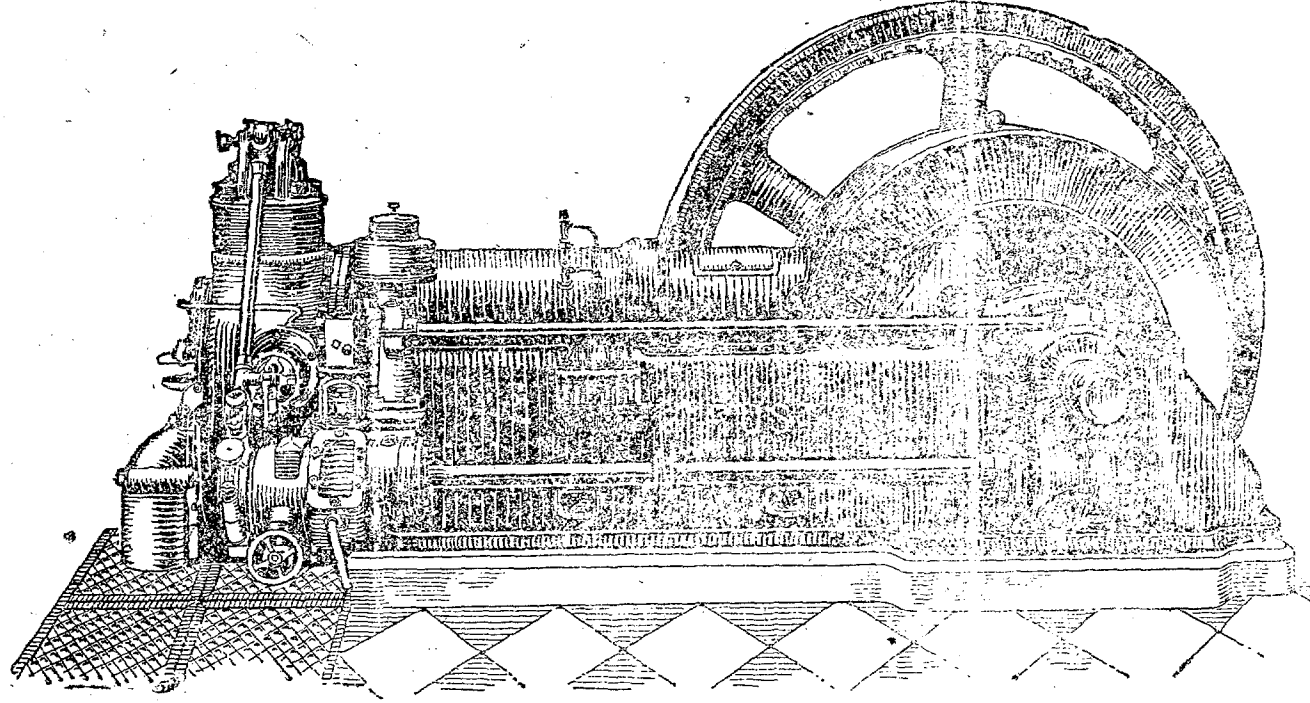

ది రస్త్ న్ క్రాడ్ ఆయిల్ ఎంజిను

ప్రస్తుతము బజారులోనున్న
ఆయిల్ ఎంజినులన్నిటికంటెను
మిక్కిలి పోడిమిగలది.
తక్షణమే కదులు.
హాట్ బల్బు, స్టవ్, మ్యాగ్నెటో,
మన్నగునవి లేవు

హాయికి మిక్కిలి సరసమైన
నూనె చాలును.
కొద్దినూనెతో పనిచేయును.
చతురతనీమియు ఉండ
నవసరములేదు.

నెం ఎ 4512 రు, చిత్రమగల మా క్యాటరాగుకు వ్రాయుడు (388)
మద్రాసులో స్టాల్ ఏజెంట్లు, మాస్సి అండుకో లిమిటెడ్, ఎంజనీర్లు, తపాల్ వెట్టె నెం 60, మద్రాసు.

మలేరియా, ఇతర జ్వరములకు

వైరెక్సు

ఒక్కటే అమోఘమైన గుణమునివ్వును. దీనిని ఉపయోగించి ఖండిగుణమును, ఆరోగ్యమును పొందిన లెక్కలేనివారితో ఈ యాగ్యతాపతిక నిచ్చియున్నాడు. అందువల్లనే **వైరెక్సు అమితముగా**

విక్రయమగుచున్నది రహస్యమైన ఔషధములుకాదు. ఫారములా వ్రాసిన పంపిణీదను. బుడ్డి 1-కి ధర రూ 0-18-0 వి. పి. చార్జీతో సహా రూ 1-2-0.

మోహినీ తైలము

5 తులీ నూనెగల సీసా 1-కి రూ. 0-12-0

శ్రీ పురుషులు వాడుటకు సాగమైనది. ఇది మనోహరిత్రము జేయు విద్యావంతులు, క్షీడిల్లు, ఉద్యాగములు మొదలగువానికి సుఖనిక, విక్రాంతినిచ్చును. మందరల మోహలాపణ్యములకు ప్రాపగు దురులగు మనోహరముగ బెంచి కాపాడును. ఈ తైలమునంతకల రహజీయముగు సువాసన చెప్పు నలవికాదు. తలకు రాచి చుత్తుకొనిన ఇతరు పొరుగు వారలకు కూడ పరిమళము వ్యాపించును తలలో చుండును పుట్ట నివ్వదు. దీనియందు మనోహరముగు సువాసన ద్రవ్యములను చేర్చి కయారుచేయించి శేలకొలది సీసాల విక్రయించి మెప్పుబడకి కలుపాము. శయ్యలకు సాపగించిన నిజము తెలియగలదు అమ్మతాంజనం దీపో, ముడరాసు - బొంబాయి.

మంచి తరుణము! చాలా లాభము త్వర పడుడు!!

చాలా తగ్గించిన ధరలు నాణ్యమైన బనీనులు

ముఖ్యముగా పర్తకులకు యిందుమూలమున తెలియజేయునది యేమన? ఇదివరలో కంటె ప్రస్తుతము మా మిల్లుయొక్క బనీనులను చాలామంది జనులు ప్రవయోగపర్చుచు, వాటియొక్క నాణ్యమును గురించి యెక్కువగ స్తుతించుటవల్లను, మరింతగా వెల్లడిచేయు నిమిత్తమై ప్రస్తుతపు మా మిల్లువైపు లిట్టుమీద 12½ నూటికి రు 12-8-0 కమీషను మామూలు యిండియా నూలు బనీనులుకన్నా, (పట్టు, పత్తి) బనీనులకు నూటికి రు 15-0-0 కమీషన్ యున్నా 100 డజన్లు ఒకే తూరి ఖరీదు చేసేవారికి వేరే టరమ్సున్నా యేర్పరచితిమి గనుక తక్షణము కావలసినవారు వ్రాసుకోవచ్చును.

శాంపిలు ప్యాకెట్టు ౧-కి ఖరీదు రూ 6-0-0.

తంజిలివాసు: బనీన్సు, బెజవాడ, మానేజరు:- ఆంధ్రమౌజీరీమిల్సు, బెజవాడ, (దక్షిణ ఇండియా)

యూనైటెడ్ ఇండియా లైఫ్ అసూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

(154)

హై ఆఫీసు మద్రాసు [స్థాపితము 1906]

“యూనైటెడ్ ఇండియా లైఫ్ అసూరన్సు కంపెనీ” చేయుచున్న పనిని గురించి కొన్ని అభిప్రాయములు.

“ఈ హిందూదేశీయ భీమాకంపెనీ నిజముగా జయముగాంచిన వాటికింద ప్రస్తుతము చేర్చ వచ్చును.” “ఇన్సూరన్సు అజ్ఞవర్” లండను.

“స్వదేశీ భీమాకంపెనీలో మిక్కిలి తెలివితోను పోడిమితోను వ్యాపారమునడపునట్టివిభము కొద్దిగా గలవు అందులో యిదియొకటి” “ఇన్సూరన్సు అండు ఫైనాన్షియల్ రికార్డు” లండను.

కడకటిసారి 1000 కి రూ 75 లు చొప్పున బోనసుయివ్వబడినది. ఏజంట్లు కావలెను:—కమిషను, జీతము ధారాళముగాయివ్వబడును. ఆంగ్లజిల్లాలకు ఈ దిగువ విలాసమునకు దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను.

కామరాజు శ్రీనివాసరావుగారు, ఆంగ్లజిల్లాలకు ఛీఫ్ ఏజంట్, శ్రీకృష్ణవిలాసము, గుంటూరు. లేక కె. ఎస్. గోపాలయ్య, మేనేజరు,

పాశ్చాత్య వెంకటాచలపండితులుగారి లోకముయొక్క కన్పానీలపై ఒకటి

వేసిన వేసె యొక్కతావత్రికలలో కొన్నిటిని ఈ దిగువ తెలిపియున్నాము.

(1) మ. దా. రు. 1000 కి రూ 75 లు చొప్పున బోనసుయివ్వబడినది. ఏజంట్లు కావలెను:—కమిషను, జీతము ధారాళముగాయివ్వబడును. ఆంగ్లజిల్లాలకు ఈ దిగువ విలాసమునకు దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను.

(2) మ. దా. రు. 1000 కి రూ 75 లు చొప్పున బోనసుయివ్వబడినది. ఏజంట్లు కావలెను:—కమిషను, జీతము ధారాళముగాయివ్వబడును. ఆంగ్లజిల్లాలకు ఈ దిగువ విలాసమునకు దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను.

(3) మ. దా. రు. 1000 కి రూ 75 లు చొప్పున బోనసుయివ్వబడినది. ఏజంట్లు కావలెను:—కమిషను, జీతము ధారాళముగాయివ్వబడును. ఆంగ్లజిల్లాలకు ఈ దిగువ విలాసమునకు దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను.

(4) మ. దా. రు. 1000 కి రూ 75 లు చొప్పున బోనసుయివ్వబడినది. ఏజంట్లు కావలెను:—కమిషను, జీతము ధారాళముగాయివ్వబడును. ఆంగ్లజిల్లాలకు ఈ దిగువ విలాసమునకు దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను.

పాశ్చాత్య వెంకటాచలపండితులు, వైద్యశాలాధికారి, ప్రధాన వైద్యులు, శ్రీ సీతారామవ వైద్యశాల, మైసూరు.

[4]

పండిత స్వామి శ్రీనివాసయ్యగారి జ్ఞానధారమును గురించి మదరాసు ప్రభుత్వ ప్రధానమంత్రియగు ది॥ ఆనరబుల్ పానుగల్లు రాజాగారి అభిప్రాయము:—

నేను పండిత స్వామిశ్రీనివాసయ్యగారి జ్ఞానధారమును సందర్శించితి నని చెప్పట కెంతయు సంతసించుచున్నాడను.

అతిమూత్రము, దుర్బలత్వముమున్నగువ్యాధులకు పండితస్వామిగారు చేసిన చికిత్సలు చాల గుణము లిచ్చునట్లు పాకబువలన నాకు తెలిసినది

నేను చాలమంది రోగులను చూచితిని. వారందరు పండితుని చికిత్సలన తమవ్యాధులునుండి విముక్తులమైతిమని ఒప్పుకొనిరి.

నేను మరికొంతమంది రోగులను విచారించగా స్వామిగారు చికిత్సచేసిన పిమ్మట మరల మూత్రమును పరిశీలించగా వానియందు తీవ్రపదార్థముల బాడలేమియు కనబడలేదని చెప్పిరి.

ఇటుల స్వామిగారిచే పూర్తిగా కుదర్చబడిన వారిని వైద్యశాస్త్ర పండితులు (సైంటిఫిక్ మెన్) బాగుగ పరీక్షింపవలె నని కోరెదను.

పండితస్వామిగారికి యెల్లప్పుడును జయము కలుగుగాక యని కోరుచున్నాడను.

పి. రామారావుగారు

హైదరాబాద్, పూనమల్లిరోడ్డు

కిత్ పాకు, మద్రాసు

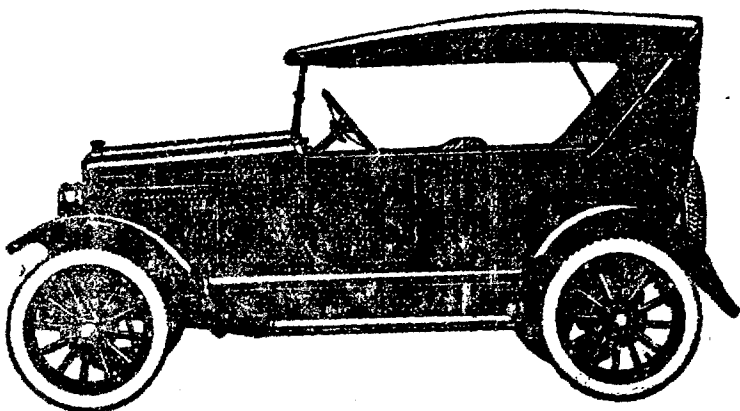
అనేక వేల మైళ్లదూరము ప్రయాణముచేసిన తరువాత కూడ

ఓవర్లాండు 91 మాడలు బాగుగా నే పోవును

మజియు వితవ్యయము గలది. ఏలననగా ఓవర్లాండు 91 మాడలు ఏలాటి లోపములేకుండా మిక్కిలి బాగుగా తయారు చేయబడినది.

ఈ విషయములో అక్కరగలవా రందరును మౌంటురోడ్డులో నున్న మా ప్రదర్శనగదులకును లేక మా బెంగుళూరు బ్రాంచికిని, లేక కార్వరు కంపెనీకి వచ్చి, నిజమైన విడిభాగములను చూడ గోరెదము. ఏల అడీసన్ కంపెనీ లిమిటెడ్ వారు దీనినే కొనవలెనని సిఫార్సు చేసినది

Overland
TRADE MARK REG.

అప్పుడు మీకు విశదమగును.

అది ఎచ్చటకైనను పోవును.

ఐదు టైరులు, ట్యూబు, బాల్చీమాగ్నెటో, ఇతరముఖ్యభాగములు మున్నగువాటితో (అనగా రోడ్డుమీద బోవుటకు కావలసినట్టి పరికరము లన్నిటితోను) గల పూర్తికారు ధర రూ 3,400.

అడిసన్ అండు కో, లిమిటెడ్

మదరాసు

బెంగుళూరు.

మహాత్ముని మహాపవాసదీక్ష

నేడు పదియవ రోజు నిన్న నాయకుల సభ జరిగినది

“మహాత్ముడు దీర్ఘవహనదీక్షను బూనినందుల కీసభవారధికమగు పరితాపమునకు పాల్పడి, మత విషయములలో సంపూర్ణ వ్యక్తిస్వాతంత్ర్య మత్యవసరము. దేవతలు మనసులు మున్నగుపవిత్రస్థలములను పాడుచేయుటయు అన్యమతము నవలంబించినవారిని బాధించుటయు బలవంతమున నితరుల తమ మతము నకలుపు కొనుటయు, ఇతరులపై తమ మత స్వాతంత్ర్యముల నమలు జరుపుటయు చాల దారుణ కార్యములు. ఈ ధర్మముల ననుసరించుటకును ఎంతటి అగ్రహతారణము కలిగినను యీధర్మములను పరిత్యజింపకుండుటకును అట్లు పరిత్యజించినవారిని పూర్తిగా నిరసించుటకును తాము మనఃపూర్వకముగా పూనుకొందుమని యీసభవారు ప్రమాణము చేసి మహాత్మునకు బాస యిచ్చుచున్నారు. ఈ ప్రమాణతీర్మానమును సభాధ్యక్షుడు స్వయముగా మహాత్మునకుచదివి వినిపించుటకును వెంటనే ఉపవాసదీక్షనువదిలి ఈవిషయమమస్యను శ్రేష్ఠముగను శీఘ్రము గనుపరిష్కరించుటకు మహాత్ముడు సభవారికి సర్వవిధముల సహకారము, ఉపదేశకుడును, మార్గదర్శియు కావలెనని యీసభవారు ప్రార్థించుచున్నారు.” అని మహాత్మునకు స్వయముగా విన్నవించుటకును అధ్యక్షున కధికార మియ్యడమైనది.” అను తీర్మానము నాయకులసభలో నామోదించబడెను.

పండిత మోతీలాలుగారు మహాత్ముని కటుల విన్నవించిరి

మహాత్మునికడ కేగి నెహ్రూగారు చాలపట్టుదలతో విన్నవించి ఉపవాసదీక్షను వదలగోరిరి. మహాత్ముడు సమ్మతించలేదు.

ప్రాణాపాయము కలుగునని డాక్టరులు తెలిపినచో ఆలోచించెదను అని మాత్రమే మహాత్ముడు నడిచెను

నవరాత్రములలోను నగుమొగము కనబడినది నేడే

“నగరమునకు వెలువలనున్న తోటలోనున్న బంగళాలో 26 వ తేదీ ఉదయమునుండియు మహాత్ముడు నివసించుచున్నాడు. పరిశుద్ధమైనగాలి తగులుటకే అచటికి మార్పిడి. 25 వ తేదీరాత్రి బాగుగా నిద్రపట్టినది. కంఠస్వరము మరల స్ఫుటమైనది. చేతికదురు (టకలీ)తో వజ్రకజాలక 25 వ తేదీని కొంత సేపు రాటముతోనే నూలువడికెను. ఇప్పుడు కూర్చుండుటకు శక్తిలేదు. లేవదలడనపుడు ఇతరులు వచ్చి లేవదీయుచున్నారు.” అను తంతివార్త 26 వ తేదీ మధ్యాహ్నము అహమదాబాదు నవజీవను పత్రికకు చేరినది.

నాయకుల సభ

300 మంది ప్రముఖులు వచ్చిరి

26 వ తేదీ మధ్యాహ్నము 3 గంటలకు ఢిల్లీలో సంగం నాటకశాలలో నాయకులసభ జరిగినది. 300 మంది ప్రముఖులు సభకు వచ్చిరి. ఆంగ్ల హిందీ ఉరుదుభాషలలో ఉపదేశవాక్యములు వ్రాయబడిన ఫలకములతో భవనము బాగుగా నలంకరింపబడెను.

- 1 “మానవుడు స్వాతంత్ర్యముతో పుట్టెను గాని సర్వత్ర బద్ధుడయ్యే కనబడుచున్నాడు”
  - 2 “స్వాతంత్ర్యము కలిగినగాని దేశమునకు ముక్తి కలుగదు”
  - 3 “హిందూమహమ్మదీయమైత్రి కలిగినగాని స్వాతంత్ర్యము (స్వరాజ్యము) లభింపదు.”
  - 4 “స్వపరిపాలనమే రాజకీయముగ భారతీయుల ఆశయము”
  - 5 “ఐకమత్యము కలుగనిచో స్వరాజ్యము రాదు. ప్రేమ కలిగినగాని ఐకమత్యము కలుగదు.”
  - 6 “ఆధ్యాత్మికశక్తికి నమాన మగు శక్తి లేదు.”
  - 7 “రాట్టమే మన శత్రురాజము.”
- అను వాక్యములు ఫలకములపై గోచరించినవి.

అత్యున్నతమగు మహాత్ముని చిత్రపటము వేదికపై నుంచబడెను.

వేదిక నలంకరించిన నాయకులు డాక్టరుబి.సెంటు, శ్రీమతి సరోజినీ, సరళాదేవి, శ్రీమతి అనసూయాబాయి, పండిత మోతీలాలు నెహ్రూ, దేశబంధు చిత్తరంజనదాసు, శ్రద్ధానంద స్వామి.

ఆహ్వానింపబడినవారు

మోస్తూ రివరెండు మెట్రోపోలిటను, రివరెండు కింగ్, రివరెండు టిల్లి (వీరద్దరును కేంబ్రిడ్జ్ మిషను వారు), ప్రిన్సిపలు కాననుడేవిను, ఆర్థురమూరు, స్టానరు, హెచ్. ఎస్. ఎల్. పోలకు, హా|| రంగసామయ్యగారు, హా|| వేదమూర్తి, లాలూభాయి శామల్దాసు, ఆండ్రూసు, ఎస్. కే. నారీసును (బొంబాయి), పండిత మదనమోహన మాలవ్యా, చింతామణిగార్లు మున్నగునాయకులు వేదిక నలంకరించిరి.

ప్రార్థన

గాంధీ మహాత్మునకు దీర్ఘాయురారోగ్యములను ప్రసాదించవలె నని సర్వేశ్వరుని కోరుచు మా లానా మహమ్మదాలీగారు ప్రార్థనగావించిరి. సభ్యులందరును లేచినిలిచి ప్రార్థనలో పాల్గొనిరి.

లేఖలు తంతివార్తలు
చాలమంది వ్రాసినలేఖలను తంతివార్తలను పండిత జవహరలాలు నెహ్రూగారు చదివిరి.

మెట్రోపోలిటనుగారి లేఖ
గాంధీమహాత్మునకు మెట్రోపోలిటను గారు వ్రాసిన లేఖను జవహరలాలుగారు సభలో చదివిరి.

“మీరు ఉపవాసదీక్ష నవలంబించుటకు నిశ్చయించి ప్రకటించినలేఖను చదువగా నాకు చాల మనస్తాపము కలిగినది, మీ టిక్కిరిన దీక్షను పూనుటకు మీమనస్సనకు గాఢవ్యధకులుగుటయే కారణమనియును అట్టి గాఢవ్యధకు హేతుభూతములను విషయములను నేననుగ్రహించితిని. మీపవిత్రసత్య మీదేరుసటులును వివిధమతములవారిలో శాంతిపద్ధానములు కలుగునటులును అనుగ్రహింపవలెనని యీశ్వరుని ప్రార్థించుచున్నాను. మీ ఉపవాసదీక్షవలన ప్రజలలో శాంతిపరత కలిగిన కలుగవచ్చును గాని మీదీక్ష యొకమత్యమునకు ప్రాతిపదికము కాబాలదు. అట్టిశాంతిపరత యిప్పటికే మీదీక్షవలన ప్రజలలో కలిగినదిగాన మీరిక దీక్షను వదలవలసిన కోరుచున్నాను. ధర్మవిజయమును కోరినపుడు శత్రువులవలన ప్రాణాపాయముకలుగునున్న నెమదీయక అందువలన ధర్మమునకు విజయము కలుగునను నమృతముతోచినచో ప్రాణముల నర్పించుటయే కర్తవ్యముగాని యిప్పుడు మీ ప్రాణములకు హాని మీవలననే కలుగబోవుచున్నదిగాని యితరులవలనకాదు. ఒకవేళ ఈదీక్షవలన మీ ప్రాణాపాయమే తలపించునెడల హిందూమహమ్మదీయమైత్రి మరల నెన్నటికిని కలుగనేకలుగదు. మానవజాతిలో శాంతియును విషయమును ప్రేమయు నెలకొలుపుటకు ప్రమాణముచేసినతాధిపత్య(బిషపు) దీక్షను వహించినవాడ నగుటచే 26 వ తేదీని జరుగునన్న సభకు రాగోరుదు నాకు పంపిన ఆహ్వానపత్రికకు నాసమ్మతిని తెలిపితిని. మీదీక్షయే యీసభకు ముఖ్యకారణముగాన ఆసభవలన దేశమునకు మహాత్తరములభయు చేకూరును గాక, మీలపను ఫలప్రదమైనదను సంతోషము కలుగుటకు తగినఫలము గోచరించునుగాక.” అని మెట్రోపోలిటనుగారు మహాత్మునకు వ్రాసిరి.

హెన్రీ హార్డిన్గను సతిలేఖ

ఈమె బొంబాయి కార్పొరేషను సంఘసభ్యులలో నొక్కతె. కార్పొరేషనువారు మహాత్మునకు సన్మానపత్రమును సమర్పించినసభకు ఈమె నెళ్ళలేదు? అని తెలియుచున్నది. ఆమె వ్రాసిన లేఖను గూడ సభలో జవహరలాలుగారు చదివిరి.

“నేను మనఃపూర్వకముగా వ్రాయుచున్నాను. మీరు చాల నీరసస్థితిలో నున్నారనిగాన యిట్టి దీర్ఘవహనదీక్షకు పూనుకూడదు. దానివలన ప్రాణోపద్రవము కలుగవచ్చును భారతదేశమున కధికమగునెవ చేయుటకును ప్రేమామృతమును వర్షించుటకును భగవంతుడు మీకు దీర్ఘాయురారోగ్యముల నొసంగుగాక. పెక్కువత్సరములనుండి వేరునిన మతద్వేషము లింతమాత్రమున సంతరించునా? నిష్కారణముగా నిరర్థక ప్రయత్న మొనరించి మీ ప్రాణముల నేల గోల్పోయెదరా? పెక్కువత్సరములు శాంతిముగ పట్టుదలతో కృషిసలిపినగాని సాధ్యపడని విషయము మీ ఆహ్వానిత్యమువలన సాధ్యపడునా? నామాట నమ్ముడు. మీపై నాకు చాలగౌరవభావముండుటవలననే యీలేఖను వ్రాసితిని రాజకీయములందు మీతో నేనేకీభవింపజాలనుగాని నేను ఆంగ్లదేశమును ప్రేమించుచున్న రీతినే భారతదేశమును గూడ ప్రేమించుచున్నాను. ఆంగ్లభారతజాతులు రెండును సఖ్యసద్భావములను గలిగి ఎన్నటికైన కృతకృత్యతన బడయునా? అని నేను నిరంతరమును కోరుచుండును. కిల గాంచుచుండును. అహర్నిశలు దానినిగూర్చి యేచింతించుచుండును. మీరు పూనాపైన్స్ శాలలో వ్యాధిగ్రస్తులుగా నున్నపుడు మీకు మరణము తలపించినచో దేశమునకు మహోపద్రవము కలుగునని నేను చాల చింతించితిని. మీ దీక్ష బూనుటలో గల మీ ఉదారభావమును నేను పూర్తిగా గ్రహించితిని. చాల సంతోషించితిని. కాని యీకారణమున మీకు మరణము తలపించినచో భారతదేశము దుర్భరదుర్దశకు పాలగును. మీరు దేశము సభోగతిపాలు చేసినవారగుదురు. దేశ ద్రోహదోషమునకు పాత్రులగుదురు. అంద్యులైన హిందూమహమ్మదీయ కక్షలు నూరుకెల్లెడివిగును. మీసఖ్యభావము నిరుపమానము. ఏమాత్రము దోషమైన మీవలన నెరిగినటుల మీతోచినచో వెంటనే కేగంటలతో నావార్తను మీరు లోకమున

కు చాటెదరుగాన ఎంతమాత్రమును మరుగు పరుపరని నేనెరుగుదును. కావుననే నేనీశేఖను మీకు ప్రాసించితిని. అన్నివిషయములందును నేను మీతోనే కీర్తివింపజాలకపోయినను మీపట్ల నాకు చాలమనఃపూర్వకముగ మిత్రభావము కలదు. గాననే మీకిటులనూచింపగోరితిని” అని హాడ్మిన్సును సతి మహాత్మునకు వ్రాసెను.

ఎఫ్. ఎన్. జేమ్సుగారి లేఖ

కలకత్తా వై. ఎం. సి. ఏ. సంఘసభ్యు డగు జేమ్సు గారు మహాత్మునకు వ్రాసిన లేఖను జవహర్ లాలుగారు సభలో చదివెరి.

“నేనాంగ్లేయుడనైనను మీకు కలిగినమనఃకోరికయందు సక్రమముగా సానుభూతిని తెలుపగోరుచున్నాను. ఆంగ్లేయులందరును తమ ప్రభుత్వమును సాగించుటకు విగ్రహతంత్రమునే సమర్థింతురను దురభిప్రాయము చాలమంది కుండును. గాన దేశీయులలో నిక్కమగునైకమత్యము కలుగుట కాంగ్లేయులు కష్టమృతంపరని భయపురు తలచుచుందురు. ఇది నిజముకాదు. ఆంగ్లేయులందరుః ట్టిబారు కాదు. హిందూమహాత్ముడీయమైత్రిస్థిరముగా కలిగిననేగాని దేశమునకు ముక్తికలుగదనియే నేను నమ్మెదను. ఎన్నిప్రతిబంధకములున్నను చివరకు గాఢముగ నైకమత్యము కలుగగలదనియే నే నానించెదను. మరి ప్రార్థించెదను. మీరీతిగా నెచ్చి కముగా నిట్టికఠినదీక్షను పూనినపుడు ఈదేశవాసులెవ్వరును ముఖ్యముగ సత్ప్రేరేపితవృద్ధులు చింతా ప్రాంతాలు కాకుండనుండజాలరు. మీ ప్రాణమునే పరింపజాలిన మీమనోభారము నివారణయగునుగాక. ఒక్కని కలవిగాని యీ పెనుభారమును రెండుమతములవారును వెంటనే తలదాల్చినటుల సర్వేశ్వరు డడగ్రహించునుగాక అని నేను భక్తితో ప్రార్థించుచున్నానని మీకు తెలుపసాహసించినందులకు మన్నింపగోరెదను” అని జేమ్సుగారు వ్రాసెను.

స్వాగతోపన్యాసము

మూలానా మహాత్ముడాలీగారు సన్మానసంఘాధ్యక్షులుగాన నాయకులకు స్వాగత మొసంగుచు నుపన్యసించెరి.

“మహాత్ముడు నాయంటనతిథిగానున్నాడుగాన నేను అతిథిసేవావరతంత్రుడనై యున్నాను. నన్ను సన్మానసంఘాధ్యక్షునిగా ఎన్నుకొనిరను విషయముగూడ నాకు తెలియదుగాన మీకు సవర్యం నొవరించుటలో నేను ప్రమత్తుడనైనచో మన్నింపవేడెదను. కలకత్తా బాంబాయి మున్నగునగరములందు పోలె ఢిల్లీ నగరమున నతిథులకు సన్మానాతిథ్యముల నొసంగుటకు తగినసౌకర్యములు లేవు. మహాత్ముడు సావలన నెట్టిసేనను గూడ నపేక్షింపక పోయినను నే నాపూజ్యునినన్నిధిని వదలజాలక పోతిని. అది గాక మహాత్ముని దీక్షాక్రతులనము అశనిపాతము వలె అకస్మికముగ వెడలుటచే వ్యవధిగూడ లేకపోయినది. రెండుమతములవారికిని కలుగుచున్నవివాదలకు గల కారణములు తరుచుగా అత్యల్పములుగనే కనబడుచున్నవి. వైగా వారు మతము పేరిటనే కొట్టుకొనుచున్నారు. ద్వేషము, మత్సరము, కార్యణ్యము మున్నగువాని కన్నిటికిని మతమే కారణముగా కనబడుచున్నది. మతమే అన్ని అసర్థములకును మూలమగుచున్నది. గాన మతమునే వివర్జించిన మేలని కొందరు సూచించెరి. ఈకొట్లాటలకును మతమునకును ఎట్టిసంబంధమును లేదు గాన కొట్లాటలకు నేనెటుల నంగీకరింపజాలనో మతవివర్జనమునకుగూడ నటులనే అంగీకరింపజాలను. మతమును సరిగా గ్రహించి సరిగా అనుసరింపవలెనని కొందరు సూచించెరి. ఇదివరకే దేశమున లెక్కలేని మతము లేర్పడినవి. ఇట్లుగన నిక నొకమతముగూడ నధికమగును. ప్రస్తుతస్థితిలో తాత్కాలికశాంతివలన నెట్టి ప్రయోజనమును గలుగదు, ఎవరిమతమును

వారసునిరీతిపలెనుగాని తమ మతధర్మములను గూర్చి యితరులను నిర్బంధింపగూడదు. మతసహనము కలిగినచో అన్ని యిక్కట్లులును అంతరించును. మానవస్వభావమువలన చాలఫలితము కలుగగలదని మనము వెనుక నానించితమి. వెకలులమైతిమి. ఐకమత్యము సిరమగా కలిగినదని 1920 లో మనము భ్రమసితిమి. అందువలన నిజమగు శాతీయాభివృద్ధి కలుగునని ఆశించితిమి. గాని మనయాహ మిథ్యయైచది. ఒకమతమువారూ రెండవమతముకొరకు. ఎన్ని హక్కులను వదలుకొనుటకు సంసిద్ధులగుదురు? వదలుకొనుట యనగా మతధర్మములను వదలుకొనుటగాదు. మతసంబంధములగు హక్కులను వదలుకొనవలెనని ఒకమతము వారింకొక మతమువారిని కోరజాలరు. అట్లు కోరినచో దేశమున శాంతికితాప్తండు. ఐచ్చికముగను అనిర్బంధముగను త్యాగము చేయవలెను. “మీరు చెప్పినవిషయములలో నెక్కటియుగూడ నాకు రుచింపలేదు గాని ఆ విషయములను తెలుపుటకు మీకు సంపూర్ణమగుహక్కు కలదని నమరింపవలసివచ్చినచో నందులకు నాప్రాణముల నర్పింపవలసివచ్చినను నేను వెనుదీయను” అని వెనుక నొక అమెరికా దేశీయుడు తెలిపెను. మతవిషయములలో నిర్బంధము లేదు. సామాన్యపద్ధతి లేదు. మహాత్ముడియులు ఇతరులను, ఇతరులు మహాత్ముడియులను తమ తమ మతవిశ్వాసముల ననుసరింపవలెనని నిర్బంధింపగూడదు.” అని మహాత్ముడాలీగారు నుడివి ఖురానులోనున్న కెయిను ఆబెలు కథను దృష్టాంతముగా వివరించెరి.

అధ్యక్షు త

పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగా రధ్యక్షుత పహింపవలెనను తీర్మాన మొమోదించబడెను. కరతాళధ్వనులు డెలగుచుండ మోతీలాలుగారు రగ్రాసనము నధిష్ఠించి- వారుఉరుదుభాషలో కొంతసేపును ఆంగ్ల భాషలో కొంతసేపును ఉపన్యసించెరి.

“ఈ ఆసనము నధిష్ఠించుటకు నాకర్హత లేదు. ఇచట నుండదగినవా రింకొకరు. ఆమహానీయుడు గాంధీమహాత్ముడే. నే నక్రమముగా నీస్థానమున నిలుచుచున్నాను. దేశమున నత్యధికమగు కళింక చ్చాయ అపరించినది. ఆఛాయక్రిందనే మనము సమావేశ మగు చు న్నాము. ఒక పంకనంతఃకలహములు, దోపిడులు, రక్తపాతము, వధలు, హత్యలు, దేవాలయవిధ్వంసనము, మున్నగు దారుణకృత్యములు జరుగుచున్నవి. ఇంకొకవంక చూచిన అభినవభారతమునకు అపూర్వవిజ్ఞానమును కలిగించుటకు తామెక్కడే కారణభూతు డగు నామహాపురుషుడు నేడీసభలో లేడు. అతడు పాపప్రాయశ్చిత్తముగా తపముచేయుచున్నాడు. తాను చేసినపాపములు తొలగుటకు కాదు. దేశీయులందరును చేసినపాపములు తొలగుటకు. కొన్ని పండ్లనుండి దేశమునం దంతటను హిందువులును మహాత్ముడియులును సభలను చేసి తీర్మానముల నామోదియచునే యున్నారు. ఆతీర్మానముల ప్రకారము దేశీయులు నడుచుకొనలేదని నే ననను. 20 ఏండ్లనుండి జరుగుచున్న పనియంతయును నేటికి నిష్ఫలమైనదని మాత్రమే తెలిపెదను. ఈసభకు వచ్చునాయకుల నుద్దేశించి మహాత్ముడు చేసిన ప్రకటనను

మీరందఱును చదివియే యుందురు. (దాని నధ్యక్షుడు సభలో చదివెను) ఆసందేశము ప్రకారము యీసభను నడిపించుటలో మీరు నాకు తోడ్పడగోరెదను. వట్టితీర్మానములను కొన్నిటిని చేసి లేచిపోవుటయే మనయుద్దేశమైనచో యీసభయే అనవసరము. మనమందరమును హృదయాన్వేషణము కావించుకొనవలెను. మహాత్ముడు సూచించిన ధర్మముల ప్రకారము నడుచుకొనుచున్నామా అని ప్రశ్నించుకొనవలెను. ఆధర్మములను సిరవరుచుట యీ సభవారి ప్రధమ కర్తవ్యము. మతసామరస్యమునుగూర్చి మహాత్ముడు చేసినసూచన లీసభలో నున్నవారి కెవరికైన నచ్చ పోయినచో వారు వెంటనే సభను వదలిపోవుటయే యుచితము. హెచ్చుమందికే అవి నచ్చకపోయినచో మనమిక నిరభ్యంతరముగా నైకమత్యమునకు తిలోదక మొసగి లేచిపోవచ్చును. మీ కంగీకారమున్నచో యీ తీర్మానము నామోదింప గోరెదను. నేను స్వయముగా మహాత్ముని చెంతకేగి యీతీర్మానమును చదివి వినిపించి ఉపవాసదీక్షను వదలి మనసభకు వచ్చి తోడ్పడుటకు ప్రార్థింపదలచితిని గాన నంధులకు మీరు నా కనుమతి నొసంగగోరెదను. దీక్షను వదలుటకు సామాన్యముగా మహాత్ముడు సమ్మతంపడు. హిందువులును మహామదీయులును చాలమంది తమగాఢ సంకల్పమును స్పష్టముగా వెల్లడించిననుగూడ 21 రోజులు పూర్తియైనగాని మహాత్ముడు దీక్షను వదలునని నాకు నమ్మకములేదు గాని నేను పోయి యీ తీర్మానమును వినిపించినచో మహాత్మున కధికోత్సాహమును నవతక్తియు కలుగునమ గట్టి నమ్మకముతో నున్నాను. అని అధ్యక్షుడు నుడివి తీర్మానము నుపపాదించెను.

“దేశమునం దంతటను తిరిగి నిరంకుశోద్యోగులును మతపాషండ పత్రికలను ప్రకటించుచున్న విషయములను ఖండించుచు ప్రచారముచేయుటకు స్థాయిసంఘముగా నేర్పడదగిన ఆఖిలభారత నాయకులపేర్లను సూచించుటకు విషయనిర్ణయసంఘము వారొక ఉపసంఘము నేర్పరుపగోరెదము”

అను సవరణ నుపపాదించెద నని బి. ఎఫ్. భారూచాగారు తెలిపెరి. ఇట్టితీర్మానములకు సవరణలుంకగూడదని అధ్యక్షుడు తెలిపెను. భారూచాగారు సవరణ నుపపాదించలేదు.

భగవాన్నిను గారేమో మాటలాడబోయిరి.

తనప్రసంగ మింకను పూర్తికాలేదని అధ్యక్షుడు తెలుపగా అయన మిన్నకుండెను

తీర్మాన మొమోదించబడెను

పిమ్మట తీర్మానము ఏకగ్రీవముగా ఆమోదింపబడెను.

విషయనిర్ణయసంఘము ఉపసంఘము

విషయనిర్ణయ సంఘమునకు 80 మందిని నియమింపదగు నుగాన యీసభకు వచ్చినవారిలో 80 మందిని విషయనిర్ణయ సంఘమునకు నియమించుటకు మూలానా మహాత్ముడాలీ, పండిత మదన మోహన మాలవ్య, అట్టులు కలాం. అజదు, పండిత మోతీలాలు నెహ్రూ, లాలా లజపతిరాయగార్లు ఉపసంఘముగా నేర్పడదగును. అనుతీర్మాన మొమోదించబడెను. విషయనిర్ణయసంఘసభ కేడు (27 వ తేది) 8 గంటలకు ప్రారంభమగునటులు నిశ్చయింపబడెను. నాయకులసభ కేడు మధ్యాహ్నము 2 గంటలకు సమావేశ మగునటులు నిర్ణయింపబడెను.

మహాత్ముని తీర్మానము వినిపించుట
పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారు నిన్న (26 వ తేదీ) రాత్రి 7 గంటలకు మహాత్మునిచేత కేసి నాయకుల సభలో నేతగ్రీవముగా నామోదింపబడిన తీర్మానమును చదివి వినిపించిరిగాన ఉపవాసదీక్షను విరమింపవలెనని చాలసేపు నెహ్రూగారు సమర్థతతో వాదించిరి. తీర్మానమును వినిగానే మహాత్మునిముఖము వికాసభాసుర మయ్యెను. కాని దీక్షను మానుటకుమాత్రము మహాత్ము డంగీకరింపలేదు. చాలబలహీనస్థితిలో నుండుటచే నెహ్రూగారితో విశేషించి మాటలాడలేదుగాని శిరఃకంఠ నాదిసంజ్ఞలవలనను ఏకపదప్రత్యుత్తరములవల నను తన నిశ్చయమును మహాత్ముడు నెహ్రూగారికి స్పష్టపరిచెను.

న గు మో ము

నెహ్రూగారితో సంభాషించిన పిమ్మట మహాత్ముని వదనమున నధికమగు మోదభావము గోచరించినది. ఉపవాసదీక్ష ప్రారంభ మైనప్పటి ముఖమున నిదివరకు మందహాసమే కనబడలేదు. నేడే మరల చిరునగపు గోచరించినది.

శుభ సూచనలు

ఇంకను ఉపవాసదీక్షను సాగించినచో ప్రాణాపాయము కలుగునని డాక్టరులు నిష్కర్షగా తెలిపినచో దీక్షను విరమించుటకు గూర్చి మరల నాలోచించెదనని మహాత్ముడు సువరకు నెహ్రూగారి కరిగించెను గాన నెహ్రూగారి ప్రయత్నము కేవలము వ్యభకాతము.

కలకత్తా హరటాలు

చాల దుఃఖములు మూయబడెను మహాత్మునిపట్ల భక్తిని వెల్లడించుటకు 26 వ తేదీని కలకత్తాలో చాల బహులును దుఃఖములును మూయబడెను. భజనసంఘములవారు భక్తిగీతములను పాడుచు నగరసంక్రమము గావించిరి. సాయంకాలము బహిరంగ నభిలు జరిగినవి. వికమత్కరునుగూర్చి పలువురు పర్యవేక్షించిరి.

అమృతసరు మునిసిపలు సంఘసభ

26 వ తేదీని కలకత్తాలో మ్యునిసిపలు సంఘసభ జరిగినది. ఢిల్లీలో జరుగుచున్న నాయకులపథ వారి సభిసందించుచు వారికి తంతివార్త నంపవలె నను తీర్మాన మాసభలో నామోదింపబడెను. ఆరిగా తంతివార్త పంపబడెను.

ఆధ్యర్ష్యము ప్రచారము

గ్రామములలో ప్రకటనలు

మహాత్ముని సుప్రసిద్ధ మగు ఉపవాసదీక్షను గూర్చినవార్తలను అన్ని గ్రామములలోను ప్రకటింప గోరెదను. మతకలహములను పూర్తిగా అంతరింపజేసి సామరస్యమును ప్రశలజేయ గోరెదను" అని శ్రీయత కాశ్వరరావుగారు నేడు బెజవాడ నుండి తంతివార్తను పంపిరి.

శ్రీయత టంగుటూరి ప్రకాశంగారు

మహాత్మునిదాల్చిగారికి పంపిన తంతివార్త

నేడే చెన్నపురికి వచ్చితిని. ఆశోక్యము సరిగాలేదు గాన దూరప్రయాణము చేయజాలను. ఈ విషయమును నాయకుల సభలో తెలుపగోరెదను.

"మూల్యాను: అల్లరులు జరుగువరకును శుద్ధి క్షిద్ధమమును హిందూసంఘటనోద్ధమమును గూడలేవు. మ్యునిసిపలు లోకలుబోగ్గు సంఘముల ఎన్నిక

లలో నెగజాలనివారికి దేశక్షోణములు దుర్బోధ చేయుటచే మొదట క్షణమత్యము భంగమగుటకు మూలకారణము. మహాత్ముడు కారాగృహమున కేగుటకు పూర్వ ముట్టి దసంభవము. మహారాస్ట్రులో కొట్లాటలు జరుగుటకు కాంగ్రెసు ఖలాఫతు నాయకుల విరోధములే కారణము. మూల్యానులో నష్టపడినవారికి ధనసహాయము చేయవలెనను తీర్మాన మామోదింపబడిన పిమ్మటగూడ మనము వారికి సహాయముచేయ లేకపోతిమి. అల్లరులుజరిగినప్రదేశములకేగి నష్టపడినవారికి ధైర్యము కలిగించుటకై న మనకు తీరిక లేకపోయెను. కాంగ్రెసునాయకులలో భిన్నాభిప్రాయములు కలుగుటవలన తుంటులు చెలరేగిరి. ప్రతికలలోనివ్రాతలు పాపండుల కుద్రచే కమును కలిగించెను. అమాయకు లగు ప్రజలపై శరము మోపుటయు తీర్మానములను చేయుటయు నిష్ఫలము తుంటురుల దుశ్చరింతలకేకాక ప్రజాప్రతినిధులమనువారు చేసినలోపముల నిమిత్తముగూడ ప్రాయశ్చిత్తముగా మహాత్ముడు తపముచేయుచున్నాడు. వివాదల మూలకారణమును తొలగించి శాంతిని సీరముగా నెలకొల్పినగాని మహాత్ముడు దీక్షను వదలడు, మనకు స్వరాజ్యమును లభింపదుగాన విషయమున గట్టిప్రయత్నముచేయ గోరెదను" అని నేడు (27 వ తేదీ) ప్రకాశంగారు మాలానామహాత్మునిదాల్చిగారికి తంతివార్త పంపిరి.

మహాత్మునికొరకు పువవాసప్రార్థనలు

విజయనగర వాస్తవ్యులయిన మ|| రా|| శ్రీ|| వై. రమణయ్యగారు గాంధీమహాత్ముని క్షేమాభివృద్ధికొరకును, హిందూ మహాత్ముడియ విక్రమకొరకును పువవాసప్రార్థనల నాచరించుచున్నారు. నేడు 7 వ దినము నేటి కాంగ్రెసుగను అనందము గను కాన్పించుచున్నారు. గాంధీ మహాత్మునికే 21 దినము ఆచరింప నిశ్చయించినారు.

(శ్రీయత రమణయ్యగారు రంగూను డెయిలీ న్యూసు వార్తాపత్రిక సంపాదకులతో శోకరిగా పనిచేసి ప్రస్తుతము విజయనగరమందు వ్యాపారము చేయుచున్నారు. కొలదిదినములలో ప్రచురింపబడజోవు "ది-విజయనగర్" అనేకు వార్తాపత్రికకు ప్రధానసంపాదకులుగా డిక్టేటోషియోసిరి. (విశ్లేషి)

శ్రీ సాంబమూర్తిగారు ఢిల్లీకి పోవును

(స్వక్రీయవిలేఖరి)

ర జమండి, సెప్టెంబరు 26:—మామ్యునిసిపలు యెన్నికలలో కాంగ్రెసుపక్ష అభ్యర్థిత్వ పనిచేయుటకై శ్రీబులుగు సాంబమూర్తి (పత్నితలు 4 దినముల క్రింద నిటవ నచ్చిరి. ఇకనుండి శ్రీ సాంబమూర్తిగారు మహాత్ముని దృవార్థమును నాయకుల సహావేశములో పాల్గొనుటకును నిన్న ఉదయము మొయిలులో ఢిల్లీకి పోయిరి.

(వెలగపూడి భుజంగరావు)

నే. దక్షిణాఫ్రికను సంతక్షింప లక్షలు
నెచ్చించిన మహావిశేషధనుడు
దశితస్వతంత్రులు నెలకొల్ప గంకణ
ధారయై భాసిల్లు ధర్మవిదుడు
సర్వజనులపైని సమదృష్టి బహుపాదు
తెతకృపాకరుడైన తాపసుడు
కాత్రవసమదాయ చరితకరం బగు
నాత్మ శక్త్యన్నతి కాన్పదుండు.

గీ. భువనమహానమూర్తి! సమ్యక్కీర్తి!
అన్నపానీయములను దా నంట ననుమ
నియవ దొక్కిదినంబు ల్పాశించె దీక్ష
సెటులఁ బ్రోచెదవో! మహాత్ము నిష్కడేశ.

మహాత్ముని జన్మ దినము

మహాత్ముని జన్మ దినోత్సవసభ సముద్ర తీరమున జరిగెను. గానా ల రా మ మూర్తి గారు ఉత్సవమున పాల్గొని చింతలపాటి నరసింహారాజుగారు ప్రస్తుతపరిస్థితులను యుపన్యసించిరి. (తంతివార్త)

ఒక చిత్రకథ

శ్రీయోగవార్తాపత్రికసంపాదకుని మోడుట

సంపాదకుని క్షమాపణ

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 26:—తనమీద నొకమామణమును బ్రమరించిన నెపమున నొక స్వరాజ్యవత్సమునకు శివదినయొక్క శ్రీ వార్తాపత్రికా సంపాదకుని కట్టు బుద్ధి దెల్పనోయాచిత్రకథ ఫార్వర్డు పత్రిక నేటియనయును ప్రచురించెను. భార్యయు శ్రమించినప్రకారము యీ శ్రీవేద శ్రీమతి శాంతామ్ కుమారిగూడ ఈమె ఆనందబజారుపత్రిక ఆఫీసునకు బోయి (ఆనందబజారు పత్రికలో ఆకాపై దూషణవాక్యము బ్రమరింపబడినది) సంపాదకు డెవరని అడిగెను. సంపాదకుడు ఆమెయెడుటకు వచ్చి వానె సంపాదకుడనని తెల్పెను. పిమ్మట ఆమెతా నెవరో దెల్పి ఆయనవ్రాసిన దూషణమునకు మెత్తగ దన్నెట. ఆకాపాత్తుగా యిట్లు మెత్తగా దన్నబడుటకు ఎల్లభోయి ఆదూషణవాక్యమునకు బాధ్యత తనదిగావలెల్పి క్షమార్పణ చేడుకొనెను. ఆ సాయంత్రము తిరిగి ఆదూషణవాక్యమే వార్తాపత్రికలో వెలువడెనని ఆయనకు జూపింపబడెను. ఈపాదానికి ముటుపట్టనారు ఆవోటు ఆకర్షింపబడియొజరిగిన సంగతంతయునుజూచితిరి. (ఆ. ప్రె.)

గజదొంగ చంపబడెను

కుంభకోణము, సెప్టెంబరు 26:—ముడుకొలం అడవులలోనున్న యింటిలోనుండి వచ్చుచుండగా మంగళవారము గాడు రాత్రి గ్రామస్తుడొకడు తుపాకీతో గజదొంగ ఆరు ముగంగాడిని కాల్చినంత ననువార్త యేతెంచెను. ఆరుముగము జట్టులోనివాడు చంగం అనువాడిచ్చిన ఆచోకినలన పోలీసువారు వానియింటియొద్ద పొంచియుండిరి. కాల్చినాడు తుపాకీతో ప్రేల్చి చంగంగాడిని కొన్నిదినములక్రితము పోలీసువారు పట్టుకొనిరి. ఆరుముగం దెబ్బతినగానే పోలీసువారా ధృమనుకుబోయి శవమును స్వాధీనము చేసికొనిరి. దెబ్బ తినిన కొన్నినిమిషములలో దొంగచనిపోయెను. శవమును జయకొండ పోలీసురమునకు బోలీసువారు దీసికొనివచ్చిరి. పందలకొలది జనులు శవమును బోల్చిరి. (ఆ. ప్రె.)

రైలుగండ్లి

యలమంచిలి బయ్యానరములకు మగ్గు. వాల్ తేరు, సెప్టెంబరు 26:—జిల్లాట్రాఫిక్సు నూపరింపెండెంటువార్తలనుండి ఇట్లు తంతినిచ్చుచున్నాడు:—అధిక శక్రముచేతి 449.22 మొదలు 450 5.6 నరకు యలమంచిలి బయ్యవరముమగ్గు కలకత్తా మనరాను రైలుమార్గము నేడు ఉదయము 6.30 గంటలకు 400 అనుగులు గండిపడెను. తపాలు మార్పుటకు మాత్రము పిలుకలను. ప్రయాణికులు ప్రస్తుతము బుద్ధమీద బంపబడుటకు పిలులేదు. రెండు దినములపాటును సరాసరి ప్రయాణము జరుగుటకు పిలులేదు. (ఆ. ప్రె.)

కీ|| శే|| బొప్పుడి వెంకటప్పయ్యగారు

వీరు ఈనెల 10 తేదీ తెల్లవారుజామున 4 లంటలకు పరలోక ప్రాప్తిశివెరిగిన తేయిజేయుటకు చింతిల్లుచున్నాము. వీరు బ్రహ్మసమాజమునకు ఘనమగు సేవజేసియుండిరి. తెనాళి, కొల్లూరు, బాపట్లమున్నగు తావులబోర్డు లోపల పెకం డరీపాతకాలలకు ప్రధానోపాధ్యాయులుగా బనిచేసి పేరుపడసియుండిరి. సంఘసంస్కరణ విషయమునచాల పాటుబడిరి. ధర్మవాదినీ యనుపత్రికను కొంతకాలము నడిపిరి. వీరు స్వాతంత్ర్యప్రియులు పరోపకారబుద్ధిగలవారు. కీ|| శే|| డేశరాజుపెదబాపయ్యగారు మున్నగువారి వీరిశిష్యులు. అట్టిశిష్యులనుతయారుచేసిన వెంకటప్పయ్యగారి గుణములనుగురించి వేరగ వ్రాయనక్కరలేదు. ఇట్టి మహావీరుని స్మృతిక విగమము వీరికు ముంబమునకు మాపానుభూతిని దెబ్బను వీరిఆత్మకు శాంతిపా సంగుగాక యని భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నాము.

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1924 వ సం॥ సెప్టెంబరు నెల 27-వ తేది

శనివారము

ఇంపీయల్ బ్యాంకు కేసు

ఇంపీయల్ బ్యాంకు కేసు నిన్నటిలో ముగిసెను. ముద్రయలు నిర్దోషం అని జ్యూరీ సభ్యులలో నొకరు దప్ప విగిలినవారందరను తీర్పు జెప్పిరి. ఇంపీయల్ బ్యాంకునుండి డబ్బు రబట్టుటకై, మోసము, తప్పు అక్కౌంటుల సృష్టించుట, నమ్మకపుద్రోహములకు గడంగుటకు ముద్రయలు కలసి కట్రనలిపిరిని, ప్రాసిక్యూషనువత్తము వారు నేరము మోషియండిరి. మొదటి రెండు నేరములను ముద్రయలు చేయలేదని, జ్యూరీ నిర్ణయించెను. నమ్మకపుద్రోహమును మూడవ నేరమును ముద్రయలు గావించలేదని న్యాయాధిపతి బిస్మి గారు మొదటనే అభిప్రాయపడిరి. జ్యూరీ సభ్యులుగూడ ఈ అభిప్రాయముతో నేకీభవించిరి. ఇంపీయల్ బ్యాంకు కేసు చెన్నపురిలో గలిగించిన ఆందోళనము, ఆర్భాటమునాట కేసుకు పిమ్మట, మరయొక కేసు గలిగింపలేదు. ఇందకు కారణము లేకపోలేదు. మొదటి ముద్రాయి యగు అహమ్మదు బాచ్చాసా హేబు గారు, గొప్ప కటుంబమునకు జెందినవారు. వీరి తండ్రి వ్యాపారము విరివిగజేసి విశేషధన మార్జించెను. చెన్నపురిలో గొప్పలుకుబడిని గడించెను. అహమ్మద్ బాచ్చాసా హేబుగారు గూడ తండ్రి మార్గము నవలంబించెను. పీరు బి. ఏ. పరిక్షయందు ప్రితార్థులై, వ్యాపారమునందు చాల యనుభవము సంపాదించి, త్వరలో బై కేవచ్చిరి. బీదలకు సహాయము జేయుటలో మిగుల పేరొందిరి.

కష్టసమయములందు నేకులకు తోడ్పడి వారిని కాపాడిరను కీర్తిని బడసిరి. అందుచే అహమ్మదు బాచ్చాసా గారికి గలిగిన కష్టములపట్ల చెన్నపురి పౌరులు సానుభూతి జూపుటయందు వింతలేదు. ఏకారణముచే నయిన నేమి అహమ్మదు బాచ్చాసా హేబుగారి వ్యాపారము రానురాను క్షీణించెను. ఋణములు పెరిగెను. బ్యాంకుకు పడుటకులకు బై గ బాకీ తేలివది. వారికి రావలసిన బాకీలు వసూలు గాకుండెను. ఋణదాతలు భయభ్రాంతులై ఒక్కమారు వారిని బలవంతపెట్టినాగిరి. ఇంపీయల్ బ్యాంకు మేల్కొనెను. వీరు తొందర జేయుటచే సిరాసినింతను సాహేబుగారు బ్యాంకుకు స్వాధీనపరచిరి. మీదుమిక్కిలి ప్రాసిక్యూషనుకు గూడ లోనయిరి. సందర్భము లీతరున నుండటచే కేసువర్జవసాన మేమగునో యని ప్రజలు వేచి యుండుట వింతగాదు. కేసు విచారణసమయము నందు హాలు పట్టునంతవరకు ప్రేక్షకులు వచ్చుచుండిరి. హయరింగు ప్రారంభ మయినపిమ్మట ప్రేక్షకులసంఖ్య హెచ్చుగాజొచ్చెను. కేసు నిన్నటి దినము ముగియనని తెలియటచే తిరునాళ్లవలె ప్రజలరుద్రుండిరి. కేసువర్జవసానము ప్రజలకు

సంతృప్తి గలిగించెను. ఇట్టి కేసులలో సామాన్యముగ పార్టీలకుదప్ప ఇతరుల కంతగ శ్రద్ధగలుగనేరదు. కాని యీ కేసు విషయమై చాలకాలము క్రిందినుండియు ప్రకటన మధికముగ జరుగుచుండెను. ప్రజలహక్కులకు సంబంధించిన విషయములు గూడ యిందుగలవు. ప్రభుత్వపు కేసు లన్నిటిలో, గవర్నమెంటుపట్ల, అడ్వకేటుజనరలుగార్లు ప్రాసిక్యూషనువత్తమున వాదించుట యాచారము. అట్టి యాచారమేలకో, యీ కేసులో దొలగింపబడెను. ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటుకోర్టులో నేమి, హైకోర్టులో నేమి, ప్రాసిక్యూషనును నడుపుటకు న్యాయజేటు గ్రాంటుగానిని ప్రభుత్వమువారు నియమించిరి. గ్రాంటుగారు ప్రభుత్వన్యాయవాదాలు గారు. వీరు ప్రైవేటున్యాయవాదులు. వీరికి విశేషధన మిచ్చి నియమించవలసిన యవసర మేమియు గనుపించదు. ప్రజలపట్ల యిటుల దుబారాజేయుటచే, ప్రభుత్వము నీవిషయమై ప్రశ్నించుటకు ప్రజలకు హక్కు గలదు. గత మదరాసు శాసనసభలో సత్యమూర్తి గారివిషయమై ప్రభుత్వమువారి ననేక ప్రశ్నలనడిగి యుండిరి. ప్రభుత్వమువారి రిచ్చిన ప్రత్యుత్తరములు విశ్వాసార్హముగ లేకుండెను. ప్రస్తుతపు అడ్వకేటుజనరలు టి.వి. వెంకట్రామయ్యగారు, సమర్థులగు న్యాయవాదులు. చిరకాలానుభవము గలవారలు. ఈ కేసులో అడ్వకేటు జనరలుగారి సహాయము గోర కుండుటవలన, ప్రజల ద్రవ్యము వృథ యగుటయేగాక, వీరు అసమర్థులనిగూడ చాటిపట్టు లగును. ప్రభుత్వమువారి కిట్టియుద్దేశ్య ముండక బోవచ్చును. కాని, ప్రజల మనములనుండి యిట్టి అభిప్రాయమును దీసివైచుట కష్టము. గ్రాంటుగారిలో డిక్షన్ సామర్థ్యముగల ఛాదరిగానిని ముద్రయల తరపున వాదించుటకు దెప్పించుటచే, కేసువిషయమున ఆతరు మధికమయ్యెను. ఉభయన్యాయవాదుల ముష్టియుద్ధము జూచుటకు కుతూహలము జనించుట సహజము. కేసులో జరిగిన సాక్ష్యపరీక్షను, వాద ప్రతివాదములను, న్యాయాధిపతిగారి వ్యాఖ్యానమును విపులముగ ప్రకటించియుంటిమి. వానిని పరికించినవారికి, కేసు వివరములు బోధపడుట సులభము. అందుచే వాని నిట మరల వివరింపబలిలేదు. అహమ్మదు బాచ్చాసా కంపెనీవారికి ఇంపీయల్ బ్యాంకులో చాలకాలము నుండియు ఖాతా యుండెను. మూడువిధముల అక్కౌంటు లుండెనని బ్యాంకువారును, నాల్గు విధము లుండెనని ముద్రయలును సూచించిరి. కరెంటు అక్కౌంటు, బట్టల అక్కౌంటు, బిల్లు డిస్కౌంటు అక్కౌంటు లుండెనని బ్యాంకువారంగీకరించెదరు. బ్యాంకు ఉద్యోగుల సాక్ష్యము ప్రకారము, ఓవరుడ్రాఫ్టుల సంగీకరించు ఆచారము, ఇంపీయల్ బ్యాంకులో గలదని, వెల్లడియగుచున్నది. ఓవరుడ్రాఫ్టులనగ, బ్యాంకులో సొమ్ము లేకున్నను అప్పిచ్చుట, ఇట్టియాచారము మంచిదా కాదా యను విషయమై, అభిప్రాయభేదము గలదు. ఒక్కసంగతి మాత్రము నిశ్చయము. వాణిజ్యమునకు తోడ్పడుటయే, బ్యాంకు స్థాపనయొక్క ముఖ్యోద్దేశ్యము. అందుచే ఒక్కొక్కమారు బ్యాంకులో వర్తకులకు సంబంధించినద్రవ్యము లేకున్నను, దప్పి

చ్చుట జరుగుచుండును. కాని ఓవరుడ్రాఫ్టుల పద్ధతి అపాయముతో గూడుకొనియున్నది. వర్తకు లెప్పు టి కేయేసితియం దున్నదియు కనుగొనుట కష్టము. సిరాసిని తాకట్టుపెట్టుకొనునాచారము బ్యాంకింగు పద్ధతులకు విరోధము. అందుచే నమ్మకమే ప్రధానమగుచున్నది. నమ్మకముమీద జరుగుపనుల విషయమై, బ్యాంకుపట్లనరులు విశేషశ్రద్ధ వహింపవలయును. గుమాస్తాలపై న్యవహారము నంతను విడిచిపెట్టి పెద్ద ఉద్యోగులు హాయిగ కాలము గడుపుటచే, నెట్టి యవస్థములు వాటిల్లునో జెప్ప నక్కరలేదు. ఇంపీయల్ బ్యాంకు కేసువిచారణలో, బ్యాంకు యుద్యోగుల యశ్రద్ధయు, ఉపేక్షాభావమును స్పష్టముగ వెల్లడియైనవి. బ్యాంకు కేసు వలన, ఇతరలాభము లున్నను లేకున్నను, చిరకాలమునుండియు నిలిచియున్న ప్రలోపములు బయల్పడినవి. ప్రజల దీవిషయమై బ్యాంకింగారిని ప్రశ్నించుట సహజము. ఇంపీయల్ బ్యాంకు కేసులము ప్రైవేటుబ్యాంకుగాదు. ప్రభుత్వమునకు దీనితో నధికసంబంధము ఘట చేతను, ప్రజల లిచ్చుద్రవ్యమిందు నిలువయుండుటచేతను, సరియగు పరిపాలనము జరుగుచున్నదా లేదా యని ప్రజల లెప్పటికప్పుడు కనుగొనుటముఖ్యము. అట్టియవకాశ మిదివరకు గలుగలేదు. నేటి కది సమకూరినది. ఇతరబ్యాంకుల కన్నిటికిని ఆదర్శప్రాయముగ నుండదగిన ఇంపీయల్ బ్యాంకు సామాన్యపు బ్యాంకులకన్నను లోకభూయిష్టముగ నుండుట ఏమాత్రము గౌరవప్రదముకాదు. యూరపియనుఆఫీసరుల సౌఖ్యవమునకును సమర్థతకును ఇట్టిసితి నిదర్శనము గాజాలదు. అర్భాటనాటకంపెనీ దివాలానాటినుండియు ప్రజలలో బ్యాంకులపట్ల అవిశ్వాసము ప్రబలుచుండెను. ప్రస్తుతవిచారణవలన నయ్యది సమసిపోజాలదు. అహమ్మదుబాచ్చాసాగారికే గాకుండ ఇతరుల కనేకులకు ఓవరుడ్రాఫ్టు లీయబడు చుండినటుల గనుపించును. కాని పెద్దయుద్యోగులు పరిసితులను స్వయముగ పరిశీలించి నిర్ణయించుచున్నటుల గానరాదు. 1921 సంవత్సరము డిసెంబరు నెలలో సాహేబుగారికి 1,10,000 రూపాయలకు ఓవరుడ్రాఫ్టు ఇయ్యబడెను. రెండవ నాల్గవ ముద్రాయిలు 1922 సంవత్సరమునందు కరెంటు అక్కౌంటున ప్రారంభించి నలువదివేల రూపాయలకు ఓవరుడ్రాఫ్టును సంపాదించిరి. తెడ్డెక్కివర్గను లోబరుచుకొని ముద్రయలు అప్పులను సంపాదించి బ్యాంకును మోసముజేసిరని ప్రాసిక్యూషనువాదము. ఈవాదమున కెంతవర కాధారము గలదో జెప్పటకు కేసు ఫలిత మవకాశమిచ్చుటలేదు. కాని డిఫెన్సువకీలు గారు సూచించినటుల బ్యాంకునందు సిద్ధాంత మొకరితిగను అచరణ వింకొకరితిగను నుండెనని యూహించుటకుమాత్రము వీలు గలదు. ప్రజలు ముఖ్యముగ గమనింపవలసిన దీవిషయమే. సిద్ధాంతములకును ఆచరణకును మిగుల దూరమగుచో, ఇంపీయల్ బ్యాంకు పద్ధతుల నెంత త్వరలో సంస్కరించిన సంతకేయన్మరము. ఓవరుడ్రాఫ్టులసంగతి యటుంచుడు. వారివారి ఘరానాల బట్టియు, పెద్దమనిషితనమునుబట్టియు, వీని నిచ్చుచుండిన రనుగొనుదు. చెక్కుల ఒప్పెనపుడు, బ్యాంకులో నీఖాతాకు సంబంధించినదబ్బు గలదా లేదా

డిల్లీ నవనా వేళము పండితమోతీలాల్ నెహ్రూ
 గారి యధ్యక్షతక్రింద నిన్నటిదినము సమావేశ
 మయ్యెను. వివిధసంఘ ప్రతినిధు లీసభ కేతెంచి
 యుండుట మిగుల సంతృప్తికరము. మహాత్ముని
 యాపవాసవ్రతము నాయకుల హృదయములను కర
 గింపజేసె ననుటకు సందియము లేదు. మహాత్ముని
 ప్రసంగమాలుగాని, వ్యాసములుగాని యిట్టిఫలితము
 నెనగియుండవు. మహాత్ముని ఆత్మార్పణము, భారతీ
 యులను మాత్రమగాక, యూరపియునులను గూడ
 ప్రేమపాశబద్ధుల గావించెను. ఆత్మశక్తిప్రభావ
 మెంత యధికమయినదో, నేడు వెల్లడి యయినది.
 ఆత్మశక్తి ముందర, బలప్రయోగ మేమాత్రము కొర
 గాదని స్పష్టపడినది. ఇట్టి ఫలితము భారతవర్షము
 నకేగాక ప్రపంచమున కంతకును త్రోవజూపగలదు.
 యుద్ధముల నెటుల యంతరింపజేయవలయునని, జీవీ
 వాలోగూడిన నానారాష్ట్ర సంఘమువారు సంక
 త్పించి, కొన్ని ఏర్పాటుల జేసియుండిరి. కాని ప్రాంచి
 కప్రతికారాజుమగు టైముపత్రిక నానారాష్ట్ర సంఘ
 పు ఏర్పాటులను తృణీకరించుచున్నది. మానవుల
 భావములు, ఆదర్శములు, మార్పు జెందనంతవరకు
 ఎట్టి ఉత్కృష్టమగు నేర్పాటుల జేసినను ప్రయోజన
 ముండదని, యాపత్రిక చాటుచున్నది. ఫ్రాన్సులో
 నీవిషయమై చాలసందేహములు ప్రబలియున్న వని
 లండను టైముపత్రికకు ప్యాడిను విలేఖకుడు
 దెలుపుచున్నాడు. ప్రాంచివైఖరియందు, చాల
 వరకు సత్యము లేకపోలేదు. యుద్ధము నంతరింప
 జేయుటకు యుద్ధము జేయవలయునను సిద్ధాంతము
 నిరర్థకమని తేటతెల్ల మయ్యెను. నానారాష్ట్ర సం
 ఘము యుద్ధమును ప్రారంభించినంతమాత్రమున
 ప్రపంచశాంతి గుదురుననుట కలలోని వార్త.
 ఆధ్యాత్మిక శక్తివలనను ధర్మాచరణవలననుగాని
 ప్రపంచశాంతి గుదురజాలదు. నానారాష్ట్ర సంఘ

నిదేశ వార్తలు

సామ్రాజ్యవస్తుప్రదర్శనము

ఇండియా భవనముయొక్క విలువ

లండను, సెప్టెంబరు 25:— వెంబ్లీ ప్రదర్శనమునందలి ఇండియా భవనమును గూర్చి వ్రాయుచు ప్రముఖ పత్రిక యిట్లు వాటింపుచున్నది. గ్రేటు బ్రిటన్ వర్తకమునందు దెక్కువగా పాల్గొను దేశముగలదేదోనే గాక ప్రభుత్వమునందు పాల్గొనరాదని ఇండియాలో ప్రతిపాదనలు జూపుటచే నిది ప్రత్యేకమునకే కలిగిన గణించవచ్చును. ప్రదర్శన మంతటిలో ఇండియా భవనము చాల అందముగను యెల్లర దృష్టియందుబడుచే నిజముగా వర్తకాధికారముగలదని రుజువుగాదు. కాని దానియొక్క విద్యావిషయమును విలువ మిగుల ముఖ్యమైనది. గ్రేటు బ్రిటన్ ఆమెరికాదేశములలో విరివిగా వ్యాపించియున్న వివిధపరిశ్రమలగుర్తి ఆవ్యాసమునందు సేర్పొనబడెను. తివాసీలు చిత్రకళా పరికరములు, అల్లికపనులు మున్నగువాటియందు మంచి వ్యాపారమునందున వర్తకులు కనుగొనిరి. వివిధరాష్ట్రముల రమలలో చిల్లర ఆమృతములు అగ్రము మాసాంతము సరికి 68000 పానులుండెను. ఇండియాదేశపు ప్రదర్శనవస్తువులు పాశ్చాత్యదేశములకు భారతదేశ చిత్రకళాభివృద్ధిని తెలియజేసెను. స్కాట్లాండు మున్నగు దేశముల ప్రయాణికులు ఇండియాదేశపు వస్తువులకు యెక్కువ గిరాకీ కలదని తెలుపుచున్నారు.

ప్రతిపరిశ్రమవై పన్ను

మాంచెస్టరు గార్డియన్ అభిప్రాయములు

లండను, సెప్టెంబరు 25:— ప్రతిపరిశ్రమలపై పన్ను తొలగింపవలెనని హైందవభావనసభలోని తీర్మానము గూర్చి మాంచెస్టరు గార్డియన్ పత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది. ఇండియాలో ప్రతిపరిశ్రమాభివృద్ధిని గూర్చి ప్రత్యేకపన్ను తొలగించినచో సగటున నాటాదాస్తులకు నూటికి 6 రూ చొప్పున లాభము వచ్చునని బొంబాయి పత్రిక తెలుపుచున్నది.

ఇండియా ప్రభుత్వమువారి తీర్మానము నామోదించినచో మిల్లు అధికారులకు లాభము జేయుటయగును గాని దేశీయుల కెట్టి లాభముండదు. రాబడిపన్ను చెల్లించినపిదప విదేశీయులనుండి వచ్చు దిగుమతి వస్తువుల ధరలనుబట్టి బహుధరలందుగావున దేశీయ సేతబట్ట లేవుచును చవుకగావు. తనకు కావలసిన వస్తువులన్నిటిని ప్రస్తుతస్థితిలో ఇండియాదేశము స్వయముగా తయారు జేసికొనజాలదు ఇకముందెవ్వరూడ లాంకమైన బట్టతో సరియగు సన్నని వస్త్రములను తయారుజేసికొనగలదనుట అసంభవము. అన్ని బట్టలపై పన్నులను తొలగించుటయే యుక్తమైన మార్గము. కాని స్వరాజ్యవాదులు యీవిషయమును గుర్తించలేదున్నారు.

భారతవాణి జ్యాభివృద్ధి

అమెరికా ప్రభుత్వ ప్రకటన

వాషింగ్టన్, సెప్టెంబరు 25:— ఇండియాలోని వర్తక వాణిజ్యాభివృద్ధిని గూర్చి ప్రభుత్వవాణిజ్యకామివారు ప్రత్యేక ప్రకటనగావించిరి. అందు భారతీయ పరిశ్రమాభివృద్ధి గూర్చి ముఖ్యముగ జెప్పబడినది. ఇండియా ప్రపంచమునందు మరెవ్వరూ కరమగుగొవ్వ వర్తకముగల దేశముకాకలదిని వర్ణించబడి యున్నది. ఇండియా గొప్పవాణిజ్యమార్గమునందున్నది. ఈసమయమున ఇంగ్లండునునకు, ఎల్జీవియునునకు, రోడ్డుకు, హార్బరు అభివృద్ధులకు చాల పనికిరహులు గానలసి యుండును.

ఇరాకు సరిహద్దుతగవు

టర్కీవారి ఆక్రమణ

బ్రిటీషువారి ప్రతిఘటనము

లండను, సెప్టెంబరు 25:— ఇరాకు ప్రభుత్వము (ఇరాక్) ప్రతినిధి జాతీయమితి సభలో టర్కీ, ఇరాకు సరిహద్దు తగవులను గూర్చి సభవారిని విచారించగోరెను.

అమెరికాను చేరువను గతవారము తోజాలనుండి టర్కీవారు మాడు వాలుగుసార్లు బ్రిటీషువారిపరిపాలన క్రిందనున్న స్థలములోనికి చొరవృత్తిని వచ్చిరి. మోసలువాక్రమించిరి. అన్నీరియను క్రైస్తవులును యితరులును బ్రిటీషువారి తరగతులొచ్చిరి. బ్రిటీషువారు విమానముల నంపి సరిహద్దురాష్ట్రముల కాపాడుటకై తుపాకుల పేల్చిరి. ఈ దాడి వచ్చుటయందు టర్కీ ప్రభుత్వము వారికి సంబంధముగలదని పట్టుబడిన సైనికులు తెలిపిరి. మోసలుతగవు పరిష్కరింపబడువరకు యిరుపక్షములవారు యెట్టి ఆక్రమణ ప్రయత్నములు జేయవలెనో ఒడంబడిన లాసేనాను సంధి కీచర్య విరద్ధమని పార్శ్వముగా తెలిపిరి.

బ్రిటీషువారి సేనలు సరిహద్దు రాష్ట్రముపై దాడి వచ్చి రని టర్కీవారు ఫిర్యాదు చేసిరి.

టర్కీవారి ఆక్రమచర్యను ఫార్మరు ప్రభుత్వము తీవ్రముగా నిరసించినట్లును, ఫాదజే (టర్కీ ప్రతినిధి) ప్రత్యుత్తర విచ్చినట్లును నిన్నను వార్తలో ప్రకటింపబడినది.

టర్కీవారి వాదము

జనీవా సెప్టెం. 25:— టర్కీ ఇరాకు సరిహద్దు తగవుగూర్చి చర్చలో సేద్యముయొ పరిష్కరింపబడలేదు. తురుష్కులును కుర్దులును అధిక సంఖ్యాకులుగాగల యిరాక్ రాష్ట్రముపై అధికారమును టర్కీ యెన్నడు వదులుకొనలేదని ఫాదజేగారు వాదించిరి.

జన సంఖ్యపై వాదనలపై సెర్బియన్ సరిహద్దును జేసివైనను టర్కీ అంగీకరించునని తెలిపెను. ఎం. బ్రాంటింగు గారు విచారించి జాముల కవళాక మిచ్చుటకై చర్చ నిలుపు జేయబడినది.

ఇంగ్లాండు ఈజిప్టు

లండనులో సంభాషణ ప్రారంభము

లీఫ్డ, సెప్టెంబరు 25:— రామ్సే మాన్ గవర్నమెంటుకి జన్యులపాపాగారికిని మన్యు సేడు సంభాషణ ప్రారంభమైనది. క్రిందటి ఏప్రిల్ లో జన్యులగారికి ప్రధమవార్స మంపబడిన నాటి నుండి ఈ భయ ప్రభుత్వముల మనసులో పెరుగుచున్న దురభిప్రాయముల తొలగించుకొని నిజస్థితి తెలుగుటకై యీసంభాషణ జరిగెను.

బ్రిటీషు ప్రధానామాత్యుని కార్యాలయమునందు కాబి నేట్ గదిలో యీసంభాషణ జరిగెను. రామ్సే మాన్ గవర్నమెంటు తో మురైగారు సెట్టిగారుండిరి. ఇగ్లూలు పాపాగారి వెంబడి డా|| హామిడు మహమ్మదు, కిములు సెలిముగారుండిరి. సెలిముగారు ఆరేజిక్టు భాషనుండి తర్జుమా జేయుచుండిరి. రేపు మరొక సమావేశము జరుగునట్లు ప్రకటింప బడినది.

ఇంగ్లాండు-జర్మనీ వర్తకము

సంధి ప్రయత్నము లంత మొందలేదు

లండను, సెప్టెంబరు 25:— ఇంగ్లాండు జర్మనుదేశముల మధ్యవర్తకపు సంధికొరకు జరుగుచున్న ప్రయత్నము లంతమొంద లేదని తెలియుచున్నది. ప్రస్తుతము జరుగుచున్న సంభాషణలు స్థిరమగుసంధి సేర్పరచు కొనుటకు ముందుగా వలయు సమాచారము తెలిసికొనుటకు యుద్దేశింపబడినవి. తమ ప్రభుత్వముల తరపున మాటయిచ్చుట కింకను యిరుపక్షముల వారికిని అసంజ్ఞ లేదు.

సంధి ప్రయత్నము లంతమొందలేదని బ్రిటీషు ప్రభుత్వ వారు జర్మనీ ప్రభుత్వములవారు గూడ సేద్యప్రకటించి యుండిరి. బ్రిటీషువారి తరపున బెర్నెస్ బోయిన వర్తక సంఘమునందు నిపుణుడగు ఫౌంటెనుగారు లండనుతిరిగి వచ్చిరి. కాని ఆయన చెండుతోజాలకన్న యెక్కువకాల ముచలుయందునని యెవరును దలంచలేదు. మరల రాయబారములు జరగగలవు.

సోవియటు సంధి

ఆర్థికాభివృద్ధికి ప్రతిబంధకము

లండను, సెప్టెంబరు 25:— రషియన్ సంధిని నిరసించుచు అనేకపత్రములు రామ్సే మాన్ గవర్నమెంటుకి వద్దకు చేరినవి.

బ్రిటీషుసామ్రాజ్య ప్రాధమ్యసరులసంఘమువారు సోవియట్ సభి రషియాలో వర్తకవిషయమున సంధిజేసికొనుటకు నిరసించిరి. విదేశవిషయములయందు నిర్లక్ష్యభావము గలిగి

యందుబట్టచేతను, దీనికి ఫలితముగా సామ్రాజ్యములో అనేక పరిశ్రమలకు భంగమువాటిల్లగలదను కారణముచేతను వారంగీకరింప జాలకుండిరి. ఈసంధి సామ్రాజ్యముయొక్క ఆర్థికాభివృద్ధికి భంగకరమని తెలుపుచు అధినివేత ప్రభుత్వములు ఇండియా ప్రభుత్వముల సంపూర్ణాంగీకారములేదని యీసంధివిషయమున యిక్ముందెట్టి ప్రయత్నములు జేయవలదని రామ్సే మాన్ గవర్నమెంటుగారిని కోరుచు సభవారు ఏకగ్రీవముగా తీర్మానము గావించిరి.

బెర్లియములో జర్మనుదిగుమతులపై పన్ను

లండను, 25:— బెర్లియములో జర్మనుదిగుమతి పన్నువుల పయి నూటికి 25 చొప్పున పన్ను విధించుటకు ఆర్థిక శాఖనుం త్రితవర్తకము వారు ఆలోచించుచున్నారని ప్రముఖ పత్రిక బ్రుసెల్సువిలేఖరి తెలుపుచున్నాడు.

జనీవా అంతర్జాతీయ

సంధి ప్రయత్నములు

యుద్ధము అంతరించునా?

పరానుల వైఖరి

లండను, సెప్టెంబరు 25:— జనీవాలోని సైన్యముల తగ్గించి సంధికుదుర్చు ప్రయత్నములన్నియు ప్రయోజనకరములాయని పారిసులో సందేశము కలుగుచున్నది.

సైన్యము హక్కులను గూర్చి ప్రెంచివారి కనుమలముగా బ్రిటీషువారు వాంఛించుట పరానుల సంతసించిరి గాని, యీసంధి సంగీకరించినందులన అంతర్జాతీయ సంబంధములు చక్కజడునా యనుసం దేహముగలదని పారిసు విలేఖరి వ్రాయుచున్నాడు. చాలవరకు నిశ్చయమయినట్లు తెలియుచున్నది. కాని సంధి కొడంబడినను యుద్ధమంతరించునని నమ్మకము కుదురుచున్నది.

ప్రెంపుపత్రిక యిట్లు ఖచ్చితముగ తెలుపుచున్నది:— “రాజకీయ విజ్ఞానమువలన అదృష్టవశాత్తమును సంధిని గూర్చి అనేక సిద్ధాంతములను నిర్ణయించు కొనవచ్చును. కాని అనేక తరములనుండి వచ్చుచున్న సిద్ధాంతములను భావమును మార్పుట యెట్టి విజ్ఞానమునకును కళ్యముగాదు. ప్రస్తుత అంతర్జాతీయ ఫలితములలో యెట్టి యెర్పాటుల వల్లనైనయెంతటి తెలివితేటలు గలవారితేనైనను యుద్ధము జరుగకుండ మాన్వించవచ్చునని నమ్ముకొనట పారభాషే యగును

జాతీయమితి

జాతీయముల తిరుగుబాటు

జనీవా, సెప్టెంబరు, 25:— జాతీయముగూర్చి ఇంగ్లాండు, ఫ్రెంచి బెర్లియము దేశములు గలసిగావించిన తీర్మానమునే జాతీయమితి సభవారు రంగీకరించిరి. జాతీయ విషయములలో సమితి పాల్గొనుట మంచిని ఉపన్యాసకులందరూ నుడిచిరి. సోవియటు సేనలు విరమించెను

పార్లమెంటు, సెప్టెంబరు 25:— ఇచ్చట్లనున్న జాతీయము ప్రతినిధి యిట్లు ప్రకటించెను జాతీయము విప్లవకారులపై దాడి పెడదని సోవియటు సేనలు అనేకసార్లు తీవ్రముగా నెదుర్కొనిరిగాని చివరకు కొంతసవ్యముతో విరమింపబడిన వచ్చెను. సోవియటు సేనలు బోయినజిల్లాలలో జాతీయము ప్రజలు క్రిందు మీరు చూడకుండ కాల్యబడిరి.

జర్మనీ సమితిలో జేరుట

బెర్లిను, సెప్టెంబరు 25:— జాతీయమితిలో జర్మనీ జేరుట గూర్చి ప్రభుత్వప్రకటనను మంత్రివర్గమువారు రంగీకరించిరి వెంటనే యీవార్త అన్ని ప్రభుత్వములకు తెలియజేయబడినది.

మిలిటరీ పతకముల పృథ్వీసము

భారత సైనిక చరిత్ర చిహ్నము

లండను, సెప్టెంబరు 25:— భారతదేశ సయినీకపతకములు అనేకవత్సరముల క్రిందటిని లేదీవారిగా అమర్చు యుండిన ఒకపెట్టె ఇండియా కార్యాలయమునందు ని అమర్చబడినది. 18 వ శతాబ్దమునండి ప్రపంచయుద్ధము వరకు ఇండియాదేశములోని సయినీక చరిత్ర దానివలన యుచ్చుది.

జాతీయమిత్రో స్థానములు

జనీవా, సెప్టెంబరు 28:—జాతీయమిత్రులలో అగ్రగణ్యులకు స్థానముల యేర్పాటునుగూర్చి వై నానారు జేసిన మూడవ అంగీకరించబడెను. పెర్షియా జాపాను ప్రతినిధులు వై నావారి చర్యను బలపరచిరి.

రషియాలోని వరదలు

ప్రబలవర్షము
రెనిస్ట్రాడు, సెప్టెంబరు:—సేవాలో వరదలవలన 19 మంది మరణించినట్టిదివరకు ప్రకటించబడెను. తంజివార్, తెలి ఘాను, రైలుమార్గములకును, నాటకశాలలు, విశ్వవిద్యాలయము, ఇంతుప్రదర్శనశాలలకు చాలవత్సముకలిగినది. ప్రజలముందుగా సెరుకపరచుటచే యిండ్లకప్పులకొక్క ప్రాణముల గాపాడుకొనిరి. ఇప్పటికి కొంతవరకు రైల్లు, ట్రాముబండ్లు, తెలిఘాను, తంజివార్లు సరిజేయబడినవి. పిల్లలకుచిరముగా ఆహారమొసగబడుచున్నది.

వరదలవలన పరిశ్రమలకు కలిగిననష్టము 10 మిలియనులుగా అంచనాజేయబడినది. ప్రజల ఆస్థులకు కలిగిన నష్టము అంచనాజేయబడలేదు. నిన్ను సైనికశాసన ములుబలపడెను. కాని సేదు పరిస్థితులు బాగుండుటచే సేదు శాసనములపైజేయబడినది. ప్రజలు దైర్యముగా మెలిగి సహజ మొనర్చినందుకు సోవియటు ప్రభుత్వమువారు అభినందించు ప్రకటనగావించిరి.

విద్యాంధుల కిష్టపరిస్థితులు

క్రీష్టిట్యుయెక్క ప్రమాదము
లండను, సెప్టెంబరు 28:—సరిహద్దు విచారణసంఘముగూర్చి విద్యాంధులలో పరిస్థితులు వివరమువల్ల వచ్చినవని విరివిగా తెలుపుచున్నది. సరిహద్దు విచారణసంఘమువారు క్రీష్టిట్యువారికి ఆంగ్లోవిభిష సంధిశ్రుతారము రానున్న భాగము పూర్తిగానియినచో, సంధిని రద్దుపరచి గవర్నరు జనరలుగారిని డిసిమునుజేసి రాజ్యక్రీప్రమాదమును రద్దుపరచి ప్రభాస్పర్శపాలన ప్రకటించుటకు డయలునందు ప్రయత్నములు జరుగును.

క్రీష్టిట్యునందు ముఖ్యులెల్లరు యిట్టి కఠిన్ప్రాయము గలిగియున్నారు. కావున విద్యాంధును ప్రమాదమునుండి తప్పించవలెనన్న సరిహద్దు విచారణసంఘమువారు క్రీష్టిట్యుతోను ఉత్తర భాగములవారితోను సంప్రదించుట కంగీకరించవలెను.

వేల్పుయువరాజుగారు

సెప్టెంబరు 28:—వేల్పుయువరాజుగారు సేదు మెల్లిల్లినగరము విచ్చేసిరి.

చైనా దేశీయసమరము

సెప్టెంబరు 27:—సోవియటు ప్రభుత్వమునకు చాంగ్ హ్యోలుగారికిని సు ధానము కుదిరినవార్త అసత్యమని విదేశకార్యాలయము వారు సోవియటు రాయబారమును నిరశించి వట్లు చెకింప వార్త చెబుచున్నది. ఛాంగ్ హ్యోలుగారు ప్రభుత్వముపై బహిరంగముగా తిరుగుబాటు సరియమందుటచే ఆ ఆయనతో నొనర్చిన సంధికి చైనా వారంగీకరింపజాలరని విదేశకార్యాలయ ప్రకటన చెబుచున్నది. రషియా ప్రభుత్వము వారు తోకవిషముగా చెబుచున్నారు. ఈబడబడిక సరిగా మే 31న లేదీన జరిగిన రషియా చీనాసంధికి ప్రతి రుని చెబుచు చున్నారు.

ఉపేపు గారు తాను విదేశీయుల ఆస్తిప్రాణములను సంధియనుముల ప్రకారము పూర్తిగా కాపాడునట్లు ప్రకటించెను.

హెడ్డా జీతిరుగుబాటు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

కయికో, సెప్టెంబరు 27:—హెడ్డాజీనుండి హసేను తనపక్షము కొందరు దేశీయసేనలను తిప్పకొనినట్లును, సహాయుడు ఎమీరు ఆలీనకు వైన్యాధికారమొసంగినట్లును వార్తవచ్చినది. తెలుపు పొంతములందు తీవ్రముగ యుద్ధము సగు నూచన జరిగెను.

స్థానిక వార్తలు

రాకపోకలు:—న్యూజెంటు గ్రాంటుగారు (బారి ప్రెరు) నిన్న ఉదకమండలము వెళ్లిరి. సి. వి. వెంకటరమణయ్యంగారు కోయంబుత్తురు వెళ్లిరి:—

సంగీతశాల, తిరువల్లిక్కేణి:—కారదా మందిరమున విదారం కృష్ణప్పశిష్యురాలంద్రలగు మైసూరు కారద, చంద్రగార్లగాననభి శేపు ఆదివారం 4-15 గంటలకు జరుగును.

జననాధిభక్తనభ, ఎగ్నూరు:—శేపు ఆదివారము ఎగ్నూరు హోమ్మిమిద నున్న వేదవిలాస మందిరమున 4-15 గంటలకు చిదంబరం శ్రీరంగాచారిగారిచే నందవారు హరికథాకాలక్షేపము దివాన్ బహదూర్ టి. రంగాచారిగారి యాజమాన్యముక్రింద జరుగును.

ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తు:—పెసభను ఆక్టోబరు 9 వ లేదీ గురువారము మొరలు 13 వ లేదీ సోమవారము వరకును జరుపుటకు దీర్ఘనింతపడినది. కార్యక్రమమును ముద్రించి వ్యాసరచయితలకును సభ్యులకును బంపుచున్నాము. సభలో తీర్మానములను తెల్లదలచువారు తమ తీర్మానములను ఆక్టోబరు 8 వ లేదీలోపుననే మాకు జేరునట్లు పంపించగోరుచున్నాము.

తణుకు } ఏలూరుపాటి రామభద్రచయనులు
అంకార } ఆహ్వానసంఘకార్యదర్శి.

ఆంధ్ర స్వరాజ్యపక్షము

మద్రాసుజిల్లా సంఘము
ఈపై సంఘమువారి సాధారణ సమావేశము మహాజనసభామందిరమున 25 వ లేదీని 6 గంటలకు జరిగి యీక్రింది తీర్మానము లామోదించబడినవి.

1. ఆంధ్రరాష్ట్రమునందు స్వరాజ్యపక్షమువారి విధానమున సాగించుపద్ధతులనాలోచించుటకు ఆంధ్ర స్వరాజ్యపక్ష సభ 19 ఆక్టోబరు లేదీన జరుగవలయును.
2. క్రియతులగు పి. సోమసుందరంపంతులు బి. ఏ. వి. ఎల్, ఎన్. శ్రీరాములునాయుడు గార్లను యీపక్షమున సభ్యులుగా చేర్చుకొనడమైనది.
3. 15 ఆక్టోబరులోగా యీపక్షమునకు సభ్యులను చేర్చి అప్పడు అధికారుల నెన్నుకొనవలయును.
4. సభ్యులు సంవత్సరమున కీయవలసిన చందా 1-0-0 యుండవలయును.
5. ఈపక్షమున చేరవలయునని ఆంధ్రప్రముఖులకు (సోదర సోదరీమణులకు) ఆహ్వానముల పంపవలయును.
6. ఈ పక్షమునకు సభ్యులకు జేర్చు అధికారము శ్రీరాములునాయుడుగారి కీయబడినది. 15 ఆక్టోబరువరకు యీపని చేసినందులకు వారికి 200 యిచ్చుట కంగీకరింపబడినది.
7. ఈపక్షమునకు వెంటనే నిధుల సోగచేయుటకు తగిన పద్ధతుల నవలంబింపవలయును. ఈనిధులు ప్రాసచేయుటకు వి. రామదాసు పంతులు, పి. సోమసుందరం, వి. వెంకటేశ్వర శాస్త్రి, వి. ఎల్ కాశ్రీ, సుబ్బారాయుడు, ఎన్. శ్రీరాములునాయుడు, డి. రాఘవేంద్రరావుగార్లు ఒక సంఘముగా నేర్పడవలయును.
8. ఈ పక్షముయొక్కపద్ధతి, కార్యక్రమములపై నభిమాన మున్నవారిని కాంగ్రెసుసభ్యులుగా చేర్చుటకు ప్రయత్నములు చేయవలయును.
9. స్వరాజ్యపక్షమువారు స్థానికసంఘముల శక్తికరణ మొనర్చుకొనుటకు తగుప్రచారము సలుపవలెను.

తిరుగుబాటు దారులు అణచివేయబడువరకు సమరము సాగించుటకు మిలటరీ అధికారులు నిశ్చయించుకొనునట్లుజనరలు ప్రెసిడెంటుగారు ప్రకటించినట్లు మాడిడువార్త చెబుచున్నది.

మహమ్మదీయులు శాంతిగోరుట
మహమ్మదీయ ఉన్నతసంఘమువారు ఇబిక్ సాదు గారికి జైషమ్యములు మాని మధ్యకర్తల వ్యారా హసేనుగా రిత్ సంధిజేసి కొనమని గోరుచు తంతివార్త నంపినట్లు జహా సలెమువార్త చెబుచున్నది.

చెన్నమరాఠసభ

దశరాయహోత్సవములు
1924 సం॥ సెప్టెంబరు 29 లేదీ మొదలు, ఆక్టోబరు లే 7 ది వరకు, జక్కరయ్యా, ఒపేరా హాను, నెం. 9. బ్రాడ్వే, ముద్దాసులో అతివైభవముగ జరుగును.

కార్యక్రమము
1924 సం॥ సెప్టెంబరు 29 సోమవారం సాయంకాలం 5-30, గౌరవనీయులగు పానగలురాజుగారి ఆతిథ్యముక్రింద, మార్యాడీప్రహసనము, సెప్టెంబరు 30 మంగళవారం కార్యదర్శులు. శోభాధ్యక్షుల ఆతిథ్యముక్రిందనవనాగరికము, ఆక్టోబరు 1 వ లేదీ బుధవారం మందారం రంగయ్య శెట్టిగారి ఆతిథ్యముక్రింద నాతానిజంగం ఫార్సు, ఆక్టోబరు 2 వ లేదీ గురువారం శ్రీ వీరికాపురాధీశ్వరుల ఆతిథ్యముక్రింద శుబ్బి శెట్టి వశ్మిపూర్తి, ఆక్టోబరు 3 వ లేదీ శుక్రవారం దేవాంగసభ్యుల ఆతిథ్యముక్రింద వివేకము, ఆక్టోబరు 4 వ లేదీ శనివారం శ్రీ వేంకటగిరి రాజుగారి ఆతిథ్యముక్రింద వృద్ధవివాహము, ఆక్టోబరు 5 వ లేదీ ఆదివారం వైశ్యసభ్యుల ఆతిథ్యముక్రింద విచిత్రవేషధారణము, ఆక్టోబరు 6 వ లేదీ సోమవారం నాయుడుసభ్యుల ఆతిథ్యముక్రింద రమాకాంతం పంతులు ఫాన్సు, ఆక్టోబరు 7 వ లేదీ మంగళవారం ఇతరసభ్యుల ఆతిథ్యముక్రింద చాకల పేరయ్య (ప్రతాపరుద్రయ్య), ప్రదర్శించబడును.

రామస్వామి నాయకరు
రాజద్రోహపు కేసు.

[27 వ లేదీ] సేదు ఎగ్నూరు పోలీసుకోర్టులో యి. వి. రామస్వామి నాయకరుగారిపై 144 సెక్షనుక్రింద రాజద్రోహపు ఉపన్యాసముల నిచ్చినట్లు కేసు లేబడెను. ప్రభుత్వన్యాయవాది ముద్దాయి యుపన్యాసములనుండి 5 భాగముల చదివి, అవి రాజద్రోహకరములని వాదించెను. కాని ఆభాగమునందు రాజద్రోహమేమియు కనబడుటలేదు పోలీసుయిన్స్పెక్టరుగారు మొదటిసాక్షి. క్రాసుపరీక్ష చేతువాయని న్యాయాధిపతియగు శేయనిని ముద్దాయి చెప్పెను. వ్రాతవాక్యముమాత్ర మిత్తువనెను. ముద్దహోండు యిన్స్పెక్టరు గారు రెండవసాక్షి. వారి సాక్ష్యమిపుడు జరుగుచున్నది.

సుబ్రహ్మణ్యశివగారి కేసు
నిన్నటిదినమున విచారణ కొంత జరిగినదని వ్రాసియున్నాము. ఈకేసు ఆక్టోబరు 4 వ లేదీకి వాయిదావేయబడినది.

విశాఖ పట్టణం

బయ్యవరం యెలమంచిలిమధ్య రైల్వేగండ్లు
యేర్పడుట

మెయిలుబండ్లు ఆలశ్యమగుట
కడదిన 5 దినములనుండి వర్షములు యెడతెరపలేకకు రియో చుండుటచే బయ్యవరం యెలమంచిలి మదరాసు రైల్వే బాటమీద 8 చోట్ల గండ్లు ఈర్పడినవి. గండ్లు సామాన్యమైనవి కాకపోవుటచేత ప్రయాణికులకు గాని సామానులకు గాని బయ్యవరము దాటి టిక్కెట్టిచ్చుటలేదు. సామానులకు ప్రయాణికులకు దాటింపవలసినవచ్చుటచేత నిన్నటిదినము మదరాసునుండి వచ్చుమెయిలుబండి 8 గంటలు ఆలస్యముగావచ్చినది అన్నిటిలోకి పెద్దగండి 7 వర్గాంగుల పొడుగున్నదని తెలియుచున్నది.

విశాఖపట్టణం కమ్యూనియట్ కార్మిక్ కేషన్
క్రిమినలు అప్పీలు కేసులు

ఈకేసులు నిన్నటిసాయంకాలముతో ముగిసినవి. కోర్టు హోలును చుట్టుప్రక్కప్రదేశములను చూడ వచ్చిన ప్రజలతోను బారుసభ్యులతోను క్రిక్కిరిసిపోయెను. థారన్ టన్ గారి యొక్కయు ప్రభుత్వన్యాయవాది శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి యొక్కయు వాదనలు సోమవారమునాడు బయటికి వచ్చును. ప్రజలందరు అత్యాచారతో తిరుచెప్పమరాంబు కనిపెట్టుకొనియున్నారు.

కృష్ణాజిల్లా నందిగామ తాలూకా పత్తవాంపురమందు శ్రీ లక్ష్మీనృసింహ గ్రంథనిలయము 20.9.24 లేదీన స్థాపించబడుచున్నది.

(నిన్నటి తరువాయి)

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 26:—పోయిన సంవత్సరము భారీ
మంసీరులో దోపిడీ కేసును విచారించుటకు పోలీసు
ఊద్యోగులను మాననపుపరచినందుకు 1 సంవత్సరము విడితైదు
విధింపబడిన రాక్టను ప్రతాపచంద్రుని (పర్రాజ్యవాది)
చేమకొన్న అప్పీలులో నెషన్సుజడ్జి తిర్పుచెప్పినది “ఫార్ఫర్
ర్డు” ప్రతికకు ఫారీడ్వారు నుండిచ్చిన వార్తయొకటి తెలుపుచున్నది
మన్నది. నెషన్సుజడ్జి తైదును 6 నెలలకు తగ్గించెను. బిల్లు అమర్చు
ప్రభువు డక్టర్ లూ యువన్యసించుచు భారతదేశ స్త్రీలనందు నె
రించి చెప్పినప్పుడు పర్రాజ్యవాదులు గవర్నరుగారి మనముద్రము
లో యేదో నున్నదని గోలపెట్టినది విచారణ పూర్తిగాని యీ నిమిష
ను విషయమే.

రక్తాక్షి నందరం భాద్రపదమాస బ॥ ౧౪, శనివారము

వ్యాసరచయితలకు

సారస్వతానుబంధమునఁ బ్రకటింపఁ గోరి వ్యాసములను బంపువారు వ్యాసములను బ్రతమున కొకవైపున మాత్రము విడియతరములతో వ్రాసి పంపవలెను. ఏకారణమునఁగాని ప్రకటింపని వ్యాసములను రచయితలకుఁ బంపఁజాలము. అట్లు ప్రకటింపని వ్యాసములను దమకే పంపఁగోరువారు తపాలు చార్జీలను దామే భరించుకొనవలెను. సంపూర్ణ విలాసము (చిరునామా) ను డెలుపనిపారల వ్యాసములను బ్రకటింపఁజాలము. మాటుపేరులతో వ్యాసములను బ్రకటింపఁగోరువా రట్టిపేరుతోపాటు చిరునామాను బూర్తిగా వ్రాయవలెను.

సంపాదకుడు.

ఆంధ్రవత్రిక.

కృష్ణస్తవము

[మాధవపెద్ది బుచ్చినుండరరామశాస్త్రిగారు]

కం. వారణవిపన్నివారణ

కారుణికవరేణ్య సురనికాయశరణ్య

నారాయణ నిగమత్రయ

పారాయణ సకలలోకపావన కృష్ణా.

కం. హరి గోవింద ముకుందా

వరదా వైకుంఠవాస వామన దామో

దర మురళీధర మురహర

సరిసీమహాయన భుజగళయనా కృష్ణా.

కం. పాపాలవీధవానల

గోపాలా భక్తహృదనుకూల సుశీలా

తాపనమానసగృహమణి

దీప నిరాటోప దేవదేవా కృష్ణా.

కం. వనధినికేతన ఖగకే

తన హృత్పదై తేయజీవధన ధృతగోవ

ర్ధన వృష్టివంశవర్ధన

ననుఁ బ్రోవఁ గ రమ్ము నందనందన కృష్ణా.ర

కం. పరమపితా పరిపూతా

నిరతాశ్రితిపారిజాత నిరుపమచరితా

నెలరమ్మితి దురితలతా

పరిఘ్నఁడ నన్నఁ గావ భారమ కృష్ణా. గి

తామరతైలము

డబ్బీ 1-కి 0.6-0. 12-కి 3.8-0.

కాన, తామరతీతి, ఏనగగజ్జి మొదలగునవి గలవా రందరు ఈతైలము ఒకసారి వాడి చూడగోరెదము. దీనిని రాచినమంట యొందదు. చర్మము నలువెక్కిదు, పుండుపడదు.

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

మిత్రుడా!

[ఏనుఁగు తమ్మిరాజుగారు]

పాటపాడెద నాలకింపుము

భద్ర మయ్యెడు మిత్రుడా!

పాటలోని సుఖస్వరూపముఁ

బ్రస్తుతింపుము మిత్రుడా!

పాటతత్త్వము కలియ దంచును

పాఠిపోవకు మిత్రుడా!

పాట భారతధర్మసూత్రము

పట్టి విడువకు మిత్రుడా!

పాటపాడి నిరంకుశత్వముఁ

బగులగొట్టుము మిత్రుడా!

పాట గాదిది తేనెసోనల

తేట నమ్ముము మిత్రుడా!

పాట సత్వగుణాశ్రయం బని

భజనచేయుము మిత్రుడా!

పాట భారతరాజ్యలక్ష్మికి

బాట తెలియుము మిత్రుడా!

అనుతాపము

[తుమ్మల సీతారామమూర్తి చౌదరిగారు]

సీ. శ్రీమన్నగధరాజ్యపింహాసనంబుపై

నాంధ్రరాజన్య లున్నట్టి వేళ,

పటుతరంబుగ ధాన్యకటకమందున “నాంధ్ర

విశ్వవిద్యాశాల వెలయువేళ,

ప్రథిత పల్నాటిసేవరేణ్యనత్కిర్తి

నల్లికల్ దితలెల్ల నల్లువేళ,

వీరప్రతాప భూవిభండు ఢిల్లీనాథు

సేనాళి నఃలీలఁ జెండువేళ

కర్ణాటభూభర్త కవిచక్రవర్తికి

స్వర్ణాభిషేకంబు నలుపువేళ,

మనుచరిత్రం బఁచుకొని కృష్ణరాయండు,

పెద్దనార్యుని గౌరవించువేళ,

శ్రీరామదాసాదివీరవైష్ణవకోటి

భక్తిగీతంబుఁ బాడువేళ

అనఘుడౌ వెంకటాద్రినరేంద్రుఁ డిల నెల్ల

దానాంబుధారలఁ దడుపువేళ.

గీ. వినుతిఁగాంచిన బొచ్చిలి వెలమవీర

చంపకౌర్యాగ్ని జగమెల్ల నిండువేళ

నాంధ్రజనని! నన్నీవు గన్నట్టులైన

గటకటా యింతదుఃఖంబు గలుగ దిపుడు.

వెట్టిసీసము

[సోమంచి సూర్యనారాయణశర్మగారు]

ఉన్నది తినలేక యెరుల కీయఁగ లేక

విత్తమ్ము గూర్చెడు వెట్టి యొకఁడు;

వితార్జనమ్ము గావించునదే మేటి

విద్యయంచుఁ దలంచు వెట్టియొకఁడు;

కండించువానినిఁ జండాలుఁ డని యూరు

వెడలంగఁ గొట్టెడు వెట్టి యొకఁడు

ఇంటిలోన జయింప నేరక రచ్చలో

విజయమండంగఁ జూచు వెట్టి యొకఁడు

ఎరువుసొమ్ములఁ దాల్చి మురిసిపోవుచు వీధి

వీధిని విహరించు వెట్టియొకఁడు

తనుఁ జూచి పండితుఁ డనుకొనవలె నని

వేసాలు వేసెడు వెట్టి యొకఁడు;

భావనంబుద రోసి పదసాఫలమునకే

వెక్కులాడెడు వట్టి వెట్టి యొకఁడు

జుట్టుబొట్టులకయి జుట్టు జుట్టునుఁబట్టి

దెన గులాడెడునట్టి వెట్టి యొకఁడు;

అధికార మబ్బిన నవని నాయది యని

విట్టవీగెడుమేటి వెట్టి యొకఁడు,

ప్రజల సమ్మతిలేకఁ బరిపాలనముసేసి

వినుతిగాంచెదనను వెట్టి యొకఁడు,

ఆయుధబలమున నాత్మల శాసింప

వీలగు ననుకొను వెట్టి యొకఁడు,

పాటిఁ జెప్పంగ మోమోటాయందునఁ జిక్కి

వెనుకకుఁ దగ్గడు వెట్టి యొకఁడు,

అంగనాస్వాతంత్ర్య మపహరించియు దేశ

వృద్ధిఁ గాంక్షించెడు వెట్టి యొకఁడు,

జహ్నోద్రియము గొప్ప చేప సాలక సేదా

వేదాంతి ననుకొను వెట్టి యొకఁడు,

ఁడరి సర్వజ్ఞత సభినయింపగ నెంచి

వెన్నాములం జెందు వెట్టి యొకఁడు,

వేయివెట్టు లనుట ఖాయంబు గా దొక

లక్ష యగును కోటు లైన నగును

పిల్ల వెట్టు లెన్నో పోగియు వానియే

వెల్లఁ జూపుచుండ నెలయెడల.

నేత్రాంజనము

డబ్బీ 1-కి రూ. 0-4-0

ఈ కాటుకలలో పచ్చకర్పూరము మొదలగు మంచి వస్తువులు చేర్చబడినవి. అందరును సామాన్యముగ వాడతగినది. కండ్లకు ఏవిధమైన జబ్బునుచేయును. ఈ కాటుకను విడువక కొద్ది దినములు వెట్టుకొనిన కంటిమంటలు, ఎఱుపులు, పుసికట్టుట, కండ్లు అంటుకొనుట, కంటిపొడలు, కండ్లమనకలు మొదలగు మానును. డబ్బీలో పావులాయెత్తు కాటుకమాత్రమే యుండును. అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

ఒక సందేహమునకు నివృత్తి

[యం. నరసింగరావుగారు]

రక్తాక్షి సం॥ క్రాంతి బ 30 శనివారమునాటి సారస్వతానుబంధములో "టి. వెంకటరావుగారు" ధర్మశాస్త్రవిషయములో "ఒక సందేహము" అని ప్రకటించినదానికి జవాబు.

రుద్ధిరోద్ధారి సంవత్సరాదిసంఘాతములలో బ్ర. పా. రామశాస్త్రిగారు ప్రకటించిన ధర్మశాస్త్రవిషయకవ్యాసముపై నిద్రవరకే యెన్నియో యీసందేహములే ప్రశ్నములుగా జేయబడి నిరస్తమయియున్నవి. ఈవిషయములను మేము "శ్రేణు"లో నెన్నియోసార్లు బయలుపెట్టెదము. పేర్లు మూత్రమే వేరైనా విషయముకట్టే. నవనవనవయములెప్పటికీ గావలసినట్లు అప్పటికి జరుగచున్నవి. ఇట్టివనవనయములే యింద్రజాలములో దెలుపబడినవి. దానిలోని ఎన్నియు గతార్థములే అయినను మరల నీయూకదంపుట కి "టి. వెంకటరావుగారు" (క్రాంతి) సారంభించినారు. వీరి కిది క్రాంతియే యైనదా? వీరినే మేము కొక్కటి యడుగఁగలమున్నది. వీరు ధర్మశాస్త్రమును బాగుగ పఠించుచుండగలవారా? కారా? అయినచో సిద్ధాంతకర్త లేవన? స్మృతికర్తలా? వ్యాఖ్యాతలా? లేక వాని కచ్చాపసార మర్థములను గల్పించునపు దానిలమా? శ్రీ॥ రామశాస్త్రిగారి యభిప్రాయము మహర్షులే సిద్ధాంతకర్తలుగాని మఱియెవ్వరు గ కని".

వ్యాఖ్యానములు మూలవచనమునకును, ప్రమాణానిక వచనములకును విరోధము లేకుండగనే యుండవలయున గని, వానికి విరుద్ధముగా నుండరాదు. ప్రామాణికు లట్లు చెప్పరు. కామకృత మహాపాతకవిషయమే ప్రాయశ్చిత్తవచనములు సంచితలోనియ్యబడియున్నవా? లేవా? వాని నీవెంకటరావుగారు చూచిరా? లేదా? చూచినచో వానికన్నిటికి నభిప్రాయమెట్లో వీరే యాలోచించు కొని న చ చ న స రే హ మే ఉదయింపక పోయియుండును. చూడకయే యడుగ సారంభించిన పక్షమున నిట్టివా రెందరో బయలుదేలుచునే యుండవచ్చును. వారి కందరికిని సమాధాన ముపేక్షయేకాని బయలు చెప్పటకాదు. వీరు సంచితలోని మహర్షుల మూలవచనములను జూచి యున్నయెడల వాని యభిప్రాయమును తెలిసికొని కాంతింపవలసి యుండును. వీరు కాంతి, క్షిప్రపక్షక మూలవచనములను విడిచి వ్యాఖ్యానములను జూపుట యాలోచింపఁగా వ్యాఖ్యాతలే సిద్ధాంతకర్తలు, వారి వాక్యముల కిష్టానుసారముగ నర్థముల జెప్పవారుగూడ సిద్ధాంతకర్తలు అన్నట్లు కాన్పించుచున్నది. "కొందఱు వ్యాఖ్యాతలు ఆకామకృత మహాపాతకఫలప్రాప్త్యుత్తముచే, కొందఱు తిర్ద్యుగ్యముచే, కామకృత మహాపాతకములలో వ్యవహార్యతామూత్రము కలుగుననియు, మరికొందఱు నరికినివృత్త్యాపాదకమరణానికము కలిసిపిడ్డమగుటచే తిర్ద్యుగ్యముచేతనే నరకనివృత్తి గూడ కలుగుననియు అభిప్రాయపడినట్లు నాకు గోచరించుచున్నది అని యీ వెంకటరావుగారు వ్రాయుచున్నారు. ఇదిన్నియు వీరి వ్యాఖ్యానభేదములే కాని పూర్వవ్యాఖ్యాత యట్లు చెప్పలేదు. వారు సందిగ్ధముగా నున్నచోల దాము వివక్షించి చెప్పితమ వివక్షను ప్రమాణము మహర్షి వచనాంతరమును జూపుదురు. అట్లు చూపలేదు. వ్యాఖ్యాతలు తప్పుపరస్పరయము జేసి నారని శ్రీ రామశాస్త్రిగారు రెన్నడును జెప్పవారు కారు. వ్యాఖ్యాతల పాక్యములకు వలెనే కాన్పిలుగారి వాక్యములకు గూడ నభిప్రాయము గనుపెట్టనివా రట్లు భావించెదరేమా? వ్యాఖ్యానములు పరాశరస్మృతి గవాంబంధన.

వ్యాఖ్యానము॥ అతో ద్విగుణప్రాయశ్చిత్తే నేహలోకే వ్యవహార సిద్ధిర్థతి. యస్తు వ్యవహార మనపేక్ష్య పరలోక నిర్వాహ మే వ కే వ ల మ పేక్ష తే త స్య బుద్ధిపూర్వకేషు మహాపాతకేషు మరణానిక మేవప్రాయశ్చిత్తం" అని మాధవాచార్యుడేమిదఁజెప్పియున్నాడుగదా. దానికిని అతడే యువాహరించియున్న శాతాతివాదివచనములకును "తస్యా త్కమకారణో మరణేన నకవాలినిర్వృత్తిః ప్రతిచర్యయాతు వ్యవహారసిద్ధిః" అను నతిని వాక్యములకును పరస్పరవిరోధము లేకుండగ నీవెంకటరావుగారు లోచించుకొనవలసియుండును. మరణానికమూత్రప్రాయశ్చిత్తఫలములో వ్యవహార్యత సంభావితమే కాదు. బుద్ధికృతమహాపాతకములలో మరణానముదక్రవేత్తోకటి ప్రాయశ్చిత్తములేదనియే మహర్షులందఱు చెప్పుచుండ వానికన్నిటికిని విరుద్ధముగా మాధవాచార్యుడు వ్యాఖ్యానము జేయఁజాలడు. కావున నాతని వ్యాఖ్యానవాక్యములను మహర్షి వచనవిరుద్ధముగా నుండవలయు సమన్వయము జేసికొనవలయుగాని, యథాశ్రుతుముగా గ్రహించి మనయచ్చామసారము చె

ప్పినచో, ప్రామాణికు లంగీకరింపదు. ద్విగుణప్రాయశ్చిత్తము చెప్పిన యంగిరోహపార్షియుఁ గూడ మహాపాతకములలో మరణానికమేకాని మఱియొకటి లేదనియే చెప్పినాడు. ఇట్లే యజ్ఞ వల్క్యవచనమునకుఁగూడవిజ్ఞానేశ్వరుఁడు వ్యాఖ్యానము చేసియున్నాడు. పాపనివృత్తి కొకప్రాయశ్చిత్తము. వ్యవహారముకొఱకు వేత్తోకప్రాయశ్చిత్తము నెచ్చటను జెప్పబడలేదు. అట్టిధున్నచో నీయూకదంపు విడిచి ఆవచనము, దాని కుదాహరణము, చూపవలయు. ఇంకను, ఈవెంకటరావుగారిసందేహము తీరనియెడల దమనివాసము నింటిపేరును, సంపూర్ణముగ దెనుగులో, నాంగ్లేయసాంకర్యము లేకుండ, సందేహముఁ దెలిపినచో, నివృత్తి చేయఁజూపును. ఇప్పుడు దాంగ్లేయవాసము భావలోపలేనే ధర్మములలోఁగూడ ప్రవేశించుచున్నది. వీరెట్టివాసన గలవారో తెలియవలసియున్నది.

ఈవెంకటరావుగారును ఇంద్రజాలమునే చేయుచున్నారో, లేక తాము దానిలోఁబడినారో తెలియరాకున్నది. సంచికలోఁ జూపినవచనములలో నొకదానినైన స్మృతింపక వ్యాఖ్యానమును జూపుచు వానికి రామశాస్త్రిగారి కనుమఁలముగా సమన్వయింపుమని కోరుచున్నారు. అవ్యాఖ్యానములను మూలస్మృతివచనవిరోధము లేకుండ సమన్వయించుకొనవలసిన పూచీ వెంకటరావుగారిదిగాని కాన్పిలుగారిదికాదు. అయినను నాకుఁ దోచినవిధమునఁ జెప్పెదను. అపరార్థాని వ్యాఖ్యానమంతయు, మహాపాతకేతరవిషయముగా నిమహాపాతకవిషయముగాదు. "ఏతచ్చ మహాపాతకేష్యేవ" అనువాక్య మపరార్థానిదికారదు. అతడే యట్లు చెప్పినచో నది మూలవిరుద్ధము. మూలకర్త యజ్ఞవల్క్యమహర్షి బుద్ధిపూర్వకమహాపాతకములలో వ్యవహార్యతఁ జెప్పలేదు. దానినే విజ్ఞానేశ్వరుడు స్పష్టపఱచి యున్నాడు. ఇక వల్లూకభట్టియములోని "ఇంద్రోయతీన్ సాలాన్యకేభ్యః ప్రాయచ్చత్" లెమ శీలావాగేత్యవదన్తా, సప్రజాపతిమపధావత్, తస్మాత్తమపహస్యం ప్రాయచ్చత్" అను శ్రుతి ఏవేదములోనిదీ? దీనిలో నాల్గువాక్యములున్నవి. ఈనాల్గును కలిసి యొకశ్రుతియా? లేక వేతా? బుగ్గజాల్నేదముల రెంటిలోను నట్లులేదు. నాల్గువేదములకు వ్యాఖ్యఁజేసిన విజ్ఞానబ్రహ్మ లాశ్రుతిని బ్రహ్మపూర్వపరముగా నేలచెప్పలేదు? దానిలో మొదటివాక్య మొకటిమాత్రమే యజ్ఞాల్నేదము ల అష్టకము లవ పన్నములో నున్నది. ఇది యుత్తరవేదీప్రాక్షుణవిధాన ప్రసంగములో, రాక్షసుల యజ్ఞవిష్కారము కపటయతిరూపధారులై రాఁగా ఇంద్రుఁడు వారిని అడవికుక్కల కప్పగించెను. అవి వారిని ఉత్తరవేదికి సమీపమున భక్షించెను. అదోషకాంతి కొఱకు వేదీప్రాక్షుణ చేయఁగా దోషము శమించునట్లు విద్యారణ్యము చెప్పుచున్నది. ఇంత మాత్రమున వెంకటరావుగారి కది కార్యపాధకము గానరదు. కాదందులేని ఆశ్రుతిని సమన్వయించు బాధ్యత వెంకటరావుగారిదే కావున ఆశ్రుతిలోని ప్రేవాక్యములు దేనిలోనివి? కందవవాక్యములోని "అట్టిలవా క్కెడి? పట్టి?" నాల్గువాక్యములోని "ఉపహవ్య"మననేమి? ప్రాయశ్చిత్తశాస్త్రములో నెచ్చటనున్న నీఉపహవ్యము చెప్పబడినదా? శాస్త్రకర్తలయిన మహర్షులెవ్వరును దెలియని శ్రుతిని ప్రాయశ్చిత్తమును కల్పకభట్టే తెలిసికొనినాడా? అకడైనను దానిని హత్యపరముగాఁ జెప్పినాడా? ఆయతు లేవన? అచ్చటి కేలపోయిరి? ఇంద్రునిక్రతువులో బుగ్గములు, దేవతలు నెవ్వరును లేరా? వారందఱు యతుల హత్యల సంగీకరించినారా? కుక్కలులేనిచో నింద్రునకు క్రతువు పవిత్రమై సిద్ధింపదా? ఏల ఉంచినాడు? ఇచ్చటఁ గొందఱు "ఇంద్రుఁడు కర్మపక్షపాతి, యతులు కర్మత్యాగులు" కావున ఆకాపముచేత వారిని జంపినాడని వ్యాఖ్యానము చేసినారు. విద్యారణ్యుఁ డట్లుచెప్పలేదు. ఆవాక్యములు విద్యారణ్యములోఁ జేర్చినయెడల విద్యారణ్యులు చెప్పినట్లు భావింపమా? ఇట్లే పిమ్మటివ్యాఖ్యాత తవ్వరో ఆశ్రుతిలో ప్రేతమవాక్యములఁ జేర్చి కల్పకభట్టియములోఁ జేర్చియుండిన, నుండవచ్చును. వెంకటరావుగారు రాశ్రుతి దేనిలోనో చూపువలయు నిదియే నిశ్చయము. కల్పకభట్టు "నిష్కృతి ర్నవిధియతే" అనుచోట "ఇతోక్షిగుణాధికం మరణాత్మకం ప్రాయశ్చిత్తం" అని చెప్పచున్నవాడు "నతుర్వింశతి శాస్త్రీకం" అని యెట్లుచెప్పును? చెప్పిన నెట్లుప్రమాణమును? స్వవిరోధమే సిద్ధించును.

అంగిరోహపార్షి యితర పాపవిషయములలోనే ద్విగుణప్రాయశ్చిత్తముఁ జెప్పి మహాపాతకములలో మరణానమునే చెప్పినాడు. ఉన్నదానిని గనుపడకుండఁ జేయుట, లేనిదానిని గనుపరచుటయే, యింద్రజాలము. ఇంద్రజాలములోఁ బడవారిని వివేకము విడిచిపోవును. "వివేకస్యవహారాదుర్వా" పరలోకానువా" అను మాధవీయవాక్యముగూడ కామకృతమహాపాతకములలో మరణానికముదక్రవేత్తులేదనియే జూపుచున్నది.

ఒక చిన్న విమర్శనము

[వానా అన్నప్పశాస్త్రిగారు - వ్యాకరణశిరోమణి]

ఈశ్రావణ శుక్ల ౯ శనివారపు సారస్వతానుబంధములో "విద్యాన్ కట్టి వెంకట సుబ్బారావుగారు" "సుభగకుసుమ" ఇత్యాదిదేశకుమారచరిత్ర పద్యముపై చిన్నవిమర్శనమును గావించియున్నారు. ఈపద్యము "అవనిసుందరి" యనురాజపుత్రికచే "రాజవాహను" నుద్దేశించి చెప్పబడినది.

"సుభగ! కుసుమకుమారం జగదనంద్యం విలోక్యతే రూపమ్, మమ మానస మభిలషతి త్వం, చిత్తం కురు తథా మృదులమ్" ఈపద్యములో "విలోక్యతే" అనుచోట రెండుపదములు భేదించి "తే రూపం విలోక్య" అనుయోజన మంద్రులలో ప్రచుఁముగ కలదు. ఇచ్చట "కృశాంగ్యా మన్యనః కఠిన్య మాఖ్యాతమ్" అను రాజవాహనోక్తికి సరిపడదని చెప్పి, సుబ్బారావుగారి యట్లు అన్వయించుచున్నారు. "సుభగ! రూపం కుసుమకుమారం జగదనంద్యం విలోక్యతే, మమమానస మభిలషతి" అనియోజనచేసిన, "సుందరుడా! నీరూపమునుమహావలమును జగదనంద్యమునై చూపట్టుచున్నది" అని చెప్పినచో "మనస్సు నతిథా" యని యొకవ్యతరేకవాక్యము వ్యంగ్యవిధమున స్ఫురించును. అప్పుడు "కృశాంగ్యా మన్యనః కఠిన్య మాఖ్యాతం" అను రాజవాహనోక్తి సమంజసముగా నుండును. "సుందరుడా! నీరూపముమాత్రము మృదులముగా నున్నదని చెప్పినచో మనస్సు కఠినమునుమా "యని స్ఫురింపకుండునా?" అని వీరు "విలోక్యతే" అను దానిని ఒకపదముగ నన్వయించినారు.

ఇందులో "నీరూపముమాత్రము" అను ప్రేమరణముచే మనస్సు "మాత్ర" పదవ్యవహేద్య మైనందున "మనస్సు నతిథా" అని యర్థము వాచ్యవిధమున లభింపఁగా "వ్యంగ్యవిధమున" అని వ్రాయుట స్వవిచారిధము. "విలోక్య, " అని భిన్నపదములగు యోజనచేసినను "నీరూపమును కుసుమకుమలముగఁ గాంచి" అని యర్థముచేసినచో "మనస్సు నట్లుగాంచె" అని యర్థము వ్యంగ్యవిధమున స్ఫురించును. ఇప్పుడు "చిత్తంకురు, కృశాంగ్యా మన్యనః" అత్యదవ్యయమునాడ సమంజసము లగును. ఇట్లు అపన్నమగుచుండ, భిన్న పదియోజనను సుబ్బారావుగారు నిరసించుట అనుచితిము. రెండుపక్షములను తుల్యయోగజేయును లని, నాయాశ్చయము. వీరు పరమతిములో ఆర్థమును సరిగఁ జరింపలేదు. "సుందరుడా! నీరూపమును జూడ నామనము కోరుచున్నది కాని నద్దగని మృదువుగాఁ జేయుము." అని వివరించినారు. ఇదిట అద్దగని అనగా దేనిని? "నామనము" అని యర్థము వచ్చుచున్నది ఇది యనంబదము "నీమనము" అని వ్రాయనోవు. ఇట్లు స్పష్టముగ, వివరించి పార్శ్వతిః పాతమును నిరసించుట భావ్యముగాదు.

"విలోక్యతే" అను ప్రయోగము దంధ్యాచార్యునికివితామహిమను నూచింపజాలదు. అట్లైన సంస్కృతికవులందఱు మహాకవు లనవలసివచ్చును. ఇట్లు నుడువుట అత్యైవ మనుచితిము.

ఈపద్యమును నిర్దుష్టముగా నిట్లన్వయింపవచ్చును. "సుభగ! తేరూపం జగదనంద్యం కుసుమకుమారం విలోక్య మమ మానసం త్వం అభిలషతి (త్వం)తిథా చిత్తం మృదులం కురు" "సుభగ! నీరూపము ననవిద్యుగను, నుసుకుమలమును గాంచి నామనము ప్రేమించుచున్నది. నివు నీమనమునుమాడ రూపమువలె మృదులముగా జేయుము" అని యర్థము. నీరూపమును మృదులముగ నున్నట్లు గాంచి నామన మెట్లు త్వదాసక్తి మగుచున్నదో యట్లే, నీమనమును మృదులముగ నొప్పొత్తవేసి, అదిహా మదాసక్తిము కాగఁదని భావిం.

"చిత్తం కురు తథా మృదులమ్" అను వ్యక్తమునా జూచి "కృశాంగ్యా మన్యనః" ఇత్యాదివాక్యమును రాజవాహనుడు పలుకుటలా ననాంగత్య మెద్దియు లేదు. వసుక యుద్ధ్యాన వనములో పిందెలు కలియనవచ్చును పంపురంగినియమును గ్రహించియున్నను, ఈమెకై రాజవాహనుఁ డెట్టిప్రయత్నిమును గావించినట్లు తెలియనందున "చిత్తం కురు తథా మృదులమ్" అని లేఖలో నామె వ్రాయుటకూడ నసంగతము కాజాలదు. సుబ్బారావుగారుకూడ నిల్లంకరింపక అప్పును. లేనిచో వాయుపిన్ననరిత "మనస్సు నతిథా" యనువ్యంగ్యార్థము విచ్చునట్లు ఆమె యెట్లు వ్రాయఁగలను?

ప్రేమద్యములో త్వంచిత్తం అనుపాతము నాగరికపతులలో కలదు. ఈపాతములో "అభిలషతి" యనుచోట త్వద్రూపం, తిదాధారం త్వంవా" అని యధ్యాహరము చేయవలెను. లేదా "అభిలషతి" అనునది అకర్మకము. "ప్రేమ కలిగియున్నది" అని అర్థము. సందర్భమున "నీహింద" నని సిద్ధించును.

ఆయుర్వేదశాస్త్రమున మైన గూఢసాంకేతికములు

(గురుశిష్య ఉత్తరప్రశ్నోత్తర

ఉపమానములతో సహా)

ప్రారంభం కేవలవాచాన్వయము

వేదములందు, కదితరమతగ్రంథములందు ప్రతిపాదించబడిన విషయములు నూత్నములై, అతిగంభీరములై యున్నవి. సాంప్రదాయప్రకారము గురువులచే కష్టకోటికి అనుగ్రహించబడినను, అవి విరంతిరము అవధానముచేతను, తర్కవాదనలచే తమ మనవియుములు. వ్యాకరణ, వ్యాయ, (గౌతమసిద్ధాంతము) వైశేషిక, (కణాదమతము) మిమాంసా, (జైమిని, బాదరాయణ తత్త్వశాస్త్రములు) సాంఖ్య (కపిలాచార్యుని సిద్ధాంతము) దర్శనములు, అపూర్వఫలజనకము లగుటచే, వాటిలో నుండుతప్పలు, ఆయుర్వేదశాస్త్రముల యసంభార్యతకే హేతుభూతము లగుగాని, ప్రయోజనానుసరణియందు, విస్పష్టమైన లోపము కానరాదు. జ్యోతిషశాస్త్రములో గుణించుటయం దే వైన పొరపాటుండినచో, దేనినిమిత్రమై కార్యము పూనుబడినచో, అది న్యూనతమ బొందును. తదుపర్యాగమునూడ దూషితమగును. ఇంతకంటె యెక్కువ పరిమాణముగా, ఆయుర్వేద, తత్త్వశాస్త్రాధిక మగుశాస్త్రములయందు ప్రతిపాదించబడినట్లు ప్రచిపులవిషయములయందు, అతి స్వల్పమైన పొరపాటు, అధిక

ఈపద్యము నొకేవాక్యముగ న్యయింపబట్టును. “సుభగ! తేరూపం జగదవద్యం కుసుమకుసుమగం విలోక్య, మమ మానసం త్వం చిత్తం తథా వృదులం కురు “(ఇతి)అభిలషతి” “ఓసుభగ! నీరూపమును నిరవద్యము గను, కుసుమమృదిలముగను గాంచి నామనము, ‘నీవు నీమనమునూడ చూడవలయు’ మృదులముగాఁ జేయుము” అని కోరుచున్నది. అని యర్థము. అట్లు నీమనమును మృదులముగఁ జేయలేనచో నీరూపమార్గము వ్యర్థమునూ! యని స్థంగార్థము స్ఫురించును. మనోమార్గము లేని రూపమార్గము వ్యర్థము కాదా! అప్పుడు “The handsome is that which handsome looks” అను ఆశ్రియము నీళ్లొకముచే చెక్కుగ వ్యక్తీకృతిమగును. ఈసమస్యయే నా కెక్కుడు రుచించును.

అనురూపరూపాతిని ప్రేమింపనివాడు కర్మశాస్త్రం దాదగను. అందుచే నిరవద్య కుసుమోపలయాపాలియగు నీతిని ‘త్వంచిత్రం కురు తథా వృదులమ్’ అని ప్రార్థించుటచే స్వీయరూపమార్గము, ‘మమమానస మభిలషతి’ అనుదానిచే మనోమార్గము వ్యక్తపడుచున్నది. “యోవలె విత్తదేవుగాక అనరూపంపడినింజుచే రూపమార్గపాపల్యము నొందదలచితివేని, నాకు మిన్నయగురూపాతి జగతితమను శ్రమిజేసి శత్రురాజపుత్రికవైను నన్నే వరించునంతటి పృథ్వీమార్గమును నావలె నీవు మనఁగ గల్గియుండును అని యామెగూడా తెలియును. ఇప్పుడు “త్వంచిత్రం కురు తథా వృదులమ్” అను శాస్త్రసమంజసమే యని పాఠశాల గ్రహించెదరుగాక. రాజవాచానుడు యాడ ఈగూడాశయమును ‘కృతాంగ్యా మన్యసే కాలస్య మాఖ్యాతమ్’ అను వాక్యముచే వ్యక్తపంచి తత్సమాధానముగా “అసాధారణరూపాతి యగు నామెను ప్రేమింపనంతటి కాలస్యమే తన మండునెని, క్రిడావనములో నామెను చూచి నీతోడ నే తనకట్టి రాగోదయ మెట్లు కలుగును! అద్దానిని గ్రహించియు, నామె తనపృథ్వీకాలస్యము నిట్లు తలఁకువలెదగనా? అని యామెచెలిక తైతో నడివెను.

‘సుప్త భగం, దైవం, సౌందర్యం, విశ్వరూపం వాయస్య’ అని సుభగపదమునకు విగ్రహము రచిచేయు లెవ్వరిని స్వయమునిర్వాణముగఁ ప్రేమించుకో వలెదే వైశాలి, రూపంతుడు, విశ్వరూపంతుడు అని చెప్పదగను. ప్రకృతములో నీసంబోధన మెంతయు భావపూర్వకము. ‘జగదనంద్యం’ అనుపదము ఇంతిమిందిన రూపసౌందర్యము విధానస్పష్టిలో లేదు అని తెలుపుచున్నది. ‘మమ’ అను పదము ‘తాదృశ్యాః (నిరవద్యము మనోమలరూపకాలివ్యాక) మమ’ అనునర్థమును స్ఫురింపజేయును.

భిన్నపదయోజనలోఁ బూర్వోత్తరము. కు హేతు హేతుమద్యానము. స్ఫుటము, సుబ్యాగావు గారు సార్వజనీనహితమున త్రోసిపెట్టి, తెచ్చిపెట్టిన విశేష మేదియ? గానరాదు. వారు విశేషములను చూపుచోఁ గృతజ్ఞుడను.

మను నసంభార్యఫలితములచే అనుసరింపబడును. ఈకారణముచే, ఆయుర్వేదశాస్త్రమును ఇకరశాస్త్రములతో బోల్చుట యవశ్యకము.

శ్లో|| “గగనం గగనాకారం, సాగరస్సాగరోపమః |

రానురావణయో ద్యుద్ధం రామరావణయో రివ ||

ఇవన్నియు నిరసమానమగునట్లే, ఆయుర్వేద శాస్త్రము

గూడ ఉపమానరహితమైనదని చెప్పుటోకయితేయోక్తికాదు.

ఆయుర్వేదమున కవశ్యమైనవి, శాస్త్రపరిజ్ఞానము, శస్త్రము, ఓషధిపరిక్ష, రోగనిధానము. ఈ సాధనముయొక్క

సద్యఃఫలము, రోగచికిత్సయే. ఈసాధనవిషయసంపత్తివర్ణ

మైనచో, తత్ఫలితముగూడ సంపూర్ణమగును. సాధనమందు

లోపమున్నచో, తత్ఫలితముగూడనదే రీతి గా నుండును.

వై జ్యేష్ఠిట్లు, రోగముల నివారించుటయందు ముఖ్యసా

ధనము ఆయుర్వేదశాస్త్రమును సరిగా నభ్యసించుటయే యని

చెప్పక తప్పదు. దయా ర్థి హృదయు లగు

ప్రాచీనయులు, ఆయుర్వేదసిద్ధాంతకరణమైషట్ ప్రత్యేదిష్ట

యములను ప్రసాదించిరి. అందులో మొదటిది ‘శాస్త్రాధికరణము’

(The Subject of the Science) ఏవిషయమునగునని

శాస్త్రము ప్రాముఖ్యముగా ప్రతిపాదించునో, యది శాస్త్రాధి

కరణము.

ఉపమానము:—ఆయుర్వేదశాస్త్రము ఈక్రింద నుదా

హరింపబడిన అష్టవిధాంగములుగా, విభజింపబడిన దనుట శా

స్త్రాధికరణము.

(1) కాయచికిత్స (Treatment for healing and

grown-up children) (2) బాలచికిత్స (Treatment of

children) (3) గ్రహచికిత్స (Treatment of diseases of

children caused by evil demons) (4) ఊర్ధ్వాంగచికిత్స

(Treatment of diseases of the head) (5) శిల్యచికిత్స

(Treatment of diseases caused by the penetration

extraneous substances into the body) (6) విషచికిత్స

(Treatment of poisons) (7) రసాయన చికిత్స

(Treatment of old age) (8) వాజీకరణచికిత్స (Proces

of stimulating amorous desire by means of medi-

cines). అంతియే కాక, సూత్రసాన, నిదానసాన, చికిత్ససాన

శరీరసాన, కల్పసాననాదులగుసానములు, ఆయుర్వేదవైద్య

శాస్త్రమునందు చక్కగ విమర్శింపబడిన మరొకొన్ని ప్రకరణము

లు, ‘సానాధికరణంబు’ లనంబడును. (Topic of the sections

సూచకములై, సూత్రములచే, నీయధికరణములు

జుభాగమును వివరించును; రోగముల మూలకారణములను గురిం

చి పూర్వోచనజేయును; రోగనివారణముల చికిత్సలను తెలి

యజేయును; శరీరములోనుండు వివిధభాగములతో పరిచయ

ముచూపును, విషములకు ప్రతికేయ సలుపుపద్ధతులను నిరూ

పించును; అను విషయములే కాక, ప్రతిజ్ఞానమునందు డెలపు

విషయములు విశేషముగ నుండుటచే ముఖ్యవిషయములు

మాత్రము వివరించిరి.

మతీయు, ఏవిషయమునుగుంచి, అధ్యాయము (ప్రా

రభింపబడుచున్నచో, అది ‘అధ్యాయాధికరణ’ మనంబడును.

Topic of the chapter. అది యెట్లనినచో, ప్రకృత మిప్పుడు

‘దినచర్య’ (Performance of daily duties) ను గురించి

ప్రస్తుతము వివరించెదను. అదియెద్దియన, ఇదమితమని, ఏసంగతి

ప్రత్యేకముగా విశేషపఱుపబడుచున్నచో అది ప్రకరణాధికర

ణము. (Topic of an exposition.)

ఉదాహరణము:—వృద్ధయస్థమైయుండి, ఇతరరక్తనాళ

ములకు ఆధారభూతమైయుండి, శుద్ధరక్తము ప్రసరింప, నాడులే

ధములు (Arteries) అశుద్ధరక్తమునుతీసి, నివచ్చు నాళ

ములు, వీరలు (Veins) అనునవి, మనశరీరమునందు గలవు.

నియమితములైన, ‘ప్రతిజ్ఞా’ (Proposition) హేతు,

(Logical Reason) ‘వృత్తాంతి,’ (Illustration) ఉపమయ,

(Special Application) ‘విగమన,’ (Conclusion) ‘పం

చాయవ’వాక్యములకే (Five members of our Syllogism)

చే, విషయము నిర్ధారణచేయుటగూడ ‘యోగాధికరణ’ ముందురు.

‘శరీరక్షణార్థం జీర్ణాగ్ని ధారభూతం’ అనెడు వాక్య

ము, ‘ప్రతిజ్ఞావాక్యము.’ (Statement of proposition)

అని అనెదర. దీనిని, కాణము జెప్పవాక్యము హేతువాక్య

ము. శరీర రోగమునకు, జ్వాలాగ్ని ఆధారభూతంని చెప్పెడు

వాక్యమునకు హేతువు. “లోపలకుబోయిన ఆహారమును జీర్ణా

గ్ని పక్వము చేసినప్పుడే, యావచ్చరీరము పుష్టిని బొందును.

భోజనముద్యారా ఆహారమును ఉదరమునందుండుటమాత్రము

ననే, మనకోరిక సిద్ధింపదు.” కాలి (Rice) మొదలగు భాగ్య

విశేషములకు, వీలైనములు కారణ మగునట్లుగ నే యని, యదా

పారణజెప్పుట ‘దృష్టాంతవాక్యము.’

వీలైనములు లేనిచో, భాగ్యము అంతుపించునట్లు, ఆ

యుర్వేదము లేనిది శరీరముయొక్క సామ్యావస్థ రక్షింపబడ

దు కాబట్టి, చికిత్సాశాస్త్రము, (Therapeutics, application

of remedies) యొక్క అత్యంతవశ్యకత, ప్రత్యేకత ప్రమాణము

వలన, నిర్ధారణ చేయబడినది ఈ వివరణను ఉపయోగించుదురు.

ఈ సందర్భము, చికిత్సాశాస్త్రమును ముఖ్యముగా

ఆరంభించవలసినది. ఈ సిద్ధాంతకరణమును నిగమన ముందురు.

శిష్యుడు:—ఒకానొక సమయమున, చికిత్సాశాస్త్రమును

గురించి శిష్యునికి సంశయము గలిగినపుడు,

గురువయ్యలు:—“చికిత్స” (Treatment of diseases)

అన్నివిధములను సమగ్రమైనచో నిస్సందేహముగ ఫలితమొసం

గును. అయ్యది ఎట్లన నీ క్రిందివిధముగ నుండవలయును

తెలివిగలవైద్యుడు:—

“సరోరధితాఖిలవైద్యవిద్య:

పీయూషపాణి: కుశలక్రియాను,

గతస్పృహః ధైర్యధర: కృపాకు

శ్చుద్ధోధికారిభిషగీష్టశస్త్రాంతో” (లోలంబరాజీయము)

(గురుమూలముగ వైద్యశాస్త్రమునుక్రమముగ నెఱిగిన

వాడును, అమృతహస్తాడును, చికిత్సాసామర్థ్యముగలవాడును,

అహంకారవర్జితుడను, ధైర్యవంతుడను, పరిశుద్ధుడను నగు

వైద్యుడు చికిత్సచేయవలయును.]

జాగరూకత గలపరిచారకుడు:—“అమర కృష్ణునిర్దో

బుద్ధిమాన్ పరిచారకః” [పరిచారకుడు రోగియందుదృఢమైన

భక్తి, కాయ, వాక్, మనోవ్యాపారములయందు దోషము లేకుం

డుట, సర్వకార్యములయందు సామర్థ్యము. సుబుద్ధిగలవాడై

యుండవలయును.]

సరియైనబోషధము:—“బహోక్త్యం బహుగుణం సంప

న్నయోగ్యమాపదమ్” [అబోషధము, స్వరసము, క్యాభము

చూర్ణము ఈ మొదలగు ననేకల్యములుగలదిగను, సురుత్యము,

మాంద్యము మొదలగుననేకగుణములు గలదిగను, ప్రత్యేకమైనభూ

తేజములయందు జనించినదిగను, లేక పాకసంస్కారములతో

గూడినదిగను, వ్యాధి, దేశ, కాల, దోష, దూష్య, ఇయో,

బలాద్యనుగుణముగ నుపయోగింపదగినదిగ నుండవలయును

విశ్లేషణగలరోగి:—“అశ్లోరోగీభిషగ్గ్రోభ్యో భావక

స్వత్యవాపి” [రోగిగనవంతుడను, వైద్యుడుచెప్పే ప్రకారము

నడుచువాడును, రోగా ఆహారవిచారాదులయొక్క గుణాగుణ

ములను, నిదానాదులను, వైద్యుచికిచక్కగ బోధింపతగినవాడు

ను, ధైర్యవంతుడనై యుండవలయును.]

[నా. అ. సూత్రసానము]

ఇవిధంబుగ లక్ష్యలక్షణములతో సాధనసామగ్రి కలిగి

నేనువదలికా యదివదలదు

విద్యాన్ దేవరకొండ రామజోగిశాస్త్రి గారు

గోదావరీతీరంబు ప్రజానివాసయోగ్యంబులగు గ్రామంబు లనేంబులచే నొప్పారుచుండును. అందుఁ గవిలేశ్వరం బను నొక యగ్రహరంబుగలదు. దానిలో బ్రాహ్మణులుపలువురు నివసించుచుండును. వారిలో నెల్ల మిన్నయై సోమశర్మ యను విప్రవరేణ్యుఁడు సదా వాసముచేయుచుండు. ఆతనికిఁ గలుంబవ్యయమునకుఁ దగిన రాబడి వచ్చుచుండుటంజేసి యితరకార్యములందు జోక్యము గలుగఁజేసికొనక నిరతము భగవద్విక్రమరాయణుండై సత్కృతులక్షణము చేయుచుండును. అతఁడు మిగుల భర్తాత్ముఁడు. సత్యవాక్యధురీణుఁడు. సదాచారసంయుక్తుఁడు. ఆతనికి సాటియైన దాతనిభార్య. బంధుసమాదరణంబునను నతిభూజాతత్వరత్నంబునను నామె కెవ్వరును సాటిరాదు. ఆమె పేరు వికాలాక్షి. ఆపుణ్యదంపతులను జూచినవారు పార్వతీపరమేశ్వరముని చెప్పకమానరు.

సోమశర్మ శుక్రదినము కాఁగానే మేల్కొంచి హరి నామస్మరణ మొనరించుచుఁ గొంతకాలంబు గడపి కాలకృత్యంబుల నిర్వర్తించికొని నూర్జోదయసమయంబునకు గోదావరీకి యందు స్నాన మొనరించుచుండును. స్నానసమయంబున సతి గంటనేపు ప్రతిదినంబునను గోదావరీపుణ్యజలంబుల నీడులాడుచుండును. దానంజేసి యాతని కీత యన్న లక్ష్యము లేకయుండెడిది.

గోదావరీ ప్రతిసంవత్సరంబు నామాధారంబునను క్రావణాదిని వచ్చుచుండు సలసాలు గలదు. యథాపూర్వకముగ నాయెడును పజులు రా నారంభించెను. ఉభయకూలంబులకును సమాపమునకుండు గ్రామములలోఁ గొంతభాగము పజులపలనఁ గొట్టుకొనిపోయెను. కొద్దెరగెలలు, అరటిగెలలు, శేకుదూలములు, వెదురుగొదలు, మున్నగునవి యసంఖ్యాకములుగ నా ప్రవాహములో గొట్టుకొని వచ్చుచుండెను. తత్తీరవాసులు తమ తమ శక్తికొలఁది చేటిలో దిగి యెవరికి దొరకిన వస్తువులు వారు దీసికొనుచుండిరి. సోమశర్మ యీతవచ్చినవార డగుటచేత “నలుగురును దిగి యెవరికిదొరకిన వస్తువులు వారు పొందుదున్నారు. వస్తువులు దొరకకపోయినను స్వేచ్ఛగా నానదిలో నీడనైన నీడవచ్చు”నని తలంచి ప్రవాహములో దిగెను. దిగిన కొంతసేపటి కతని కదృష్టవశంబున నొక నల్లనిపెట్టె దొరకినది. ఆతఁడు దానిని గైకొని సంతోషముతో నింటికిఁబోయి విప్పిచూడఁగా దైవానుగ్రహంబున నందు బంగారునాణెములు, రత్నములు మున్నగు నమూల్యవస్తువు లుండి యుండనందము గనుకూర్చెను. సోమశర్మ వానినిదీసి భద్రముగా దాచి క్రమక్రమముగ మిడలు, మేడలు, భూములు మొదలగునవి సంపాదించుచుఁ గొలఁదికాలంబుననే గొప్ప యైశ్వర్యవంతుండై సకల సౌఖ్యముల ననుభవించుచుండెను. ఆయారిప్రజ లాతని యదృష్టమునకు మెచ్చుకొనుచు “దైవానుగ్రహ మున్నయెడల సంతతి వేదవాఁడైనను, వైశ్వర్యవంతుఁడగున”ని తలంపఁజొచ్చిరి.

ఇట్లుండ నాయూర నున్న యొకగృహస్థుని యిల్లాలు చండిక యనునది “తానును సోమశర్మవలెనే ధనము సంపాదించవలె ననెడి పేరాసతోఁ దనభర్తను బిలిచి “ఏమండోయి! మొన్న గోదావరీవచ్చినపుడు సోమశర్మ కేదో యొకవస్తువు దొరకినదట! అద్దాన నాతండు మిగుల వైశ్వర్యవంతుండై సౌఖ్యములతోఁ దులఁదూగుచున్నాఁడు. ఇట్లు మన మెంతకాలంబు దరిద్రావస్థలోనుండి కష్టంబు లనుభవించుట? కావున మీరును నీ పర్యాయము గోదావరీ పూర్తిగా వచ్చినపు డందులో దిగి నల్లని పన్నువును దీసికొనిరండు. అద్దాన మన మైశ్వర్యవంతులమై సౌఖ్యము లనుభవింపఁగలము. అప్పుడు మనకష్టముల గట్టెక్కును.” అని వచించెను. ఆ మాటలు విని భర్త చిఱునవ్వు నవ్వుచు, “సోమశర్మ యదృష్టవంతుఁడు. పూర్వజన్మసుకృతివశేషంబున విశేషధనం బాతనికి లభించినది. మన కట్లు రమ్మని కొరుట పొడిగాదు. అంతియకాక యొకరికిలభించినది, తమకు లేదని విచారించుటలన నట్టమే కాని లాభముగలుగఁ జోదు.” అని ప్రభుత్వరం బిచ్చెను.

కాని చండిక యందుల కొప్పకొనలేదు. లేక తప్పదని పట్టుపట్టింది. పాప మాబ్రాహ్మణుఁ డేమియుఁ జేయునదిలేక యామెయొక్క నెఱవేర్చువలసినవార డయ్యెను. సదవద్వివేకము లేక మూర్ఖతవహించి భర్తలను వేధించు భార్యలు, వారల కుత్సాఁడువంటివారని చెప్పటలలో సతితయొక్క యేముండును? “స్త్రీబుధి ప్రత్యయంకరీ” అన్న యాశ్లోక్తి వ్యర్థంబునా?

కొలఁదిదినములేక యాతనిపాటి మృత్యువువలె గోదావరీ యుభయకూలంబులఁ దీసి పాలుముఁ బ్రవహింపఁజొచ్చెను. అనేకములగు సమూల్యవస్తువులు ప్రవాహములోఁ గొట్టుకొని

గ్రంథ పరిచయము

1. సుదర్శనవిజయము

గ్రంథకర్త:— తోలేటి వేంకటసుబ్బారావుగారు, ఎ. ఇ. యల్. యమ్. మిడిలుస్కూలు తెలుఁగు పండితులు, రాజమండ్రి.

2. లక్ష్మణుఁడు

గ్రంథకర్త:— డి. యస్. రామారావుగారు. ఈ రెండుపుస్తకములును రాజమండ్రిలో పుస్తకవ్యాపారులు మాదేటి నన్నావనయ్య అండు సన్సనారలు విమర్శనార్థము మాకుఁ బంపిరి. కృతజ్ఞతాపూర్వకముగా స్వీకరించితిమి.

1. సుదర్శనవిజయము:— దేవీభాగవతమునందలి ధృతి

పంథ్యుపాఖ్యానమే. కోశలరాజునకుఁ బుట్టి పెరిగి రాజ్యభ్రష్టుడై యడవులపాలము మిగుల కష్టములకుఁ జిక్కి తుదకు రాజ్యమునుబొంది సుఖించినవాఁ డీ కథానాయకుఁడగు సుదర్శనుఁడు. గ్రంథకర్తగారు కథాంశములను జక్కఁగనే సంకరించిరి. కాని వైదిమాత్ర మొక్కంత సరళముగ నుండదునని మాయాశయము. డబిల్ క్రాను 16 పేజీల పైజ. 86 పేజీల కాగితపుత్రండు.

2. లక్ష్మణుఁడు:— ఇది రామాయణమునుండి యుద్ధరించి విపులముగారచించిన లక్ష్మణునిచారిత్రము. లక్ష్మణుని పౌల్క, సౌభాత్ర, స్యాధ్యత్యాగాదు లెంతయుఁ బ్రశంసార్హములు. ఇట్టి మహానీయులచరిత్రములను జదివినవారలకు గుణవంతు లగుదురు. వైది సరళముగానున్నది. డబిల్ క్రాను 16 పేజీలపైజ. పే 99, కాగితపుత్రండు.

ఒక్కొక్కదాని వెల ర. 0 1 0

శ్రీమయూరధ్వజోపాఖ్యానము

ఇయ్యది గుత్తివాస్తవ్యులగు చక్రాల నరసింహశాస్త్రిగారిచే రచింపబడిన మూడాశ్వాసముల పద్యకావ్యము. కవి వైమినిభారతమునందలి మయూరధ్వజునికథ నిందు విరివిగా దెంచి సంతరించెను. మయూరధ్వజుడు విష్ణుభక్తాగ్రేసరుఁడు. తనదేహమున నర్థభాగము నొక బ్రాహ్మణకుమారుని ప్రాణముల

వచ్చుచుండెను. నల్ల నివస్తువు తెమ్మని మూర్ఖపుఁబట్టు పట్టుట వలన నమాయికపు బ్రాహ్మణుఁడు గోదావరీలో దిగెను. చిన్న తనంబున నాతఁడు గొంతెమిద నేర్చియున్నవాఁ డగుటంజేసి తీరమునకుఁ గొంతదూరములో నీడులాడుచు నెన్నియో యితరములగు వస్తువులు దొరకిననుఁ జేపట్టక విడుచుచుఁ దాను గోరిన నల్లనివస్తువున కెదురు చూచుచుండెను. పాపము! “తా నొకటి తలంచిన దైవమొకటి తలచు” నను నాశ్లోక్తి ననుసరించి యొక్కడనో కొండలలోఁ బ్రవాహవేగంబునకుఁ దాళలేక పట్టు దప్పిన యొక భల్లూకము ఆకవి తన్ను మిట్టలి బాధింప రత్తుచోపాయంబు వెదకుచు వజ్రం గొట్టుకొని వచ్చుచు నాతని కంటం బడెను. దూరమునుండి దానిం జూచి తనకోరిక యీ డేరెగదా యని సంతోషించుచు నయ్యది సమీపించినతోడనే దానికంతంబు గట్టిగాఁ బట్టుకొనియెను. అదియు సమానవాంఛతోనుండుటం జేసి “దొరకరా! ప్రాణరత్నబోపాయం బ”ని భల్లూకంబు వాని కంతంబు బట్టుకొనియెను. అట్టిదవురును నన్యోన్యకంఠగ్రహణంబున భారం బెక్కుడై ప్రవాహమధ్యంబున మునుగుచుఁ దేలుచుండిరి. ఆ సమయంబున గయ్యాలి యగు నాతనిభార్య యొడువ నీలు వఁ బడి తనభర్త సోమశర్మవలె నల్లనివస్తువు లేగలఁ డను నాసతో నెదురుచూచుచు మునుగుచుఁ దేలుచున్న నిజనాథాం గాంచి “నాథా! యయ్యది భారంబైన వదలివేయఁడు. నిష్కారణంబుగఁ బ్రాణంబులు వదలివేయఁడు” అని యెలుగై తి కేలుచుచుండెను. కాని యప్పటికే ప్రాణంబులపై నిరాశచెందిన యా బ్రాహ్మణుఁడు “నేనువదలికా యదివదలదు” అని తేకవైచి తత్క్షణంబు ప్రాణంబులఁ బరిత్యజించెను.

తేలిగ్గి డైన మిచ్చినధనమతోఁ దృప్తి నొంది యుండవలెగాని పేరాశ నొందరాదు ‘వారి కున్నది తమకే చేకూర’ దిందు నీర్వగలవారు చెడిపోదు రిట్లు జగతి.

గాపాడుటకై యొకగ సమకట్టిన మహాదాత. వైదిసరళముగా నేయున్నది. మచ్చునకు రెండుపద్యములు:

ఉ. దేవ భవద్విధేయులము • దివ్యమృతామయదృష్టిజూచి యీ భూవరు దత్తు గాత్రము నా • పూనికఁ గైకొన నెంచుడి వృథా యేవను బొంది చేకొనక • యిమ్మెయి రెంటికిఁ దప్పినట్టియా రేవణభాతిఁ చేయక ప • రిక్రమ సార్థక మందఁ జేయుడి. ఉ. కన్నీటు నీరుగాఱుటకుఁ • గ రణ మేవని మీరు చి త్రమం దెన్నుదురై నదాని విధ • మేర్పడఁ బల్కెద నేక గాత్రమం దున్నతిఁ గంటి సాటివగ మొందెను సద్గతి • నాకు నట్టి దౌపు న్నేము లేదటంచువగఁ • బూనెనుదాపలిమేను బాష్పముల్. ప్రతాలు వలయువారు గ్రంథకర్తగారిపేర ఆనంతపురమునకు వ్రాసికొనవలెను. దీని వెల 1 రు.

ఉద్గాధనహస్తము

అను

వెట్టికి వేయివిధములు: (పద్యములు)

గంథకర్త:— శ్రీయుత శ్రోతపల్లి సూర్యరావుగారు, మేనేజరు, ఆంధ్రసాహిత్యపరిషత్తు, పుదుచ్చేరి, మదరాసు.

ఈగ్రంథమున లోకములు సాంఘికములు నగు కొన్ని వెట్టియారములను వెట్టులుగాఁ బరిగణించి వానితో నైద్య శాస్త్రమున నిరూపింపబడిన వెట్టులను జేర్చి, యొక్కొక వెట్టి నొక్కొక పద్యమున, వేయింటిని వివరించిరి. ఒక్కొక్కదాని పరుప లెక్క నావెట్టిని వివరించుపద్యము మొదలఁ జేర్చిరి. ఇది యొక విచిత్రవిమర్శనగ్రంథ మనఁడగును. విమర్శనాసక్తి యను వెట్టియే గ్రంథకర్తగారి నీగ్రంథమున రచింపఁబడినట్లులు లో చుచున్నది. కాని యది కేవలము గ్రంథమున నుడివినవెట్టులలో నొకటిగా నెన్నఁదగినదికాదు. ఈవెట్టిపుస్తకమును జదివినఁ దలతిరుగునేమో యని యాంధ్రసాహిత్యులు దీనిని నిరసింపరాదు. తప్పక చదువఁదగినది.

ఇది లోకమునఁ గల దురాచారములను, దుష్టత్రములను, గపటములను, దెలుపును. చక్కని నీతులను బోధించును. మంచి లోకజ్ఞానమును గలిగించును. చదువఁ బ్రారంభించిన పిదపఁ దుదదనుకఁ జదువఁ గుతూహలము పుట్టును.

గ్రంథకర్తగా రిదివఱకుఁ బెక్కు (చిన్నచి-పెద్దచి) గ్రంథములు రచించి భాషాసేవ గావించినవారగు టాంధ్రలోకమునకు విదితమే. వీ రితిగ్రంథములవలె దీనిని నిర్దుష్టముగనే సంతరించిరి. కాని సంఖ్యతోఁ బద్యము మొదలు పెట్టవలె నన్న నియమము పాటించినకాఁదమునఁ గొన్నిచోటుల నడకకుంటు నడినది. చూడుడు.

గీ. నూటయేబదిరెండను ధర నొక్క వెట్టి కలిగియుఁ దినక వ్రేల్చెట్టిరొట్టె నేతిగిన్నెకుఁ జూపుదు నీరసెల్లు లోభివారలసా మొర్చులు గొనిపోవ. గీ. నూటయేబదితోమ్మి దమ్ము గఖ యిట్టి వెట్టిని దనది కూడును బెజలదైనఁ.....

క. మున్నూటనలువదెనిమిది మున్నీతఁడు నాజనకు ప్రభుత్వమునం దె పున్న న్నేతుకొనెడువాఁ డిన్నాటికిఁ బెద్దయయ్యోనే యన నిలుచుక.

ఆదియందుఁగాక పద్యములయం దెక్కడనేని సంఖ్యలు నిమిష్యియుండిన నిట్లు కాకుండెడి దేమా!

కొన్నియెడల విరళప్రయోగము గల మాఱుమూలపదములు గలవు. చూడుడు.

క. ముప్పదిరెండవ వెట్టిని దప్పకొన న్నార్కమొందు దగు మద్యాతిక.....

క. డెబ్బదియాఱవ వెట్టియు దబ్బాట్టునవచ్చు నాముదపు జిట్టు నా ముబ్బెడు జొన్నయిలకలం గెల్చినచెయి కడికొనక గీటునలుచ్చుక.

కా. ఇన్నూటెన్నతిమూఁడగు న్నతికిఁ బ్రాగ్గేయక్రియకొ వృద్ధయై, మాన్వూళ్లుడికించినట్లు స్తుత వా ముల్చెట్టి పోన త్తదా, జిన్నట్టే విధవాత్వమంది సూజాం జేరు న్నదాకాలముం, బన్నంబు ల్వజప న్ననాంద యవత్తివృథాభవం బొప్పగక.

ఈహస్తము పదితెకములగు విభాగింపబడినది. గ్రంథకర్తగారు గ్రంథాంతమునఁ గూర్చిన,

“చ. నవలలు వ్రాయువారలకు నాటకము ల్రవియించువారికి నిర్వివిధవిశేషము లైతియ విశ్వనిఘంటుగ నుండునంచు నే వివరము గా వచించితిని వెట్టులక్రింద.....”

అను పద్యమునందలి యభిప్రాయము సత్యేతరము కాదనఁదగును:— వెల రు 1-0-0

ఇం పీరియలు బ్యాంకు మోసము కేసు

ముద్దాయిలందరును వదలివేయబడిరి

జూరీ నిర్ణయమును న్యాయాధిపతి అంగీకరించుట

వేలకొలది ప్రజలు ముద్దాయిల కత్తులపై పూరిత మగు న్యాయమొసంగిరి

(న్యాయమూర్తి బిల్లీ గారి యెదుట)

22దినముల దీర్ఘవిచారణ జరిగినతరువాత ఇంపీరియలు బ్యాంకు కేసునందు ముద్దాయిలందరును, నిన్నటిరాత్రి 6 గ 55 నిమిషములకు ప్రత్యేకపుజూరీ చే మూడు ఆరోపణలందును నిర్దోషులుగ ప్రకటింపబడి న్యాయమూర్తి బిల్లీ గారిచే వదలివేయబడిరి. అంతట ప్రాసిక్యూషను తరపున న్యాయశిక్షణ గ్రాంటు గారు, లేచి ముద్దాయిలపై గావింపబడిన ఇతర ఆరోపణలనన్నిటిని నువనంహరించు కొనుచుంటినని ప్రకటించిరి. ప్రత్యేక జూరీ సభ్యులకు న్యాయమూర్తి తిరిగి కృతజ్ఞతను తెలిపి పదివత్సరముల వరకును తిరిగి జూరరులుగా పనిచేయవలసిన భాధ్యనుండి వారిని మినహాయించెను.

నిన్న ఫలహారానంతరము తిరిగి హైకోర్టు నెవన్సు వారు సమావేశమైన తరువాత న్యాయమూర్తి బిల్లీ గారు 2.45 నుండి 3.45 గంటల వరకును కేసుయొక్క విషయములను జూరీకి వివరించుచు నువనపరిచి ముగించి, జూరీవారిని రిటైరింగుచాం బులులోనికివెళ్లి ఆచట చర్చించుకొనినచి తమభిప్రాయము ను తెలుపవలసినదనియు, సాధ్యమైనంతవరకే కేసుగ్రీవాభిప్రాయములను కెల్లించవలసినదనియు గోరెను. అంతట జూరులు రిటైరింగు చాంబరులకు జరిరి. న్యాయమూర్తి తన విక్రాంతిగదికి వెళ్లెను. ముద్దాయిలరెల్ల న్యాయవాదులును, ప్రాసిక్యూషను న్యాయవాదులుగూడ తమతమ విక్రాంతి ప్రదేశములకు వెళ్లిరి.

ఈ క్షణమునందు, కోర్టునందు వెలుపలను ఆత్మా తురతతో క్షీణింపబడియున్న ప్రేక్షకులయొక్క మనములందలి యాందోళనము అత్యధికమయ్యెను. ప్రతివారును జూరీయొక్క నిర్ణయమెటులుండునోయని, యూహించుకొనుచు ఆతురతతో నితరులతో గనగన చర్చించుకొనుచు నుండిరి. మధ్యాహ్నము 2 గంటలనుండి హైకోర్టు భవనములందు వసారాలయందును ముగియన్న జనము జూరీ ఎప్పుడు తిరిగివచ్చునో యని ఊహించుకొని జూరులందరి గుంపు త్రోవను మూసివేయకుండ గోడలవలె మార్గమున కిరుప్రక్కలను పోలీసుదళములు నిలుబడి యుండెను. హైకోర్టు భవనముల యావరణయందు ఈ సమయమున కేవలకొలది ప్రజలు ముగియండిరి. నగరమునందలి ప్రముఖుల నేతలు, నగరమునంతట గతవత్సరమునందు, అందు ముఖ్యముగా గత 23 దినముల నుండియు అత్యంతాందోళనమున ముంచివేసిన కేసునందు తీర్పును వినుటకుగాను, ఆత్మాతురతతో ప్రవేశముకొరకు వెతుకుకొనుచు వచ్చుచు ఏములైన కాలూను కొనుగోలును దొరకన నమితముగ సంతృప్తి లభించుండిరి. ప్రతివారి మొగమునందును, ఆందోళనము, ఆవేగమును గాన్పించు నుండెను.

జూరీవారు ఒకగంటలో తిరిగి వచ్చెదరని మొదట సందర్భ తలచిరి కాని అయిదుగంటలకు, లాంతర్లు కావలెనని తమగదినుండి కబురంపిగి తెలియగ నే, ప్రేక్షకులలో ఆవేగముధికమై కీ య్యెను. ఇట్లు గడచుచున్న ప్రతిక్షణమును, కోర్టుభవనముల ఆవరణలలోని గుంపును, మోటారు, గుట్టపుబండ సంఖ్యను అత్యధికముగచుండెను. ఆచట వేచియున్న ప్రజలసంఖ్య అధము 9 వేలండునని అంచనా వేయబడెను. చీకటులు న్యూపించుచున్న ఆవరణలోనికివచ్చి నారేగాని, ఒక్కరును తమస్థానములనుండి కదలలేదు.

ముద్దాయిలందరును మేడమిదనున్న కోర్టులోనుండి క్రిందికి గొనిపోబడి, కోర్టులోని బోనులోనికి నిర్బంధపడిన రహస్య మార్గము నుండి దీసికొని రాబడిరి. (1) అహమదుబాచా (2) మియాన్ బాచా (3) రుక్మదీను (4) బాదాసాహెబు (5) హాజిములాగు అహమదు రహీమాన్ సా

హెబు (6) కవరీముత్తు అను ఆర్యులు ముద్దాయిలును బోనులో వరుసగా నిలువబెట్టబడిరి. ఆసమయమున అహమదుబాచా గంభీరముగ నుండుటకు ఎత్తించెనుగాని అతని మనములోని తీవ్రముగ నాందోళనమును, ఉద్రేకమును అతని ముఖమునందు స్పష్టముగ గాన్పించుచుండెను. చూపరులకు అతని పూర్వపు బొన్న త్యమును ప్రస్తుతము ఆధఃపతనమును ఒక్కమారు కండ్లయెదుట గాన్పించి ఒకవిధముగ భయమును గలిగించెను. ముద్దాయిలు బోనులో నిలచునియుండగా, క్రానుక్లార్కు బోనులో వారు కూర్చుండుట కొక బెంచీ వేయవలసినదని ఆజ్ఞాపించెను. కాని అహమదుబాచా ఎట్టిసౌకర్యమును అవసరములేదని నిరాకరించెను. కాని కొంతసేపటికి, జూరీవారికి 6 గ 45 నిమిషములకుగాని తిరిగిరాని దెలియుటచే జూరీవారు వచ్చువరకు బోను ప్రక్కనవెలుపలనున్న బల్లపై ముద్దాయిలు కూర్చుండుట కేర్పాటునర్పబడెను.

6 1/2 గంటలకు ఇంపీరియలు బ్యాంకు అధికారులు చాలమంది, తీర్పును వినుటకుగాను కోర్టులోనికి వచ్చిరి. సరిగా 6.45 నిమిషములకు జూరీవారు తిరిగివచ్చి తమయాసనములను అలంకరించిరి. ఇంతలో న్యాయమూర్తియను, ప్రాసిక్యూషను డిఫెన్సు న్యాయవాదులును వచ్చి తమతమ ఆసనముల నలంకరించిరి.

ఇక కోర్టువారిచే ప్రక్షింప బడునపుడు జ్యూరీనాయకుడు కుడు తమనిర్ణయమును తెలుపవలెను. వేలకొలది ప్రేక్షకులనుండి స్టాంప్స నిశ్వాసశబ్దములైన వినిపించుకుండ అంతయు నిశ్శబ్దముగ నుండెను.

అంతట క్రానుక్లార్కు లేచి జ్యూరీనాయకుడగు ఆర్. వెంకట రంగారావుగారిని ఇట్లు ప్రశ్నించిరి.

ప్ర:—ముద్దాయి లందరును గాని, కొందరుగాని- అట్లయినచో నెవరెవరు—మోసము (చీటింగు) నొనర్చుటకు కుట్రపన్నిన దోషమునర్హులని యెంచితిరా? నిర్దోషులని యెంచితిరా?

జూరీనాయకుడు:—అందరును నిర్దోషులు.

ప్ర:—ఇది ఏకగ్రీవాభిప్రాయమా, లేక భేదాభిప్రాయము గలదా?

జ:—భేదాభిప్రాయము గలదు.

ప్ర:—ఎట్లు?

జ:—ఎనిమిదిమంది నిర్దోషులని ఎంచిరి. ఒకరు దోషులని యెంచెను.

లేక్కెను మోసమొనర్చుట

క్రానుక్లార్కు:—ముద్దాయి లందరుగాని, కొందరుగాని-అట్లయినచో నెవరెవరు—లేక్కెపుడుకములందు దొంగ వ్రాతలను వ్రాయుటకు కుట్రపన్నిన దోషము మొనర్చిరిని యెంచితిరా నిర్దోషులని యెంచితిరా?

జ:—అందరును నిర్దోషులు.

ప్ర:—ఇది ఏకగ్రీవాభిప్రాయమా లేక భేదాభిప్రాయము గలదా?

జ:—భేదాభిప్రాయము గలదు.

ప్ర:—ఎట్లు.

జ:—ఎనిమిదిమంది నిర్దోషులుగా నెంచిరి. ఒకరు దోషులని యెంచెను.

విశ్వాసద్రోహనేరము

క్రానుక్లార్కు:—ముద్దాయిలందరుగాని, కొందరుగాని-అట్లయినచో నెవరెవరు-విశ్వాసద్రోహనేరమొనర్చుటకు కుట్రపన్నిన దోషమునొనర్చిరిని యెంచితిరా నిర్దోషులని యెంచితిరా?

జ:—నిర్దోషులని.

ప్ర:—ఏకగ్రీవాభిప్రాయమా? భేదాభిప్రాయమా?

జ:—ఏకగ్రీవాభిప్రాయము.

న్యాయమూర్తి:—జూరీవారిభిప్రాయము సంగీకరించి, ముద్దాయిలనందరిని వదలివేయుచున్నాను.

న్యాయమూర్తి ముద్దాయిలను వదలివేసినతనని ప్రకటింపగనే అంతవరకు తనభావములను గంభీరముగ విని చెల్లుకొనియున్న అహమదుబాచాగారి క్కెట్టున వెక్కిరిచెట్టి యెడ్వోకాడంగను. న్యాయమూర్తి నిర్ణయము ప్రకటింపబడగానే కోర్టునందు న్ను ఆవరణలో నున్న వేల ప్రజలనుండియు నొక్కమారు హి ఓ హి ఓ హు శ్రేల నును తప్పా భ్యనులు విన్ను ముట్టెను. పోలీసువారెంత ప్రయత్నించినను 10 నిమిషములవరకును కోర్టునందు నిశ్శబ్దతన నెలకొల్పట కష్టమయ్యెను. అంతట ప్రాసిక్యూషను తరపున న్యాయశిక్షణ గ్రాంటు గారు లేచి ముద్దాయిలపై గావింపబడిన ఇతర ఆరోపణల నన్నిటిని నువనంహరించుకొనుచుంటినని నుడిచెను. న్యాయమూర్తి, జూరీ సభ్యులకు కృతజ్ఞతను తెలిపి 10 వత్సరములకు వారు జూరీయందు నేనవేయవలసిన భాధ్యత నుండి మినహాయించినని ప్రకటించి, తన ఆసనము నుండి దిగి వెళ్లెను.

అంతట చాదరిగారు ప్రేక్షకులచే పుష్పమాలాలంకృతులుగ నొనర్పబడిరి. ముద్దాయిల ప్రేక్షకుల సానుభూతికి వందనముల నర్పించుచు తమతమ నివాసములకు జరిరి చెన్న ఫులిపారులయం దమితముగ నాందోళనమును గలిగించిన ఇంపీరియలు బ్యాంకు మోసము కేసు ఈవిధముగ ముగిసెను.

న్యాయమూర్తి సంగ్రహ వివరణము

నిన్నటి దినమున న్యాయమూర్తి బిల్లీ గారు ఫలహారానంతరము, కేసు విషయముల నింకను జూరీవారికి వివరించుచు క్రిందివిషయముల తెలిపిరి.

అధ్యక్షుర పరిక్ష.

1922 సం॥ డిసెంబరు మాసముతో ముగియ నర్థవత్సర లెక్కలను అడిటరులు పరీక్షించినపుడు, అహమదుబాచాఖాతాలో రు కి లక్షలు బాకీయున్నదని వారికి తెలిసియుండెననియు, అట్లుగానియెడల, వారినివేదిక కృత్రిమమైనదిగ నుండవలెననియు చాదరిగారు రనుచున్నారు. అడిటరులు అహమదుబాచా ఖాతాలో నంత అధికముగ బాకీయున్నప్పుడు వారా విషయమును గురించి బ్యాంకు అధికారుల నడిగియుండవలసినయు, వారా ఖాతాలోని విషయములను పరీక్షించి సంతృప్తిత ఖాతాదరిగ నే యున్నదని ప్రత్యుత్తర మొసగియుండవలెనని యూహించుకొనవలసిన చాదరిగారు మిమ్మును గోరుచున్నారు. ఇట్టియూహ సరియైనదనియే మీరెంచునెడల బ్యాంకువారు అహమదుబాచా ఖాతాలోని వ్యవహారములను సహించి యూరకొనియుండవలెను. అప్పుడు అడిటరులేరముగాబాలరు. అడిటరులకు అహమదుబాచా బాకీనిగురించి నిజమును మొత్తమును గమనింపకుండ నుండగలరను విషయము చాలసంకేయాస్పదము గావచ్చును. ఈ విషయమును మీరు నిశ్చయించుకొనవలెను.

అహమదుబాచాకు రెండవ ఓవరుడ్రా ప్రొసగబడినపుడైనను, బిల్లుమానేజరును, బ్యాంకు కార్యదర్శియు అహమదుబాచాయొక్క ఖాతాయొక్క పరిక్షకులు తెలిసియుండవలసినయు, ఆసమయమున ముద్దాయి బాకీ, ఆసమయింపబడిన మొత్తముకంటె రిరి కేలధికముగ నుండెననియు, దానిని బ్యాంకు అధికారులు సహించి యూరకుండుటనుబట్టి, అట్టిపద్ధతిని వారు అంగీకరించి యుండురని అనుకొనవలసిన చాదరిగారు గోరుచున్నారు. అతను జెప్పిన యూహనే మీరు నమ్మునెడల, తాను ఖాతాను జూడలేదని బిల్లు మాన్యజరు కోర్టులో నొసగిన సాక్ష్యమును అసర్వమని భావించవలెను. ఈ రెంటిలో నేది నిజమైనదో మీరు నిశ్చయించుకొనవలెను.

మియానుబాచా, ఓవరు డ్రాప్రుకు బెట్టిన చా ఖాతానుందర్శనముగూడ సరిగా నీవాక్యమునే వర్తించును. బిల్లుమానేజరు, అతని ఖాతాను పరీక్షించి యున్నయెడల, మియానుబాచా ఖాతాలోగూడ అన్ క్లియరుడు చెక్కులపద్ధతి జరుగుచున్నదని తెలియను. అతడూరకుండుటచే దాని నాతడు సహించెనని యర్థమగును.

అడిటరుల పరీక్షార్థము ఖాతా పుస్తకమును పంపుటకు పూర్వము 1వ ముద్దాయి ఖాతాలో బాకీనిలువ రి లక్షల పైగా నుండగా దానిని 1 లక్షగా దిద్దితనని ఆచూ వరు నుడిచెను. అదినిజమని మీరునమ్ముచో అడిటరు మోసపోయియుండుట నిజ

ము గావచ్చును. ఆదిట్ట మెత్తుచుబడిన యెంచలసినదని గ్రాంటుగారు గోరుచున్నారు. మిరిటి యూహలపై నాథార పడరాదనియు, ఆదిట్టము సరియగు మొత్తమునే జూచియుం దురనియు, ఇదినివేదికలను బలపరుచుటచే దానినే నమ్మవలె నని చాడరిగారు గోరుచున్నారు. ఆదిట్ట మెత్తవలెనని యుండవలెను. లేక సరియగు సంఖ్యయే అచ్చట నుండవలెను. ఈ సందర్భమున బిల్లుమానేజరు, ఆదిట్ట తనవద్దకు వచ్చి, అ హ మ దు బా చా ఖా తా న గు రి యి యే మియు నుడువలేదని నుడిచెను. అనగా వారికి, అహమదుబాచా యొక్క ఖాతాలో బాకీమొత్త మెంతయో సరిగ్గా తెలియలేదని యర్థము చాచిగారి నూచనము మీరు విశ్వసించినయెడల బిల్లు మానేజరు సాక్ష్యమనవలెనని మీరెంచవలెను. ఈ రెంటిలో మీరు నిర్ణయించుకొనవలయును.

బిల్లుమానేజరు అప్పడప్పుడు లెడ్జరులను తెప్పించుకొని జూచుచుండునని సాక్ష్యముగలదు. ఇతర బ్యాంకుల నుండివచ్చు అన్ క్లియరుడు చెక్కులగతి యేమైనదని అడుగుచు ఆయా బ్యాంకులు ప్రతిదినమును టెలిఫోనువారల వచ్చుననియు, అప్పుడు బిల్లుమానేజరు ఆయా ఖాతాలకు కబురంపి పరీక్షించి బిల్లుల సంగీరించునట్టి సు తేనిదియు తెలుపుచుండు ననియు, మరేగారు తెలిపిరి. సామాన్యముగ బిల్లుమానేజరు వచ్చి పరీక్షించు చుండుననియు, అందుచే వారాంత్యదినమునందు గాక ఇతర దినములలోగూడ లెక్కల దిద్దితిననియు, అప్రూవరునుడి వెను. మిరివిషయముల నమ్మినయెడల అన్ క్లియర్లు చెక్కులగు రించి బిల్లుమానేజరునకు తెలిసియుండును. అతని ఎరుకపైనజరు గునెడల నది కుట్రగానేరదు. ఇది ప్రాసిక్యూషనునందు కొంత అనుమానమును గలుగ జేయవచ్చును.

లంచములు

లంచముల విషయమును గమనించుడు. అన్ క్లియర్లు చెక్కులను కల్లెంచుట, ఓవరు డ్రాఫ్టు వోసగుట మొదలగునవి నిజముగా బ్యాంకులో నాచారము లేయగునెడల ముద్దాయిలు లెడ్జరు కీపరులకు లంచముల నొసగుట కవుసర మేముండును? దు 100 లు రు 150 లు తరుచు అప్రూవరున కీయబడినటుల ఆరోపింపబడెను. ఈ మొత్తములు గల చెక్కులు 3,4,5 ముద్దాయిలచే నప్పడప్పుడు రామస్వామి అయ్యంగారు అను లెడ్జరు కీపరు ఖాతాలో చెక్కువ్యారా జమకట్టి అతని ఖాతావ్యా రా నామొత్తము దీసుకొనబడి అప్రూవరున కొసగబడెను. ఈసందర్భమున అప్రూవరు సాక్ష్యము, రామస్వామి అయ్యంగారిచేత బలపరుపబడెను. ఈ మొత్తములలో కొన్ని రామ స్వామి అయ్యంగారి కొసగబడిన చేబడుట్లు అని చాడరిగా రనిరి. చే బడుట్లు అనగా నేమో నాకు తెలియదు. అందుచే నా విషయమును పూర్తిగా మీకే జరులివేయుచున్నాను. తరు వాత నీ మొత్తములలో కొన్ని బక్షీలని చాడరిగారనిరి. అనగా తనకు సాధారణముగ నేవ యొనర్చినందుకు మెహర్బానీగా నొసగు ప్రతిఫలము. ఇంతింత పెద్ద మొత్తములను ప్రతిఫలముగా నొసగుటకు, అప్రూవరచే పెద్దనీవ జేయుచుండవలెను. ఈ ప్రతిఫలములు పెద్దవైనపుడో లంచములగును. 4000 వేల మొత్త మును గమనింపుడు. దస్తావేజులను తాకట్టు పెట్టుకొని ప్రామి పరీనోటుపై నీ మొత్తము లొసగబడెను. ఇది ఎట్లు తిరిగి ఇచ్చి వేయబడినదియు గమనించి, ఋణములో లంచములో నిర్ణయిం పవలెను. నేనావిషయమును నిర్ణయింపజాలను. ఇది లం చమేనని మీరెంచుచో అందుకు సమాధానము జెప్పట చాల కష్టమే యగును.

సం. కె. శ్రీనివాసను, అక్కామిడేవను చెక్కులను బ్యాంకు చెక్కులను బిల్లులనుగూడ అందలి విషయములను గ మనింపకయేమోకానికలుగా సంతకముజేయునట. మద్రాసు లో నెంతయోమంది బీదవారుగలరు. వారొక్కమారు ఇతనివద్ద కు వెళ్లుచో వాడి దారిద్ర్యమంతయు చీకచెడల బ్యాంకు చె క్కులను దెచ్చుకొనవచ్చును. ఈతడు ఒక్కదినమున పెద్ద పెద్ద మొత్తములను బ్యాంకులో వేయును మరునాడు ఆ మొత్తము ను దీయును. ఇదేదో యుండవచ్చును.

1 ముద్దాయి యొనర్చినని గావింపబడిన ఆరోపణకు 2 వ ముద్దాయి గావింపబడిన ఆరోపణకు నాకట్టి భేద మును గాన్పించుటలేదు. 3 వ ముద్దాయి అప్పడప్పుడు అక్కా మిడేవను చెక్కుల నొస గె న ను ట త ప్ప మరెట్టి ద్విసంబంధమును లేదని చా డ రి గా ర ను చు న్నా రు. ఈతనికి బ్యాంకులో ఒక ఖాతాయందుకొనుటకే యవుసర ములేదనియు, అహమదుబాచాకు సౌకర్యమొనర్చుటకు మాత్ర మే వీర్యముపడెననియు ప్రాసిక్యూషనువారు చెప్పుచున్నా

రు. 1,2 ముద్దాయిల ఖాతాలెట్లు అన్ క్లియర్లు చెక్కుల ఓవరు డ్రాఫ్టులో జరుగుచుండెనో 3 వ ముద్దాయి ఖాతాగూడ నట్లే జరుగుచుండెను. కొలదిపర్యాయములు ఈతనిఖాతాలోని అంకె లుగూడ నీకుట్రయందు భాగముగలవని ప్రాసిక్యూషను వారు చెప్పిరి.

నాల్గవముద్దాయి గూడ అక్కామిడేవను చెక్కులనొ సగుట తప్పనేరము జేయలేదని చాడరిగారనిరి. ఈతడు 2 వ ముద్దాయియొక్క బా వ మ రి ది. 1 ఈ త ని ఖా తా లోగూడ కొన్ని దిద్దుబాట్లుగలవు. ఈతనికిగూడ ప్రత్యేకపు ఖాతానుండుట కవుసరములేదని ప్రాసిక్యూషనువారు చెప్పిరి.

లంచముల చెల్లించినది అయినవ ముద్దాయి యని ప్రాసి క్యూషనువారు తోపించిరి. ముద్దాయిలకును అప్రూవరునకును జ రిగిన సమావేశములందు గాని, ఈతనికి సంబంధములేదు. మాం బళమునకు 6 వ ముద్దాయితో గలసి అప్రూవరు ఇంటికి వెళ్లె నని ఆరోపింపబడెను.

అప్రూవరు చెప్పవిషయము నిజమగునెడల ఆరవముద్దా యి 6 వ ముద్దాయితోనే ఈ కుట్రప్రారంభమయ్యెను. కాని అప్రూవరు సాక్ష్యము ఇతరులసాక్ష్యముచే బలపరుపబడవలెను. మొట్టమొదట అహమదు బాచా, మియానుజానులఖాతాల నీ తడే జూచుచుండెను. ఈతడు మొదట అన్ క్లియర్లుచెక్కుల వ్యారా ఓవరు డ్రాఫ్టుల నొసగినందులకు స్త్రీవర్తగాచే మందలిం పబడెను. అటుతరువాత గూడ 3,4 ముద్దాయిలకు అధికారము లేకుండ ఓవరు డ్రాఫ్టులనొసగెను. ఈసందర్భమున 1,2 ము ద్దాయిలఖాతాలెట్లుపయోగింపబడుచుండెనో, 6 వ ముద్దాయి చెప్తాయబడు ఖాతాలలోగూడ సరిగా నడేవిధముగ జరుగు చుండెను. ఇది చాలాఅనుమానాస్పదము. ఈ విషయమున మీ యనుమానము సంతృప్తిపరుపబడినయెడల వీరందరొందరికి జేసుకొనినట్టి ఇటు జేయుచుండిరిని ఎంచవచ్చును.

ద్రావకమును 1 ముద్దాయి గోకులదాసునుండి దెచ్చితన కిచ్చెనని అప్రూవరు తెలిపెను. ముద్దాయి ద్రావకము కొరకు తన నడిగెననియు కాని అది సంతృప్తికరము గ కాకపోవుటచేవదిలే వేసి వెళ్లెనని గోకులదాసు నుడిచెను. అందు చేలహమదు బాచాద్రావకము కొరకు ప్రయత్నించెనను నంత మాత్రమే అప్రూవరు సాక్ష్యము బలపరుపబడెను. పుస్తకము లలో ద్రావకమువారు గాన్పించుచుండెను. ఈనిదర్శన ములచే అప్రూవరు చెప్పినదానిని ఎంతవరకు నమ్మవచ్చునో మీరు నిర్ణయించుకొనవలెను.

అప్రూవరునకును, 6 వ ముద్దాయికిని మందులఖర్చులను అహమదుబాచా చెల్లించెనను విషయము డాక్టరు పిళ్ళైగారు తెలిసికొడుకు వారిలెట్లు బలపరిచెను. అహమదుబాచా బీద లకు వైద్యసహాయ మొనర్చుచు ధర్మముల నొనర్చు స్వభావము గలవాడగుటచే, వీరికిగూడ మందుల నిప్పించెనని చాడరిగారు తెలిపిరి. ఇది ఎంతవరకు లంచములో ఎంతవరకు కావో నిర్ణ యించుకొన వలెను.

మరేగారిలో అహమదు బాచాకులుకొని మాటలాడిన విషయముగలదు. అప్పుడు మరేగారుల నీవు నన్ను మోసమొన ర్చితివి. అని ముద్దాయిసనగా నాతడేమియు బదులుచెప్పక వెళ్లిపోయెను. ఆతడు మోసమొనర్చిన యెడల నేనేమి మోస మును నొనర్చలేదు. ఎందుల కిట్లు నిందించుచుంటివని యడుగ విచసి యుండెను.

న్యాయమూర్తిగారు తన యుపన్యాసమును ముగించుచు ముద్దాయిలపై శీరముపూర్తిగా ఋజువునవరకు నిర్దోషులుగా పరిగణింపబడినవననియు, అది బ్రిటిషున్యాయస్థానము లందలి ప్రథమసూత్రమనియు ముద్దాయిలపై శీరముపూర్తిగా ఋజువు గా లేదని దోచినయెడల నిర్దోషులని యెంచవలెననియు జూరీ వారిని హెచ్చరించిరి. 3-45 గంటలకు జూరీవారు టైరింగుగది లోనికి వెళ్లిమాడు గంటలనేపు డీర్లు ముగ చర్చించుకొని తిరిగి 6-45 గంటలకు కోర్టులోనికి వచ్చి మాడునేరములందును ముద్దా యిలు నిర్దోషులని ప్రకటించిరి.

నిన్నటిదినముతో హైకోర్టురెండవసెషను ముగిసెను.

పంజాబు సివిలు శార్యదరిగార్చి ఆఫీసు

అక్టోబరు 15 వ తేదీని మూయబడును

లాహోరు, సెప్టెంబరు 26:—అక్టోబరు 15 వ తేదీని సివిలు సెక్రటేరియటు లనుబడునని నేడు పంజాబుగజెట్లో ప్రచురింపబడినది. 13 వ తేదీ మధ్యాహ్నమునకు సిస్టాజేరుటకు వీలులేని మామూలు ఉత్తప్రత్యుగములు కరెస్పాండెన్సు లా చోరు బంపవలయును. కాని అక్టోబరు ఉత్తరములు టెలిగ్రా ములు 15 వ తేదీ ఉదయమువరకు సిస్టాలో దీసికొనబడును. (అ. (పె.)

హజహన్ పూరు పరిస్థితులు

కొంత శాంతపడినది

హజహన్ పూరు, సెప్టెం 26:—హజహన్ పూరు పరి స్థితులు కొంతశాంతపడినవి. ఇంకొక్కడను ఒక్కచోటగూడ కొట్టుకొన్నట్లులేదు. హిందువులండు చోటునకు మధ్యగా నున్న జామామసీదులో శుక్రవారపు ప్రార్థనలు మామూలుగా జరిగెను. ఏవిధమైన గల్లంతును జరుగ లేదు. మహమ్మదీయుల కోర్కెపై ప్రార్థనసమయమున బ్రిటిషుసైనికులు మసీదులయట కాపలా యుంచబడిరి. అచుట్టుప్రక్కలనున్న గ్రామములలో కొంతయు ద్రోకముగ నుండెనుగాని ఆయా తగినప్రదేశములలో సైనికులుంచబడుటవలన గ్రామములనుండి జనులు గుంపులుగా పట్టణములో ప్రవేశించుటకు వీలులేకపోయినది. పట్టణమునకు 14 మైళ్ల దూరముననున్న టిల్ హారు అను సబుడివిజనా పట్టణ మున కొంత గల్లంతు జరుగవచ్చునని భయముపుట్టెనుగాని కలె క్టరు తుపాకులుగల మోటారులను తీసికొని సాయంకాలమున అచ్చటికి వెళ్లగా ఆతొందర కొంత తగ్గెను.

హజహన్ పూరులో మాత్రమే నూరుమంది అరెస్టుచేయ బడిరి. గల్లంతు పూర్తిగా అణగినదనియే అనుకొనుచున్నారు. నేడు చాలాసాఫులు తెరువబడినవి. కేపు యంతకంటె ఎక్కు వగా తెరువబడును. సైనికులు మరికొన్ని రోజులవరకు ఉంచ బడుదురు.

బుధవారమునాడు రైల్వేస్టేషనుమీద కొట్లాట జరిగి నప్పుడు కమిషనరువారు పైబడి జనులు కొట్టి నప్పుడు మె త్తేరుగారు కారులో లేరిని తెలియుచున్నది. కారులో వారి సామానుమాత్ర ముండెను. నవ్వుమంతయు కమిషనరుకు చెంది యున్న ఒక లైపు రైటింగు మెషీనుకు జరిగెను. (అ. (పె.)

తిరువాన్కూరు శాసనసభ

తిరువాన్కూరు, సెప్టెం 26:—నేడు శాసనసభలో స్థానికవిషయములను గురించి ప్రశ్నోత్తరము లైనవిదప నిన్న టి డిమాండే చర్చింపబడెను. ఈడిమాండులలో ముఖ్యమైనది పల్లికువర్చుకొఖ. ఉద్యోగము లిమ హను విత్తలాసంగుట లోను ప్రధాన యింజనీరు చూపుచున్న జాలపక్షపాతమును ఆ నధికారపక్షమునుండి పలువురుతీవ్రముగాఖండించిరి. కాని యిం జనీరుగారు జవాబుచెప్పిన మీదట వారు తమతీర్మానములనుప సంహరించుకొని ప్రధానయింజనీరు చేయుచున్న పనికి సంతృ ప్తిని తెలియజరిచిరి. చర్చ 5 గంటలకు పూర్తయ్యెను. కాని యేమియు తగ్గింపబడలేదు. (అ. (పె.)

పూనా గుజరాతీయుల సభ

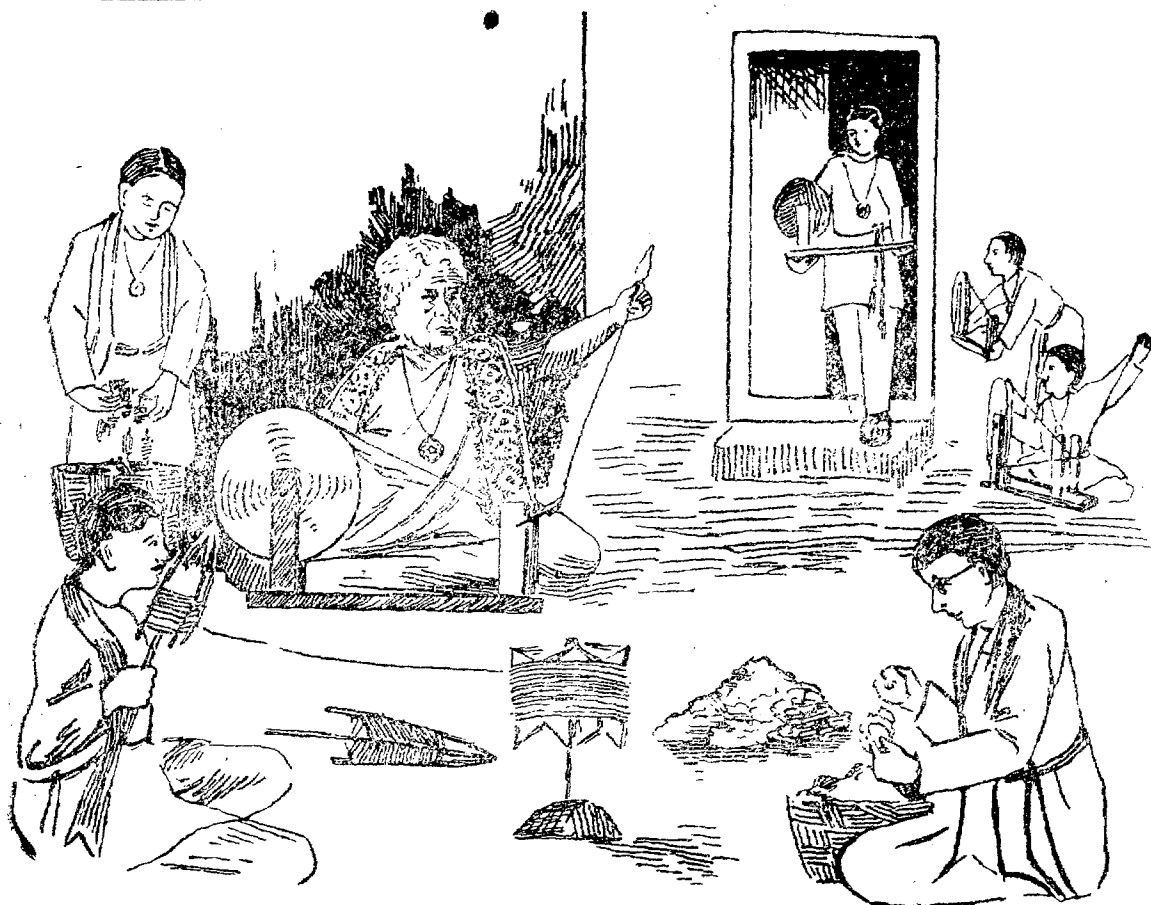
భోపట్కూరుగారియెడల అసమ్మతి

హిందూ మహామణియ మైత్రిని స్థాపించుటకు ప్రయత్నములు

పూనా, సెప్టెంబరు 26:—సర్వసాధారణముగా గుజ రాతీయులమీదను అందు ముఖ్యముగా గాంధీగారి మీదను అ వాత్సల్యములు పలికిన బి. బి. భోపట్కూరు గారియెడల అసమ్మతి నిగనపరచుటకు పూనాలో నున్న గుజరాతీయులు, పలువురు పెద్ద మనుష్యుల చేప్రాణుచేసి పంపిన నోటీసుప్రకారము కీకా భాయిమందిరమున సమావేశమైరి. అవాచ్ఛములు పలుకబడిన యుపన్యాసము గణపతిపూజాయత్నముల సందర్భమున శీ|| శే|| తిలకగారి యింటివద్ద చెప్పబడెను. జెయిను పీఠధరు నో రాగారు అధ్యక్షతవహించిన యానభలో కొన్ని తీర్మానము లుగావింపబడెను. అందొక తీర్మానము భోపట్కూరుగా రు చెప్పినమాటల కసమ్మతిని గనపరచుచు భోపట్కూరు కోరిన త్తమాపణ యుండవలసిన విధమున లేక మసిబాసిన మారేడు కాయవలెను మీదుమిక్కిలి అవమానకరముగను ఉండి అసంతృ ప్తిని కలిగించుచున్నదనియు చెప్పుచున్నది.

హిందూ మహామణి య మై త్రిని స్థాపించుటకు గాంధీ గా రే ప ధ తి ని నూ చిం చిన ఆపద్ధతి నవలంబించుటకు తాము సంసిద్ధులమై యున్నామని రెండవ తీర్మానము చెప్పుచున్నది. (అ. (పె.)

సిన్హా, సెప్టెంబరు 26:—కోహాట్ దొమ్మిసంబంధ మున ప్రధానకమిషనరుతో మాట్లాడుటకు పశ్చిమోత్తర సరి హద్దురాష్ట్రమునకుపోయియుండిన విశేషకార్యదర్శి డెనీసు(జే) గారు సిన్హకు తిరిగివచ్చిరి. (అ. (పె.)

డాక్టరు ఆనిబి సెంటుగారు నూలువడుకుట కంఠికరించిరి.

మహాత్మాని నిరశన వ్రతదీక్ష

చెన్నపురిపౌరుల పార్థసలు

బహిరంగసభ

నిన్నటి సాయంకాలము 5-30 నిలలకు సౌందర్యమహాసభను చెన్నపురి మండల కాంగ్రెసు స్వరాజ్య సంఘముల యజమాన్యమున శ్రీయుత! వేమవరపు రామదాసు పంతులు గారి ఆధ్వర్యమున మహాత్మాని నిరశనదీక్షను గూర్చి సర్వేశ్వరుని ప్రార్థనలు సజావులకు నోకబహిరంగసభ జరుపబడినది. భవనమెల్లను సభ్యులచేరిపోయినది. ప్రార్థనలు జరుపబడిన పిమ్మట, అధ్యక్షులు ఆంగ్లమున నిట్లువర్ణనించిరి:-

మహాత్మాజీ! గాంధీగారికి ఉపవాసవ్రతమునందు ఎట్టివిషమములేక నిర్విఘ్నముగ వ్రతసమాప్తిచేయవలయు భగవానుడు వారికి కైకొనింపగలదులకు సర్వేశ్వరుని ప్రార్థించుటకునే మన మిచట సమావేశమైనారము. ఇట్టిదీర్ఘవ్రతాచరణమునకు గిడంగినందులకు గలకారణములను మహాత్మాడు చరిత్రబరచియున్నాడు. ఉత్తరహిందూస్థానమందలి హిందూమహమ్మదీయభేదములు, దురంతములు తన హృదయపుటభేదమునోనర్చి, భగ్నాకునిగా తేలుటచే హిందూసనాతనధర్మానుభూతిమైన నిరశనవ్రతదీక్షచేత తపమొనరింపగడంగినాడు.

వారి స్వరాజ్యసంపాదనా విధానమందలి ముఖ్యమూలములు ఖద్దరు, హిందూముస్లిము సఖ్యత, అస్పృశ్యత ఆనవల. వీనిని అనేక హిందూవిలపర్యంతము సంచార మొనర్చి బోధించియుండిరి. మరియు నీమాడు ఆతయములను పూర్తిగా నీరజేరనిచో స్వరాజ్యము దుస్సాధ్యమని తెలిపియుండిరి.

రెండుసంవత్సరముల క్రితము సోదరులవలె మెలంగిన హిందూమహమ్మదీయులలో ఇప్పు డెట్టి పోరాటములు జరుగుటయ్యె, సామాన్యప్రజలయందు గాక విద్యార్థియులు, దేశభాషాపత్రికలు వీనికి ప్రార్థనల మొసంగుటయు గాంచి మహాత్మాడు విచారసాగర నిమగ్నుడయ్యెను. మహాత్మాడెట్టి పూర్వ తపముని యుండ మహాజనులపైరమందు మరల కలహముల కెడమిచ్చుట దుర్భరము, దురదృష్టము.

పంజాబు సింధు మొదలగు దేశములందు హిందూ మహమ్మదీయసంఖ్య సమముగ నున్నది. అందుచే మహమ్మదీయులు హిందువులను, హిందువులు మహమ్మదీయులను తమ తమ మతములలో మార్చి మతమునందలి జనసంఖ్యను వృద్ధిపరుప బ్రయత్నించుచున్నారు. జనసంఖ్య తగ్గించును గాన శుద్ధిసంఘటనోద్దమములను కేవల మతసంబంధమైన వానినిగ నెంచక రాచరీయముగ మహమ్మదీయులు వీక్షించు చున్నారు. ఇది యొక కారణము ఎట్టికారణములున్నను, ప్రతిదేశీయుడును ప్రాణమును గోల్పోయి యైనను హిందూ మహమ్మదీయ సఖ్యతను నిర్మింప బ్రయత్నింపవలెను.

హిందూదేశమందు శాంతి నెలకొల్పగలదులకు పరదేశీయుల త్యేవసరమని బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు చెప్పియున్నా

రు. మన వ్యవహారములను మనమే చక్కలెట్టుకొనజాలనంత కాలము వారు చెప్పునట్టివానికి బద్ధులమే. హిందువులు మహమ్మదీయులనుండి రక్షించుకొనుటకు సంఘమునందు శారీరకకట్టు డిట్టుములు గావింపవలెనను నూచనను మహాత్మాడు అంగీకరింపలేదు. కష్టములను సహనముతో ఎదుర్కొనవలసినదిగ వారు కోరిరి.

విద్యార్థియులయిన హిందువులు పిరికివారని పల్కుట సమంజసము గాదు. మానవుడు కేవలము శరీరసంబంధమునండి మానసికజీవితమును గాంచినపుడు ప్రభుత్వమున నుండుపకు త్వము నశించును. కాని మహాత్మాడింకొకమెట్టును ఆరోపింపగోరుచున్నాడు, మానసికమునండి నైతిక జీవనమును నడుపగలుగుచో అహింసాధర్మతత్వమును గాంచవగును. మహమ్మదీయులను సంకల్పపరుప యత్నించుచును, స్వరాజ్యము గాంచిన పిదప వారివారితములు వృద్ధిచుకుటకు సక్రమపద్ధతులను ఆలోచించి పరిశీలుట చక్కజేసికొవచ్చును. హిందువులు హిందూరాజ్యమును గాని మహమ్మదీయులు మహమ్మదీయ రాజ్యమునుగాని స్థాపింపయత్నించుచున్నారని పలుకువాక్యముల కవకాశములేదు. ఈకలహములు కేవలము మనవలననే కలుగలేదు. మనమిర్వరముగాక వేరుకారకులును గలరు ఐనను మనము అప్రమత్తులమయి యుండవలెను.

పల్లెటూళ్లయందు హిందూమహమ్మదీయులు సోదరులవలె మెలగుదురు. ఒకరిపండుగలలో ఒకరు పాల్గొనెదరు మనము మనీదులయొద్ద మేళములు వాయింపవలయునని వీలపట్టుబట్టవలెను? మన మట్లు సహనమును గాంచిన మహమ్మదీయులు తప్పక సుముఖులయ్యెదరు.

మహాత్మాడు సౌరాష్ట్రనిరశనవ్రతమానెను; వారు ఆత్మకైకగలవారు. ఆట్టి సర్వకైకసమన్విత డను నాయకునివంటివానిని హిందూదేశము దేశాలదు.

నేడు ఢిల్లీయందు పలువురు దేశనాయకులు సమావేశమైనారు. వారు కేవలము కాగితములపై తీర్మానములు చేయక శాంతిపరిశీలుట శాశ్వతముగ నెలకొల్పుటకు ప్రయత్నములు చేయుదురనియు, మీరు ఆతీర్మానములను భక్తిశీర్షలతో ఆచరించుదు రనియు నమ్ముచు విరమించుచున్నాను.

పిమ్మట చల్లా కేవలగిరిరావు పంతులుగారిని ఉపవ్యసించిరి.

అధ్యక్షా! సోదరులారా!

ఇప్పటికి మహాత్మాగాంధీగారు ఉపవాసము మొదలిడి 9 దినము లైనవి.

ఒకవారము గడచిపోయినది. ఒక్కవారమైనను ఆతని దుర్బలస్థితిలో జీవించువా లేదాయని చాల సంజెహించినారు. డాక్టరు లెల్లరు భయమొందినారు. ఆయన ఇదివరలో జైలు నుండి విడుదల చేయబడినపుడే చాల నిరసించియున్నందున ఇట్టి భయమునకు అవకాశము గలిగినది. ఇట్టిస్థితిలో నున్నను దినమునకు 100, 150 గజముల నూలును వడుకుచున్నాడు. రాత్రియందు బాగుగ నిద్రించుచున్నాడు. ఇంతకాల మిట్లు జీవించుటకు ఆయన ఇచ్చాకైయే కారణము. శ్రీయుతులు

రాజగోపాలాచారి శ్రీనివాసయ్యగారు ఉపవాసము ఆపవలసి నడిగిప్రాముచు తంతివార్తలనంప “నేనుజీవించుటకుపవనించుచున్నాను గాని మరణించుటకుగాదు.” అని సమాధానమొసగి యుండిరి. నిజముగ ఈ ఉపవాసము లేనియెడల కోపాటులొజరిగిన అల్లరులువని ఆయన సురజించియే యుండును. స్వరాజ్యముయొక్క నిజభావము మనకు తెలియదు. హిందూముస్లిము సఖ్యతయే స్వరాజ్యమని జిన్నా గారుచెప్పిరి. దానిని మహాత్మాగాంధీ హృదయపూర్వకముగ గ్రహించినాడు. ఏస్వతంత్రదేశమందును పోరాటములు లేవని చెప్పవీలులేదు. కాని స్వరాజ్యమునకు మనము చేయుప్రయత్నములందు ఇట్టి అటంకములున్నచో పంజాబు వానియవకాశమును తీసికొనెదరు. ఇట్టి స్వరాజ్యాంధోభవమందు ముఖ్యులగు హిందూమహమ్మదీయులు తమలో తామే తగవుకొనుకొనిన ఆశయము నెరవేరు పెట్టు?

ఈపోరాటములు విద్యార్థియులయందు దంఢురించి, ప్రజాసామాన్యమునకు వ్యాపించినది. పంజాబు దురంతములు జరిగినపుడు, హిందూమహమ్మదీయ సంయోగము బలపడియుంలేను.

అట్టిపంజాబు నేడు కలహములకు తాపయ్యెను. మహాత్మాగాంధీనాయకులెల్లరు సఖ్యమునకు పనికేయుదురని తలంచెనుగాని నాయకులే ఇందు పాల్గొనెదరని తలంచలేదు. కేవలబాహ్యపటాటోపమైన వికమత్వము అక్కజేదని చెప్పినాడు అతుకులహంతతో ఉపయోగములేదని నుచినినాడు నేను చనిపోవును నేమోయని మనసులో ఉంచుకొనరాదనియు, అట్లు తాత్కాలిక శత్రుత్వమునకై శాంతి నెలకొల్పవలచుచో ప్రస్తుతము సమావేశమౌసి నేను వ్రతసమాప్తి జేసినపిదప సభ జరగవచ్చునని తెల్పియున్నాడు. కాంగ్రెసు తీర్మానములలో కపటనటనలను మహాత్మాడు మోసపోయినాడు. అందులకు మహాత్మాడు “నిజముగ మీకు అహింస గలదా! లేనిచో బహిరంగముగ జెప్పవలెను.” అని అడిగినాడు.

ఈమారు నాయకులను ఆగ్నిపరీక్షయందుంచినాడు. మనము నిష్కల్మషముగ ప్రవర్తించవలెను. లేనిచో వారికి శిరారోగ్యమునకు భంగమువాటిల్లగలదు.

మరీయొక విషయము: ఆయన విచారణయందు జొరబాటు, చాళిచారా, మద్రాసు మొదలగుస్థలములందలి దురంతము సత్యనివాద్యుడననియు ఎట్టికత్తి విధింపబడుటకు అర్హుడననియు తెప్పియున్నాడు. ఇప్పుడును అట్లే చెప్పుచున్నాడు. ఆయన ఎందువలన దీనికి బాధ్యుడు? దేశమును నిద్రించుప్రజలను మేల్కొల్పి ఒకమహాకైకని పదలినాడు. అయ్యది కొంతవరకు జయముగాంచినదని చెప్పవచ్చును. ప్రపంచములో ఐర్లాండుమొదలగు దేశములు స్వరాజ్యముకొరకు ప్రయత్నములుచేసినపుడెంతయో సంక్షోభముగలిగినది. వానిలో పోల్చిచూచిన ఇయ్యది చాలస్వల్పము. కానిమహాత్మాడు నియమించినపరిమితికి జాలియుండలేదు అట్టిసమయముదాయనకు పరితాపముగలుగుట సహజము. అందుచే ఆయనకు ఏవార్థమును తోచక కడకు ఉపవసించి భగవంతుని ప్రార్థనకేయుచున్నాడు ఈ ఉపవాసవ్రత మొకమహాసాధన. ఇది ప్రభుత్వమువారిని సాధించుటకు గాదు. నాయకులను ప్రజలను దెదరించుటకు గాదు.

హిందూమహమ్మదీయసంయోగము సిద్ధించుటకు ఆయన తన ప్రాణములువదులుటకు సంసిద్ధుడైయున్నాడు. ఈయన హృదయమందు ఒక్కప్రాణి నశించిన ఏమి యని ఆయన పత్నియున్నాడు.

నేటిదినము ఎచ్చటెచ్చటి నాయకులెల్లరు ఢిల్లీచేరియున్నారు. వారందరూ మహాత్మాని ఉద్దేశమున కనిసించెదరని మనము విశ్వసించవలెను. మనరాజధానియందు విశేషము పోరాటములు లేవు, అంతమాత్రము మనము గర్వము జెందరాదు. ఉత్తరహిందూస్థానమందు హిందూమతాభిమానము గలదు. అది మనలోలేదు. మన రాజధానియందు హిందుసంఘము నిర్జీవమై అంతఃకలహములు కక్షలు గలిగి యున్నందున హిందూమతాభిమానమును లేదు. మనయందలి కక్షలను అస్పృశ్యతను తొలగించుటకు ఉత్తరహిందూస్థానమందలి సోదరులకు సహాయముచేయుటకు ప్రయత్నింపవలెను. నిజముగ మహాత్మా డెట్టి విమమస్థితియందుండెనో జెప్పలేము. ఐనను భగవంతుడు వారికి ఆరోగ్యమును గలగజేయునుగాత యని ప్రార్థించుచు విరమించుచున్నాను.

పిమ్మట ధర్మానందస్వామిగారు ఉపవ్యసించుచు ప్రజలకు, మతము దేశము వైషమ్య మొదలగువానిపైభక్తి అభిమానములనశించినవనియు మహాత్మాడు చెప్పప్రకారముమనకు ఆత్మకైకగలుగవలె ననియు, వారిబోధలు ఆచరణీయములు కావను తల్కులు అసత్యములనియు, “యద్యదాచరతి క్రేష్ణః తత్రదేవే పరోజనః”మహనీయులైన పెద్దలచూటలను ననుసరించి పోవలెననియు, అట్టిచారితో మహాత్మాడు శ్రేష్ఠుడనియు, వారిపలుకులు

విశ్వసింపబ్రయత్నమునవలన సభలను సంగ్రహముగా గాగరనియు, మనస్సులను, అంతరంగములను ఎల్లకలములు నశించుననియు, హిందువులు సహనము వహించిన జయముగలుగుననియు, మనశ్రేయస్సు కోరి తపముచేయుచున్నాడు. కాన మహాత్మునకు చిరాయురారోగ్యములు గలుగునట్లు సర్వేశ్వరుని ప్రార్థింపవలె ననియు చెప్పి ముగించిరి.

పిమ్మట బి. ఎల్. కాస్ట్రోగారు ఆంగ్లమున మాటలాడుచు మహాత్ము డిట్టి ఉపవాసవ్రత మవలంబించుట గొప్పఉపద్రవమును తనకు నూచించుచున్నదనియు, 100 120 పానల తూనిక గలవాడు 98 పానలకు తగ్గుటవలన ప్రమాదమును నూచించుననియు, ప్రపంచమందలి ప్రజలెల్లరు ఈ 100 పానలు తూనిక గల మానవుడు గడచిన కొలది కాలములో ఒకరినకార్యములను తలచుకొనుచున్నారనియు, హిందూమహాత్ముడియైతే పోరాటములే మహాత్మునినిరక్షణవ్రతమునకు కారణ మనియు, దౌర్జన్యసహితమైనను, రహితమైనను మనుజుడు పాపమును గలిగియుండువలెను. తనసంఘమందలి సోదరమానసంరక్షణ చేయుటకు ఏవిధముననైనను రక్తపాతము గావించియైనను మానసంరక్షణ చేయనిచో స్వరాజ్యమే నిష్ప్రయోజనము. అట్టిస్వరాజ్యము వట్టికల్ల నిజమైన, కల్మషరహితమైన సంఘముగాని అతులనశ్యము పనికిరాదు ఆత్మసంరక్షణార్థము దౌర్జన్యమును కార్యము అనుమతించినది కనీసముదౌర్జన్యము నుపయోగపరచవలెను. శాంతియుతముగ నుండవలెను. సాధారణముగ రైలుసందలి ఐరోపియను సోదరులు మనలను వెడలనకుపజాతురు. ఎప్పుడొకడ తప్పుచేసినతిరిగి చునను చేయగలమని తలంచి భీతినించుచో అప్పుడితపురు స్నేహితులయ్యెదరు. ఒకేపక్షమందు దౌర్జన్యము హింస యున్నంతవరకు సంఘభావముఉండజాలదు. మహాత్ముడు ప్రపంచమానవులలో ఉత్తమపురుషుడు, భీరోదాడుడు. అట్టివాడు గొప్ప అపదయందున్నాడు. నాయకులు మహాత్ముని దీక్షను మానవలసినదిగా కోరగలందులకు నేను వాంఛించుచున్నాను. ప్రభుత్వమును, మితవాదులు, స్వతంత్రవాదులు ఎల్లరును మహాత్ముడొక్కడే ప్రపంచశాంతిని నెలకొల్పగలవాడని ఎరుగదురు. దేశమందలి భిన్న భిన్న భావములు భిన్న సంఘములు భిన్న మతములు గలిగియున్నను మహాత్ముడే మార్గదర్శకుడై యున్నాడు. మహాత్ముడు ఇట్టినిరక్షణవ్రత మానక అలీసోదరులు మొదలగు నాయకుల సాయముచే దురంతములు జరుగు స్థలములకు వెడలినచో శాంతిపరిస్థితులు నెలకొల్పబడి యుండెడివిని తలచెదను. మనము ఆ స్పృశ్యస్పృతాసమ్యక్లోచిత మోసము చేయక ఢిల్లీలోని తీర్మానముల నంగీకరించి అట్లు ఆచరింప మిమ్ములను, మహాత్ముని ఆపదనుండి తప్పించవలెనని భగవంతుని ప్రార్థించుచున్నానని చెప్పిరి.

పిమ్మట గురుస్వామిశెట్టిగారాంగ్లమున ఉపన్యసించుచు మహాత్ముడు గొప్పతపస్వి యనియు తన ఆత్మంత్రప్రియస్నేహితులతోడను ఆలోచింపక ఉపవాసవ్రతమును బూనె ననియు దాని ఫలితముగా నాయకులందరు ఢిల్లీకి పరుగిరనియు, వారే రెల్లరు ఆచరణీయమగుకార్యక్రమము నేర్పరచి హిందూ మహాత్ముడిను సఖ్యతను నెలకొల్పుచుననియు, దానివలన మహాత్ముని ఉపవాసమును చాలించుటకు కోరవచ్చుననియు జెప్పిరి.

తరువరి శ్రీ గడ్డ రంగయ్యనాయుడుగారు ఇట్లుపన్యసించిరి:—
మహాజనలారా!

మహాత్ముగారికి ఉపసించుటవలన ఆయన జీవమునే కోల్పోయెదరని చాలమంది భయపడుచున్నారు. మహాత్మునికి దనజీవితమును ప్రేమ లేదు. దానిని కోల్పోయెదమని భీతియు లేదు. ఒకచో అట్లుకోల్పోవుట తలపించిన ప్రపంచమున కంతక్షేమముగలుగును. మహాత్ముడైన స్వాగృహము విసర్జించి ప్రపంచమందలి సర్వప్రాణులను సమభావమున జూచువాడు. అట్టి ఆత్ముడు హానిగలుగుచో వానికి కారణభూతు లగువారికి శాన్తి

యును వారి అనుచరులకు శ్రేయమును గలుగను. ప్రజలక్షేమమే తన క్షేమ మని నమ్మి పనిజేయునట్టి మహాత్మునకు ఈఉపవాసములవలన ఏమియు అపద రానేరదు. ఇట్టి ఉపవాసములు ఎన్నిజరిగినను వారి ఆత్మశక్తి ఐదుమడించునే గాని వారికెట్టిముప్పు వాటిల్లదు. మతములందేమియు మోచుకొనరు లేవు. మత సిద్ధాంతములన్నియు ఒకే. ఆచరణయందేమాత్రము భేదించును. అధిక సంఖ్యాకులైన హిందువులు ఆల్పసంఖ్యాకులగు మహాత్ముడియులపట్ల సహనముగనుబరిచి తగాదాలను సరిజేసికొనవలెను.

నాయకు లెన్నిసభలు చేసినను మహాత్ము డెట్టితపము తానర్పి నను ప్రజలు నిశ్చయాభిప్రాయము గానిచో ఫల ముండబోదు. ఈకార్యమునందు సంఘశక్తియే ముఖ్యము. జాతిమతభేదములు నశింపవలెను. ఒక ఇంటిలోని సోదరులయందు భేదములున్నను పొరుగింటివారు కలహించిన సోదరులందరు ఏకమగుటెని దేశీయులందరు భక్తమత్తును గలిగియుండి స్వరాజ్య సంపాదనకు గడంగవలెను.

మనము మతవిషయములపై పోరాడినచో మనశ్రేతులు వానిని వకాశమును తీసికొనెదరు. కాన అట్టివానికి ఎడములే కుండ జేయవలెను. మహాత్ముడు ఆత్మనిగ్రహముగలవాడు. స్వార్థత్వాని అట్టివాడు చిరాయువుగా జీవింపవలయునని మనము దెవుని ప్రార్థింపవలెను. క్రిందితీర్మానములు ఏకగ్రీవముగ అంగీకరింపబడినవి. 1. మదరాసు పోరుల సమావేశము మహాత్ముడు ఉపవాసవ్రతదీక్ష నవలంబించుచున్నందులకు తమయొక్కవిచారమును వెల్లబెట్టుచు, మహాత్ముడు అట్టినిరక్షణవ్రతమునుండి సంపూర్ణారోగ్యముతో బయల్పడునట్లు భగవంతుని పృథయ పూర్వకముగా ప్రార్థించుచున్నారు.

2. నేటిదినము డిల్లీపట్టణముందు సమావేశమగుచున్న దేశీయములసమావేశము జయప్రదముగ జరుగునట్లు కోరుచు, హిందూ మహాత్ముడియత్రములు లెట్లరు కాశ్యోతమైన పృథయ పూర్వకసఖ్యతను జేకూర్చగలందులకును, దేశీకొరకు మహాత్ముడు ఉపవాసదీక్ష బూనెనో అట్టిశాంతిపరిస్థితులను దేశమెల్లడల నేలకొల్పుదురని విశ్వసించుచున్నారు.

ఆధ్యక్షులు సభాకార్యక్రమమును ముగించుచు మహాత్ముడు ఉపవాసమువలన బ్రాణములను వలనబడెయ్యగలనని తెలిపియున్నందున వారి తపోభంగమును జేయ నిచ్చలేనికారణమున వారిఉపవాసము నాపుమని తీర్మానింపలేదనియు, కాస్ట్రోగారు చెప్పినరీతిని కారీకప్రయత్నములకు సఖ్యత సమకూడుటకు మహాత్ముని మానసికప్రయత్నమే పనిజేయు ననియు, మహాత్మునకు తనమనస్సాక్షియే మార్గదర్శియనియు, మనస్సాక్షియుల మనియు నడిపిరి. ఆధ్యక్షులకు నందనములతో సభముగి సెను.

నక్ కరీంభాయి యిబ్రహీంగారు మరణించుట

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 26:—మహాత్ముడియులును భూతదయాపరులను బొంబాయిలో బ్యూరోశెట్టు అనిపిలవబడువారును సూతనముగా 10లక్షల రూపాయలను మహాత్ముడి యవిద్యావ్యాప్తి కొసంగినవారును అగు సర్ కరీంభాయి యిబ్రహీంగారు తీవ్రమగు మలేరియాతో బాధపడి నేటిసాయంత్రమున మరణించిరి. 8½ గంటలకు ఆంత్యక్రియలుజరుగుచుండగా అన్నిమతిముల అన్ని జాతులవారును వందలకొలది పోయి చూచిరి. మలబారు హిల్సుపైనున్న కరీం భాయిగారి యింటికెదుటనున్న రోడ్డుతెయ్య వారికొరకు విలపించుచున్న వారిలో క్రిక్కిరిసిపోయెను. (ఆ. ప్రె.)

మైతాను సంపాదకునిపై వి. పి. సి. 158 ఏ సెషన్సుక్రింద తేబడిన రెండుకేసులలో ప్రాసిక్యూషను సాక్ష్యము పూర్తియైనది. ముద్దాయి తన వాక్యాలమును 26 లేదిన దాఖలు చేయబడెను. అ|| ప్రె

మోటారు ప్రమాదము

నలుగురు యూరపియను ప్రయాణికులకు చెబ్బలు తగులుట

బొంబాయి, సెప్టెంబరు 26:—మలబారు కొండలమీద హరన్నబీ వాల్లార్డులో రాత్రి 9½ గంటలకు నలుగురు యూరపియను ప్రయాణికులకు చెబ్బలుతరిగిన ఒక తీవ్రమైన మోటారు ప్రమాదము జరిగెను. ఆర్. సి. కోన్నారు అను ఒకయూరపియను ముసలివాడు మిసెసు ఆర్. జాన్సన్ అను నామెతోను, క్లారెన్సు విక్టరు అను 8, 8 ఏండ్లుగల ఆమె యిద్దరుపిల్లలతోను ఒకటాక్సీతో ప్రయాణము చేయుచుండెను. సరిగా పోవుచున్న యాటాక్సీమీదుగా తప్పుడుత్రోవగావచ్చుచున్న ఒక ప్రయువేటూర్పైలకాయవచ్చి కొట్టుకొనెను. టాక్సీయొక్క ఎడుటి భాగమంతయు ఎందుకు పనికిరాకుండ తునకలై పోయెను. మగ మనిషియు పిల్లలును కొద్దిపాటి చెబ్బలతో తప్పించుకొనిరి గాని శ్రీకృష్ణకుడికంటెరెప్పపై పెద్దగాయముతగిలి వెంటనే ఆస్పత్రికి తీసుకొనిపోవలసివచ్చెను. ఆస్పత్రిలో డ్యూటీలోనున్న హాను సర్జనుకు స్టేటుమెంటిచ్చినపిదప, ప్రయువేటు చికిత్సయే మంచిదని తలచి ఆమె తనగృహభిముఖమయ్యెను. ఆమె యిపుడచ్చటనే చికిత్సచేయబడుచున్నది. పగిలిపోయినకాలు యింకను అచ్చటనే యున్నది. పోలీసువారు తీవ్రమైన విచారణలు చేయుచున్నారు. రొట్టెలకాయొక్క యజమాని యెవ్వరో యింకను తెలియలేదు. (ఆ. ప్రె.)

నాన్ భానా సాహెబు దావాలు

అమృతసరు, 26 సెప్టెంబరు:—నాన్ భానా సాహెబు కద్దనున్న జనం ఆఫ్ఫీస్ విషయమై యున్న సివిలు తగాదాలలో షేకుపూరు జడ్జికోర్టువారు ఒకరిసీనరును నియమించిరి. ఇవిగాక యిటువంటి యంతకంటె తక్కువైనవి మరి నాలుగుదావాలున్నవి. ఒకటియొక ధర్మశాలను గురించియు దానికి పంబంధించి నాలుగు రు 1400 తెచ్చు 1 జాగీరును గురించియు అశాలీలపై తేబడెను. తక్కిననూడును తక్కిన దేవస్థానములను గురించి శిరోమణి గురుద్వారా ప్రబంధలో కమిటీవారిపై తేబడెను. (ఆ. ప్రె.)

గవర్నరు జెనరలుగారి భవనమునుండి నిర్గమనములు

సిడ్నీ, సెప్టెంబరు 26:—గురువారమునాడు వైసురాయిగారి భవనమునుండి సర్ ఫ్రాంక్ స్టెయి, ఈశ్వరభ్రువు ప్రభియ, ఎ. యి. నెల్సన్, కప్టెను యఫ్. బి. డావ్ గార్లు వెడలిపోయిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఆంధ్రశబ్ద చింతామణి వ్యాఖ్యానము

కర్త:—పారసంధి రామభాస్కరులు

ఆంధ్రవాఙ్మయమునందలి ప్రథమకవియగు నన్నయభట్టాకుడు రచించిన ఆంధ్రవాక్యకరణమున కిది చక్కని తెలుగు వ్యాఖ్యానము. అనేక ప్రాచీన భారతప్రతులను విమర్శించి నన్నయభట్ట మాత్రములకు సంస్కృతాంధ్రములయందు ఆంధ్ర భారతలక్ష్యములనుదాహరించుచు వ్రాయబడిన అపూర్వమగు వ్యాఖ్య. ఆంధ్రశబ్ద చింతామణి నన్నయ కర్తృకము కాదను వారి వాదములన్నియు సప్రమాణముగా ఖండింపబడినవి. భాషా నేమను లెల్లరు ముఖ్యముగా చూడదగిన విశేషము లెన్నియో గలవు. వెల 0.12-0. పోస్టేజీ వేయి.

ఆంధ్రప్రతిక కార్యాలయ,
7, తింబుకొట్టిగిద్ది, ము. రా. ప.

గ్రహణి మాత్రలు

20 మాత్రల డబ్బీ 1-కి రు 0-8-0
రక్తరేచనములు, బంధరేచనములు, జిగురురేచనములు, అక్షిరేచనములు, నీటిరేచనములు, మొదలగునవి ఈ మాత్రలకు మాడుపూటలు నేదించిన తోడనే నిలిచిపోవును. పిటిని పిల్లలకుడ వాడవచ్చును. వెంటనే గుణ మిచ్చును. అమృతాంజనము డిబ్బో ముడరాను - బొంబాయి

గోదావరి హిందూ సమాజము

వారు ప్రచురించిన భగవద్గీత

చక్కని సులభవచనము. సుందరమైన బైండు. సాగైన గ్లజుకాగితములపై ముద్రితము. వెల పదిఅణాలు.
ఈ సులభశైలి విచనగ్రంథము వైవజ్ఞానమును సామ్యగ్రమును జెల్పుచు, ఎల్లరకు సత్యంతోపయుక్తమై యుండును.
ప్రతిహిందూగృహమునందును నలంకరింపదగిన దివ్యగ్రంథము.

పైపుస్తకములు ఈక్రింది వారివద్ద దొరకును: కార్యదర్శి, గోదావరి హిందూ సమాజం, రాజమండ్రి.
సెంట్రల్ బుక్కు డిపో, రాజమహేంద్రవరము.

వెలింగుటన్ సినిమా

మాంటూ రోడ్డు
శని ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3-15 గం|| కూడ గలదు.
బహుమతి యివ్వబడు ఆట శని, ఆదివారములందు మాత్రమే
విలువగలబహుమాన వివరబడును.
యూనివర్సల్స్ మైటియస్టు సీరియల్
ది సీల్ ట్రైయల్
ప్రపంచమునందు నుప్రసిద్ధులైన టి. విల్లియండ్సన్ కన్,
ఎడిత్ జాన్సన్ తో సహా

మద్రాసునందు యిదివరకున్న దును ప్రదర్శింపబడనట్టి
మిక్కిలి పెద్దదియైనట్టి భయంకరమైనకథ. గర్భింనుట, చీల్చుట,
ఘోరకృత్యాలు మొదలగునవి మెరుమువలె ఒకటిపెంబడి ఒకటి
చూపబడును. దీనిని తప్పక చూచి తీరవలెను.

అస్సాము శాసనసభ

షిల్లాంగ్, సెప్టెంబరు 26:—1922-23 సంవత్సరములో
ఓటుచేయబడిన గ్రాంటులకు ఖర్చులు మించియుండుటవలన
అస్సాము శాసనసభవారు రు 1,88,114 ను ఎక్కువగా గ్రాం
టుచేసిరి. ప్రస్తుతమున్న ద్వంద్వ ప్రభుత్వముపోయి అస్సాము
లో రాష్ట్రీయ స్వాతంత్ర్యము నెలకొల్పబడవలెననియును, ఆ
న్నికాఖిలును ప్రజాయత్రము చేయబడవలెననియును సభలో
చర్చింపబడెను. తమయభిప్రాయమును యిండియా దొరతనము
వారికి నివేదించియున్నాము గాన ఆవిషయము నిచ్చట చర్చిం
పజాలమని ప్రభుత్వమువారు జవాబుచెప్పిరి. (ఆ. ప్రె.)

పంజాబు ప్రభుత్వము

లాహోరు, సెప్టెంబరు 26:—పంజాబు ప్రభుత్వము
సిమ్లాలో అక్టోబరు 15 వ తేదీన మూసివేయబడి అమరునాడు
లాహోరులో తెరువబడును. (ఆ. ప్రె.)

గుంటూరు జిల్లా సంఘము

4-1-24 లగాయతు 31-8-24వరకు గుంటూరుజిల్లా
కాంగ్రెస్ సంఘముయొక్క ఆదాయవ్యయపట్టిక

ఆదాయము		
గతసంవత్సరపు నిల్వ	117. 2. 11	
కాశీనాథ ఆహ్వానసంఘము	0. 6. 2	
పాతలెక్కాపాపకు ఆదాస్తు మెంటుకాశీలు వర్షాల్లు వగైరా	9871. 6. 4	
తిలక్ స్వరాజ్యనిధి	391. 11. 1	
మోటారుఫండు	700. 0. 0	
జాతీయపాఠశాలల పకనీసు గ్రంథములు వ్రాయుటకు ప్రత్యేక నిధి దేశారాధక బృందమునకు ఆంధ్రరాష్ట్ర సంఘమునకు డి విరాళము	428. 10. 9	
	3270. 0. 0	
గాంధీపూజానిధి	8617. 15. 7	
పళ్ళాడుగోనిధి	90. 0. 0	
ఇతరులకు యివ్వవలసినకాశీలు	114. 6. 0	
ప్రచారకులకు యివ్వవలసినకాశీలు	230. 8. 4	
ఇతరవసూళ్లు	18. 12. 6	898. 10. 10
గ్రామసంఘములు	820. 1. 0	
		మొ 24201. 0. 8

వ్యయము

స్త్రీవనశి	86. 12. 0	
పాస్తేజి	246. 9. 0	
అఫీసుఖర్చులు	91. 2. 3	
ప్రచారపు ఖర్చులు	337. 5. 0	
ప్రచారకుల వేతనములు	3078. 5. 0	
ఖద్దరుప్రచారం ఖర్చులు	57. 0. 0	
ఉత్సవములు	15. 5. 0	
మోటారు ఖర్చులు	691. 8. 6	
పెట్రోలు	276. 6. 6	
మోబిల్ ఆయిల్	27. 4. 0	
వార్తాపత్రికలు	38. 2. 0	
అఫీసు జీతములు	433. 13. 0	
అఫీసు అద్దెలు	110. 0. 0	
గాంధీసంతర్పణ	98. 14. 1	
అచ్చులు	294. 6. 9	5877. 13. 1
గతసంవత్సరం ప్రత్యేక నిధుల నిల్వలు		
మరిపూడి గ్రామసంఘమువద్ద	45. 0. 0	
డిల్లో భవననిధి	20. 0. 0	
పల్లె గ్రామసంఘమువద్ద	217. 8. 0	282. 8. 0
ప్రచారకులకు అడ్వాన్సులు సహాయములు		
పంచమవిద్యార్థి భోజనములు	450. 12. 0	
హిందీసహాయములు	135. 4. 0	
నేతవిద్యార్థి వేతనములు	104. 6. 0	
జాతీయవిద్యార్థిపరిషత్తు	50. 8. 0	
పంచమాభివృద్ధి	145. 0. 0	
తాలూకా కాంగ్రెస్ సంఘములకు సహాయము	44. 2. 3	980. 0. 8

అనుబంధము

“పురుషులరక్షణములు”	8. 8. 0	
“కాంగ్రెస్ కాన్వెన్యూషన్సు”	1. 6. 0	
మోటార్ కార్	2301. 6. 0	
“అస్పృశ్యత” గ్రంథములు	32. 8. 0	
“మృగశిర్ష” గ్రంథములు	42. 0. 0	
ఖజానాపెట్టె	116. 0. 0	
గుంటూరుజిల్లా ఖాదిబోర్డు పెట్టుబడి	2382. 1. 0	4883. 13. 0
ఇతరులవలన రావలసినకాశీలు		2816. 4. 0
గతసంవత్సరం గుంటూరుజిల్లా ఖాది స్టోర్సు వస్తువులు	227. 1. 4	
జిల్లా ప్రత్యేక నిధి	80. 0. 0	
కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావుగారికి పంపిన గాంధీపూజానిధి	7,616. 14. 9	
తాలూకా కార్యవర్గ నిల్వలు	191. 13. 6	

నగదు నిల్వ

గుంటూరుజిల్లా కో-ఆపరేటివ్ బ్యాంక్ కింగ్ యూనియన్ లో	1110. 0. 0	
చితానిల్వ	46. 5. 11	

24201. 0. 8

వ. ము. ప్రసాదరావు

జి. సం. కార్యదర్శి

చెప్పకంటె ఉపయోగించి చూచుట మంచిది

మై సూ రు చందన సబ్బు ను

ఉపయోగించి మాకు తోడ్పడకోదము

న్యదేశోద్యమము జయప్రదమగునట్లు ప్రోత్సహ మొనగుడు. హిందూదేశీయులకే

చేయబడినది.

(1560)

అన్ని చోట్లలోను క్రయమునకు దొరకును.

మహమ్మదు మూసా హాజి ఇబ్రాహీం అండు కో, 32, గిడ్డంగివీధి, మద్రాసు.

పుష్ప మాల తి

తలనూనె లన్నిటికిని మిక్కిలి శ్రేష్టమైనది

(ప్రతి చోటను దొరకును)

ఆనందమును కలిగించు సుమారుమైన సువాసనగలది. వెంట్రుకలు నలుపుగాను, పొడుగుగాను పెరుగు
నట్లుచేయును. 3 ఔన్సుల బుడ్డి 1 కి గ్రా 1.0.0 వర్తకులకు ప్రత్యేక సదుపాయముగలదు.

సోల్ ఏజంట్లు:— ఎస్. వైద్యా అండ్ కో., పార్కు-చౌను, మద్రాసు.

బ్రాంచి ఆఫీసు, చైనాబజారు, తిరుచనాపల్లి, ఖార్వ.

ప్రదర్శనగదులు నెం 6, బందరు వీధి, మద్రాసు

ది ఎంపైరు ఆఫ్ ఇండియా లైఫ్ అస్సూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

బొంబాయి

“ఎంపైరు భీమాకంపెనీలో మీరు భీమాచేయుడు”

మిక్కిలి నమ్మకమైనది, ప్రీమియము చాల తక్కువ, హక్కుదారులకు సొమ్ము సకాలమున
యివ్వబడును.

గడచిన నెల 4 రం బాలన్సు షీటుకు, ప్రాప్తికనుకు వ్రాయుడు.

పెంగుళూరు బ్యాంకి

152 కమర్షియల్ వీధి

మద్రాసు బ్యాంకి

9/10 సెకండులైనుబిచి.

లక్ష్మీ ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్.

10, నిస్ బెట్ రోడ్డు, లాహోరు.

(1924 సం. 28 వ తేదీన 1918 సం. ఇండియన్ కంపెనీ ఆక్ట్ ననుసరించి రిజిస్టరు చేయబడినది.)
అనుమతిబొందిన మూలధనము రూ 10,00,000 వాటా 1-కి రూ 100 లు చొప్పున 10,000

ఈదిగువ తెలుపబడిన ప్రకారము చెల్లించవలెను. వాటాలుగా విభజింపబడినది

ధరఖాస్తుతో రూ 5 లును, మంజూరై నతరువాత రూ 5 లును, మిగతకోరినప్పుడు ప్రాప్తమవును లోని నిబంధనల ప్రకారము చెల్లించవలెను. జాబితా తర్వాత మూలధనములతో దరఖాస్తుదారులు తక్షణమే దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెను. చందాలు వేయబడిన మూలధనము రూ 8,50,000 లకు పైగా నే గలదు.

బోర్డు ఆఫ్ డైరెక్టర్లు.

1. లాలా లజపతిరాయగారు, 2. పండిత మోతీలాల్ నెహ్రూ గారు, 3. రాయ జడభగత్ రామ్ గారు, 4. రాయబహదూరు లాలా ధన్వంతరయ్యగారు, 5. లాలా దివాన్ చందుగారు, 6. డాక్టరు నిహాల్ చందు సిక్రిగారు, 7. పండిత కె. సంతానంగారు.

అసాధారణమైన, అపూర్వమైన విజయముగలుగుచున్నది. మొదటి 4 మాసములలోనే 450 ప్రమాణములకు (ప్రమాణము రూ 1000000 లకు వచ్చినది. మిత్తవ్యయమునకు, యోగ్యతకు పూర్తివిశ్వాసము. మాకంపెనీలో పోగొట్టుకొనకుండుటకు, నిర్వివాదమునకు ప్రత్యేక పదుపాములు గలవు. ప్రస్తుతము నవీనపద్ధతుల నన్నిటినుసరించియే భీమాకంపెనీవ్యవహారము జరుపబడుచున్నది. ప్రాప్తమవును, ఫారములు, ఇతర పత్రములకు ప్రధానకార్యాలయమునకు దరఖాస్తుపంపిన పంపబడును.

పండిత కె. సంతానం (మేనేజింగ్ డైరెక్టరు)

మంచి పలుకుబడి, పూర్తివిశ్వాసమునకు దరఖాస్తులు ఈ దిగువవిలాసమునకు పంపుకొనవలెను.

లోకల్ అడ్మినిస్ట్రేటర్ కార్యాలయము, 16 సుంకురామ తెట్టిపేటి, మద్రాసు

OM
THE MYSORE GOVERNMENT SECURITY
Life and Marriage Assurance Company, Limited.
Head Office: Life and Marriage Assurance Buildings, Mysore (South India).
Capital (Fully subscribed) Rs. 5,00,000; Capital Paid-up about Rs. 3,25,000.
Government Securities held Rs. 2,00,000; Life Insurance policies issued Rs. 20,00,000.
Annual Premium Income Rs. 1,00,000; Funds invested on Immovable properties [Rs. 1,00,000]

Necessary security Deposit furnished to the Government of India as per Indian Life Assurance Companies Act 1912. Loans from Rs. 1,000 to Rs. 5 000. Will be given with and without interest and security to our life Policyholders and bondholders. Next drawing for granting loans on 31st January 1925. Wanted Agents everywhere on liberal terms. Apply for particulars sharp to :-
(980) Messrs. P. K. Rau & Sons.
Chief Agents, for Madras Presidency. 289, Thambu Chetty Street, MADRAS.

నమ్మకమును కొత్తమాదిరి నగలుదొరకు స్త్రీసము
ది ఆంధ్రా జ్యాయలరి మానిఫాక్చరింగు కంపెనీ.
హెడ్ క్వార్టర్స్, బెజవాడ. బ్రాంచి 51, చైనాబజారురోడ్డు, మద్రాసు
మానవత్వము అనేకరకములు కొత్తమాదిరి గాజులు, మెడగొల్లులు, కానుకలు అడ్డగ
చైత్రాలు మొదలగు బంగారు నగలున్ను, నవరత్నములు వేసిన అనేకమానముల అడ్డగలు, జడగొల్లు
లు, నాగరములు, ఉంగరములు, చంపనరములు, పతకములు, మొదలగునన్ని వేండి రైలు
కూజాలు, టవర్లు, వేలగొన్నెలు, కాపి నెట్లు మొదలగు పాత్రసామానులన్ను అనేకరకములు
కాపుగొలుసులు, మొదలగు అన్ని వస్తువులు యెప్పుడు సిద్ధముగా యుండును. కాను బంగార
మునకున్న చాచివేడికిన్ని రత్నములు మొదలగువాటికి గారంటి యివ్వబడును.
నచ్చనిది వాపసు తీసుకొనబడును.
ప్రాప్తి: కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి,
శనగపాటి కోటయ్య అండు బ్రదరు,

మోక్ష సహాయ నిధి

నేను గత ఆగస్టు (1924) మాసములో గుంటూరులో ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘమువారి తరపున, ప్రచారక చేయుచున్న షెల్లరు గ్రాండు సర్క్యులారు ఆక్కిడి దయచేసిరి. గుంటూరు పురపాలకాధ్యక్షుడుగా రగు వ రా. రా. శ్రీ నడింపల్లి వెంకట నరసింహారావు పంతులుగారి ను, గుంటూరుజిల్లా కలెక్టరుగారి పద్మనాభ అసిస్టాంటుగారి మున్సిఫుమ్యుడు ఖాజీముల్లీసాహెబు బహదూరు బి. పి. గారున యీసర్క్యులారు కంపెనీవారిని ప్రోత్సహింపరచి మోక్షసహాయ యార్థము ఒక ప్రదర్శనము వేయించిరి.

జమ

టిక్కెట్లవసూలు అయిన మొత్తము రు.	849-8-0
కోట లక్ష్మయ్య నాయుడుగారి వలన రావలినది	15-0-0
సోదాగరు బాయిజీదుగారివలన టిక్కెట్లు అమ్మిన బాపతు రావలినది	28-8-0
మున్సిఫులారిటీ నూపరువేజరు అబ్దుల్ హక్ నేను గారివద్ద టిక్కెట్లు బాపతునిలవ	6-8-0
జిల్లా బోర్డు ప్రెసిడెంటు యతిరాజులు నాయుడు గారివలన రావలినది.	15-0-0
జనాభా మహామ్మదు గాయకొగారివలన రావలినది	8-0-0
చైత్రుమను గారి బాపతు	15-0-0
ఖర్చు	
టిక్కెట్లుబండి ఖర్చులు వగయిరా	10-0-0
టిక్కెట్లు వాపసుబాపతు	15-0-0
సర్క్యులారు కంపెనీవారికివసూలు అయిన డబ్బులో యిచ్చిన సగమువంతు	174-12-0

మిగతాపైకము కొరదటావనూళ్లు పూర్తికాగానే ఖిలా ఫత్ సెక్రటరీగారికిగాని అబ్దుల్ హక్ సాహెబుగారికి గాని పంపెదను.

సర్క్యులారు కంపెనీవారికిని, సర్క్యులారు కంపెనీ వారిని ప్రోత్సహించేసి తానవ్వు ములో మోటారుమీద టిక్కెట్లు నమ్మిన వ-రా-శ్రీ, నడింపల్లి నరసింహారావు పంతులుగారికిని మున్సిఫుమ్యుడు ఖాజీముల్లీసాహెబు బహదూరు బి. యే గారికిని అనేక కృతజ్ఞతాపదనముల నర్పించుచున్నాడను.

మహామ్మదు హైదరు ఆంధ్రరాష్ట్ర
బెజవాడ. కాంగ్రెసు ముస్లిమ్ ప్రచారకుడు.

తెనాలి తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘము

ది 21-9-24 న తెనాలిలో స్వరాజ్య కార్యాలయమున పగలు 8 గంటలకు సమావేశమయిన తెనాలి తాలూకా కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సభవారు చేసిన తీర్మానములు:-

- (1) ఖాదీద్యాపన వృద్ధిచేయుట కొరకు తెనాలి తాలూకాలో ప్రత్యేక నిధులు యంతవరకు యేమియు లేకపోవుట చేతను, ప్రస్తుతము డబ్బుచాలా అవునరమగుటచేతను, యిదివరలో తెనాలి తాలూకాలో వసూలుకాబడి బ్యాంకులో నిల్వ యుంచబడిన పూజానిధిలో నుండి రూ 500-0-0 అయిదు వందల రూపాయలు తీసికొనుటకున్నా సదరు మొత్తమును జిల్లా సంఘమువారు అడిగినప్పుడు తిరిగి యిచ్చుటకున్నా అనగా మహాత్మునకు కానుకగా సమర్పించునందర్భవన తిరిగి యిచ్చుటకున్నా తీర్మానించుచూ యీవిషయములో యిదివరలో జిల్లాసంఘము వారు ది 9-9-24 న చేసిన తీర్మానమును తిరిగి ఆలోచించుటకు కొరడమైనది.
- (2) పూజానిధి వసూలుతో బాటు, తెనాలి తాలూకా కాంగ్రెసు సంఘపు ఖర్చుల క్రింద రూ 500-0-0 అయిదువందల రూపాయలకు తక్కువకాకుండా వసూలు చేయుటకు ఉపసంఘమువారిని కొరడమైనది.
- (3) తాలూకా కాంగ్రెసు కార్యనిర్వాహక సభ్యులందరును నెల 10 కి నూరురూపాయలకు తక్కువకాని ఖరీదుగల ఖర్చుగారిని ఏకులుగాని అమృతలతినదిగా యీ సంఘమువారు ప్రార్థించుచున్నారు.
- (4) ది. 1-10-24 న పూజానిధి వసూలుచేయు ఉపసభ్యులందరను తెనాలి కాంగ్రెసు కార్యాలయములో సమావేశమగుటకు ప్రార్థింపబడుచున్నారు.

యెల్లవెద్ది వెంకటసుబ్బారావు,
అధ్యక్షుడు.

బాలన స్వతి సంఘమువారు కృష్ణలీల అను నాటకమును ప్రదర్శించి పైసభవారు 100-0-0 వరదబాధితులకు నొసంగెను.

నారాయణవరము

(స్వ కీ య వి లే ఖ రి)

కలరా

సెప్టెంబరు 28:—నారాయణవరము కలరాసారము అం గల్గిన సంబంధించిన గ్రామములలో గడచిన, తెండుమాసములు గ కలరావిజృంభించి యనేకమందిని తనవాత బైచుకొనుచున్నది. మండలపాఠశాలకు ఖాళీ కారీయు (జిల్లా హెల్త్ ఆఫీ సరు) నాతని యనుచరులును యీ అంటువ్యాధిని అణగద్రొక్క వారికి క్షితికొని ప్రయత్నముల సలుపుచున్నారు.

కాంగ్రెసు

శ్రీహనుమద్గ్రంథాలయములో నూలు వదుకుటకు కూడ ప్రారంభించిరి. నూలువదుకువారికి రాట్నములు ప్రత్తియు ఉ చితముగా యిచ్చెదరు. కడచినమాసములో 10 పురుషులు 1 స్త్రీ చేరి 19.875 గజములనూలువడికి గుంటూరులో యుండు ఆంధ్రరాష్ట్ర ఖద్దరు బోర్డువారికి పంపిరి. 5 సంవత్సరముల వ యనుగల ఒక బాలుడు యీమాసములో 1800 గజములు యంత వరకే వడికియున్నాడు.

పోలవరం (విజ్ఞేస్సి)

(స్వ కీ య వి లే ఖ రి)

ది 19.9.24 తేదీ వార్తాపత్రికలలో మతకలహములచేత దేశములో గలిగిన అశాంతినివారణోపాయముకొరకు గాంధీ మహాత్ముడు 21 దినము ఉపవాసదీక్ష చేయుచున్నాడని తెలి యుటతోడనే గాంధీమయిదానమున బహిరంగసభ జరుపబడి నది. హిందూముసల్మానులు విశేషముగా సభకు విచ్చేసిరి. సభలో శ్రీయుత చేబియ్యం సోమయ్యగారు, శ్రీమతి. బ్ర హ్మశ్రోమణుల లక్ష్మీనరసమ్మగారును, ఉపన్యసించిరి. దైవప్రార్థనలతోను సభముగిసినది. 21.9.24 తేదీని శ్రీయుత చేబియ్య సోమయ్యగారు, శ్రీమతి బ్రహ్మశ్రోమణుల లక్ష్మీనరసమ్మగారు ను, ఖద్దరు ప్రచారమునిమిత్తము కుమారదేవులు, పెనకలమెట్ట మున్నగు గ్రామములకు వెడలిరి. శ్రీయుత పుసులూరి కోదండ రామయ్యగారు ముద్దనూరులో జరిగిన ఆంధ్రరాష్ట్రీయ కార్యనిర్వాహకసంఘసభకు వెళ్లి అచ్చటనుండి తిరుపతి, కాళ హస్తి, పుణ్యక్షేత్రములను సేవించుకొని 21.9.24 తేదీకి పోల వరం చేరిరి. శ్రీయుత కోదండరామయ్యగారు విశాఖపట్టణజిల్లా వ్యవహారముల పరిష్కారముచేయు నుపసంఘములో ఆంధ్ర రాష్ట్ర కార్యనిర్వాహకసంఘసభవారీచే నియమింపబడుటచే త్వరలో విశాఖపట్టణంజిల్లాకు వెళ్లనున్నారు.

నోటీసు

కాకినాడ సబార్డినేటు కోర్టులో

అసలు 49/1923,

వాది:—చిలకా వెంకట రంగనాయక రాజ్యలక్ష్మి దేవ

మ్మగారు

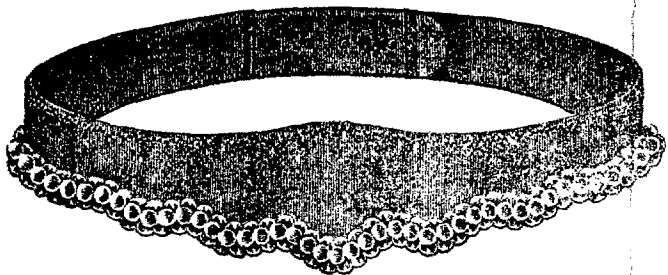
ప్రతివాదు:—1. శ్రీరాజా బొమ్మదేవర, సత్యనారా యణ వరప్రసాదరావు బహద్దరు జమీందారుగారు. 2. శ్రీరా జా బొమ్మదేవర భాష్యకార్లు రావుబహద్దరుగారు, మైనరు అయినందున గార్డియనుకోర్టు ఆఫ్ వార్డుస్ తల్లి మేనేజరు వేయూరి శివసుబ్బారావుగారు.

సదరు యాదానా 8.10.24 తేదీకి వాయిదావేయబడి వున్నది. గాన యేమైనా వాదము వేకునునోయెడల 1 ప్రతివాది గారు హాజరయి స్టేటుమెంటు దాఖలు చేసుకోవలెను. లేని యెడల పరోక్షమందు విచారణచేయబడును.

కాకినాడ

25.9.24

గడచిన 30 సం॥ రములనుండి మిక్కిలి ప్రసిద్ధిచెందినది, నమ్మకమైనది, కల్తీలేని వెండికి, సవరముబంగారుకు, నే-

వంకివడ్డాగము 25.45 సవరములవరకు యెత్తుగలదు

కూలి తరుగుతో సహా రూ 55.00

అన్ని రకముల వెండి, బంగారు, సీమకములములు, పట్టెకెంపు

వీకంసి చీబిల్ దాన్ అండ్ సన్స్

వాణిముక్త

అచ్చు బెండుకునులు, ర

నులపై చెక్కు

హనుద

(1277)

దీన్ని సమానమైనది వేరు

ఒక గొప్పతప్పు

3 బొట్లు

బుడ్డి 1-కి రూ 2-0-0

వి. పి. ఖర్చులు రూ 1-8-0

రోగములవల్ల దుఃఖమొందిన వారికి దేవిక ఔషధములు రెండుగలవు.
అవి నపుంసకత్వమును పోగొట్టి శాశ్వతయావనము నిచ్చునవి.

మదనమంజరిమాత్రలు

కడుపులోనికి పుచ్చుకొనుమందు. ఇది జీర్ణము, వల
బంధము మొదలు నపుంసకత్వ మవరకున్న అన్ని
వ్యాధులను కుదుర్చుచున్నది.

నపుంసకత్వారి ఘృతము

క్రయం డబ్బి ఒకటికి రూ 1/- 6-కి రూ 5/- 12-కి రూ 9/-
యథానామ తథాగుణాః అను తీరుగా ఇది
నపుంసకత్వమునకు బద్ధవైది. దీనిని మైన వాడు
టచే ఏలూటి దుర్బలమును పారిపోవును.

క్రయం డబ్బి ఒకటికి రూ 1/- 6-కి రూ 5/- 12-కి రూ 9/-
రాజవైద్యనారాయణుని కేశవజీ, 49 బందరువీధి, జార్జి టవున్, మద్రాసు.

క్షీరవర్ధని

యిది పిల్లలకు చనువాలను వృద్ధిచేయును. కృత్రిమపాల ఆహారము
నిచ్చి పిల్లలను పోషించుట చేయుగుఱవ్యము, రోగముదాయము తప్పిపో
ను. బుడ్డి 1కి ధర రూ 1.8-0.

మేహారి

నవీనముగ వచ్చినటువంటి, చిర కాలముగ జాడించు
చున్నటువంటి సవా మేహవ్యాధులకు నిర్మూలించుట
అమోఘమైనది. వెల బుడ్డి 1-కి రూ 2-8-0

అయ్య శ్రీధరరావు నోరి రామశాస్త్రి, (ప్రాప్త) బస, ఆయ్య శ్రీధరనిలయము, బెజవాడ

ఇ స నా ఫె లి మ లే రి యా జ్వ ర ము ను

అమోఘముగా కుదుర్చును

మలేరియా జ్వరము వచ్చుకాలము ప్రారంభమైనది. అన్ని తేయాకు రబ్బరు తోటలలో ముఖ్యము ఉపయో
గించవలసిన మలేరియా నివారిణిని జిప్సమ్ దుంచుకొనుడు. ప్రతిగృహమునందును ఇది ముఖ్యముగా నుం
గలదు. స్వల్పకాలములో కుదుర్చుగల నవ్యమైన ఔషధము. దేహనందుండు ఉష్ణమును తగ్గించి జ్వరగడ్డను కరిగించును. 15 దిన
ములలో పూర్తిగా వ్యాధిని కుదుర్చును. వ్యాధిని రానియక ఆటంకపడుటకు రాత్రిపూట ఒకమాత్ర, ఉదయము ఒక
మాత్రచొప్పున, పుచ్చుకొనించాలను. మలేరియాజ్వరము రానేరదు.

పసికడ్డలకు ద్రవముగా నున్న ఇనవాఫెలిని వాడుడు

ఇండియా, బర్మా, అందులోనుండు పోల్ ఏజంట్లు,

Gorio Ltd,

Post Box 59,

Fort Bombay.

3421

Powell's Extract of Golden

వవలుగారి అమోఘమైన గెనో
నెగ రోగమునకు
అద్భుతమైన గుణమిచ్చును.

అంగ్ల; ఆయుర్వేద ఔషధములనుండి తయారుచేయబడినది.

నెగ రోగము, మేహరోగములు, మూత్రాశయము, మూత్రశింధ
ములయొక్క వాపు, శుక్లవర్ణము, బలహీనము, నీపులో నొప్పి మొద
లగు వాటిని ఇది నమ్మకముగా కుదుర్చునట్టి దివ్యౌషధము.

గుణము:— రి మూత్రాశయగెనోవ పుచ్చుకొనిన తక్షణమే
ద్రవణము లెక్కుక నిలచును. మరియు మూత్రపూర్ణమైన చిక్కు
లన్నియు మాయమగును. మూత్రశింధులకు ముఖ్యకూడ తగ్గును.
దానియొక్క గుణము పరియుటకై ఒకసారి దానిని వాడవలెను.

తీక్షణమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 1 ఒకటికి ధర రూ. 1-4-0

తీక్షణమైన వ్యాధికి బుడ్డి నెం 2 ఒకటికి ధర రూ. 1-8-0

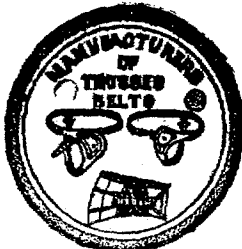
మా దివ్యౌషధములు నుప్రసిద్ధమైనద కాణములన్నిటిలోను దొరుకును.

మా చిత్రవిచిత్ర క్యాటలాగునకై వ్రాయును.

ఈ క్షరము లన్నియు అంగ్లభాషలో వ్రాయవలెను.

N. Powell & Co.

Manufacturing Chemists,
Lamington Road, Bombay.

క స్తూ రి మా త్ర లు

50 మూత్రల డబ్బి 1-కి రూ, 0-10-0

ఇవి స్వచ్ఛముగ నేపాళదేశపు కస్తూరి, మంచిగోశ జ
నము, ఆదిపచ్చికాన, పావుదాయ, మంచినంకుమపువ్వు మొద
లగువాటితో తయారుచేయబడినవి. ఇవి శైత్యము, శైత్యభారము
శైత్యజ్వరము చలిజ్వరము, సన్ని పాతము, అజీర్ణము, మాద్యము
మొదలగు వాటికి ఉపయోగపడును. చంటిపిల్లల అజీర్ణము
వస్త్రాలను వెంటనే మాన్చును. ప్రతివారును సామాన్యముగ
వాడతగినవి. ప్రతిగృహమున నుండతగినవి. ముఖ్యముగ పిల్లలకు
గృహమున దుండదగినవి.

అమ్మలొంజనము దీనితో జూరాలము, మద్రాసు.

SIGHT RESTORED
A Sure Remedy of Nature for all Eye-dis-
eases. Cures Cataract, Glaucoma, etc.,
without knife. No failure; absolutely safe;
highest testimony. Particulars free.
L. H. SELLER, D. Samta (Bengal)

SANTI OIL
Simple, harmless, external application for
functional weakness, Loss of Manhood,
etc. No irritation, no discolouring, no
bad smell. Particulars free. Correspond-
ence confidential.
HEALTH HOME, D. Samta (Bengal).

ఆంధ్ర వ్యోతిమాలయం

1 వారికవక్రముయొక్క నకలుగాని,
2 కట్టినతేది, జనకాల ఫదియలు (లేక)గంటలుగాని,
3 మాకు ఉత్తరమువారము సమయము, క్రమశుభము
మొదలుగాని మాకు పరిచయము జాతకమునామము, ధనము మొద
లగు 25 వక్రముల వ్రాసి రూ 1-4-0 లకు పంపెదము. పూర్వా
జాతము ఆయుర్దాయము లెఖదవకు వ్రాయుటకు రూ 1-8-0
ఆకును. ముందు రూ 2-0-0 లు ఆధ్యాత్మ బంధకము. ముందు
యెడల 1 సంవత్సర ఫలితము వ్రాయుటకు రూ 1-4-0 లు.
3వకు. కావలసినవారికి పి గా బంపెదము.
ఆకెళ్ల వెంకటశాస్త్రి, గోపాలపురము,
గొత్తపేటపాస్టు, గోదావరిజిల్లా.

నూతన ప్రచురములు

మొగ్గ పోతనామాత్య కవితము
ఆంధ్ర భాగవతము 1-కి 6-0-0
డిబ్బో మేలుకరతి 2 సంపుటములు 8-0-0
ఆంధ్రబ్రహ్మాండపురాణము 1-కి 5-0-0
ఆనందరంగరాజ్యుండము 1-కి 1-8-0
ఆనందనిధిండము 1-కి 0-14-0
కృకవియము 1-కి 2-8-0
అధర్వణకారికలు, పటిక 1-కి 1-0-0
ఇంకను అనేక సంస్కృతాంధ్రగ్రంథములు మాతృభాష
కను. క్యాటలాగులు చూడకోరినాము. (1487)
వారికై - రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,
292 ఎస్ గ్రేడ్, చెన్నై కట్టెలు.

తేలుకాటునకు ఔషధము

ఈ ఔషధము నుపయో
గించినతక్షణమే విషమును
తీసివేసి, బాధనుపోగొట్టును.
బుడ్డి 1-కి ధర రూ 0.8-0.
1-8 బుడ్డవరకు
పోవుచున్న 0.8-0
రూ 4 లు అధ్యాత్మగా
పంపిన ఒక డిబ్బనుబుడ్డు
తేలుకాటునకు లేకనే పంప
బడును.
RAJVAID SIR BAMANDASJI
KAVIRAJ
152 Harrison Road
Calcutta

250 మాత్రం సీసా రు 0.4-0 డబ్బు రు 2.0-0 వి.వి ఆర్
పి. శి. ప. లంపు కంపెనీ, వెలిదేపి. (నల్లూరుజిల్లా.)

అన్యతాంజనము

ఆంధ్ర యు ర్వేది క్ ఫార్మ సి లి మి టే డ్

19 హార్న్ రోడ్డు, మాంటూరోడు పోస్టు - మదరాసు.

66 చిక్ వేట, బెంగుళూరు సిటీ.

వసంత కుసుమాకరము.

బసవరాజీయము మేహా రోగవ్రకరణము

191-వ పుట మధుమేహనందు సుప్రసిద్ధముగ తరతరములనుండి ఆర్యవైద్యులు ఉపయోగించుచున్నారు.

ఇంకను క్షయ, అజీర్ణము, నిస్సత్తువ మొదలగు వ్యాధులలో గూడ మిక్కిలి అనుకూలము. బలవర్ధకము. రక్తమును శుద్ధిజేయును.

ఇందు శతపుటాభకము, బంగారము, ముత్యము, వంగ భస్మము, కాంతము, ఇత్యాది విలువగల ఔషధములు గలవు.

20 మాత్రలుగల సీసా 1-టికి రూ॥ 5—0—0. ఔషధముతో గూడ పథ్యమును ఉపయోగించు విధానమును తెలుపబడును.

వసూలయిన మూలధనము రూ॥ 1,45,959-4-0

నిర్దుష్టమైన శాస్త్రీయ ఔషధములకు పుట్టినిల్లు. క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును.

నూరు రూపాయలు ధరావతు ఇచ్చు ఏజెంట్లు కావలెను.

“స్వరన్ను అట్లాను టానికి మిక్కిలి
బలముగలది. నరములను జీర్ణ
కోశములను మంచి ఆరోగ్య
స్థితికి తెచ్చును. అందు
చేతనే నావద్దకువచ్చు
రోగులు అనేకులు
దీనినివాడి, అద్భు
తమైనగుణమును
పొందు
చున్నారు.”

ఎఫ్. ఆర్. సి ఎస్.

“అన్ని ఉదరరోగములకు, కాఠిజ
సంబంధమైన వ్యాధులకు
అట్లాను టానికి మంచి
గుణమిచ్చుటను నేను
తెలిసికొంటిని.

అదిగాక నరముల బలహీనముగల
వారందరును ఈ టానికును
నిర్భయముగా వాడ
వచ్చును.”

ఎల్. ఎమ్. అందు ఎస్.

నర్వకాలసంజీవి అగు

అట్లాను టానికును

యిప్పుడే పుచ్చుకొని

కాలసంజీవిని

వశపరచుకొందు

ఉష్ణదేశములకు తగిన టానికు

దేహమునందు రెండురీతులుగా పనిచేయుటవల్లనే అట్లాను టానికు మిక్కిలి జయము పొందుచున్నదని ప్రతి వైద్యునికి బాగుగా తెలియును. తక్షణమే నరములు, మెదడు, దేహమునందుండు నన్నని మాంసము పాశములు మొదలగువానికి మంచిపుష్టి నిచ్చునట్టియు, భుజించిన ఆహారము చక్కగా జీర్ణమగునట్లు చేసి, బలమును పెంచుచు నట్టియు, విలువగల ఔషధులు యందులో చేరియున్నవి. కృశించిన భాగములను రెండింతలు వడితో మంచి ఆరోగ్యస్థితికి తెచ్చును. అందు చేతనే అట్లాను టానికు అతి త్వరలోనే శాశ్వతమైన గుణమునిచ్చును.

కెమిస్టుల అందరివద్దను దొరకును

మదన్ సన్ను అందు కొ.,

కెమిస్టులు, బొంబాయి

మద్రాసు డిపో ఏజెంట్లు:—ఎ.ఎస్.ఆర్.మూర్తి.

అందు సన్ను, 9, పావ్ హామ్స్ బ్రాడ్వే.

“నేను న్యూరస్టినియా వ్యాధిగల వారికి నరములు కృశించిన వారికి ఈ టానికును వాడి తిని. అందుచే వారికి అమోఘమైన గుణము కలిగినది నరముల బలహీనము, ముఖ్యముగా దీర్ఘ కాలమునుండి అజీర్ణ వ్యాధితో కూడ నరముల బలహీనముగల వారికి దీనిని నేను సిఫార్సు చేయు చున్నాను.”

ఎం. బి. బి. ఎస్.

“నేను అట్లాను టానికును అనే రకముల వ్యాధిగ్రస్తులకు వాడి తిని మంచి గుణముగలిగినది. అమితముగా పనిచేయు వారికి ముఖ్యముగా యది అద్భుతమైన గుణమిచ్చినది.”
“పుష్టిని గోరు ప్రతి యొకరును దీనిని తప్పక పుచ్చుకొనుటకు నేను శిఫార్సు చేయు చున్నాను.”

ఎల్. ఎమ్. అందు ఎస్.